

God Ua Uan Gumazamiziba Inigha, Isipin Azenan Zui

O Ua Me Ini Akar faragha zuim

Akinafarir kam bar faraghavira Israelia batozir bizir ekiamin gun migei. Bizir kam, a kamakin. Me Isipin kantri ataki, kar nguazir me pura ingangarir gumaziba ko ingangarir amizir kinibar ikia kalabusin ingangarim gamizim.

Akinafarir kam migirigiar akuar ekiar 3pla iti.

1. Sapta 1 ghua 18, akinafarir akuar faragha zuim, an Israelia Isipin kantri ategha firiaghiregha gumazamiziba puvatizir danganimin ghua Sainain Mighsiamin otozir darorim geghari.

2. Sapta 19 ghua 24, akinafarir akuar kam, God Israelia ko Akar Dikirizir Gavgavim gamigha, an akar gavgaviba me ganiga men sure gami, eghti me uan daroriba ko araziba deravira dar ganam.

3. Sapta 25 ghua 40, akinafarir akuar kam in aven, Israelia Godin Purirpenimin ingari. Egha Godin ziam fer araziba ko akar igharaziba iti. Egha uaghan ofa gamir gumazibar ingangarim damuamin migirigiaba an iti.

Faraghavira zuir gumazir ekiam Moses, an migirigiaba akinafarir kam in aven iti. God uabi gumazir dapanimin iki Isipia da ua Israelia iniasa a ginaba.

Nguazir kamın itir gumazamizir avırım, God Israelia ganıngizir 10plan Akar Gavgavibagh fos. Akar Gavgavir kaba, sapta 20ın iti.

God uabi amizir biziba dar miğirigiaba akınafarir kamın faraghavıra iti. God uabi Israelian apaniba da, ua me ini. God uabi me gamizi me ikizir vamıra ikia ziar ekiam iti, egha me an gumazamizibara ikiasa a me ginaba. God uabi me geghuva gavgavim me ganıdi. Eghti me ingangarir ekiar God ifongezibar amuam.

God ingangarim isa Moses ganıngi

(Sapta 1--4)

Isipia pazavıra Israelia gami

¹ Jekopin otariba an gın Isipin kantrin ghu, me uan adarazi sara, men ziabar kara: ²⁻⁴ Ruben, Simeon, Livai, Juda, Isakar, Sebulun, Benjamin, Dan, Naptali, Gat ko Aser. ⁵ Josep men faraghavıra ghugha Isipin iti. Gumazamizir kaba me Jekopin otivizir ovavir boriba. Me bar men dibobonim 70ın ghu.

⁶ Dughiar maba gıvazıma, Josep, ko an avegh-buaba bar, ko gumazamizir dughiar mitaghniar kamın ikeziba, me bar ariaghire. ⁷ Ezi Israelin gumazamiziba borir avırım batıma, men avırım bar ekevegha bar avırasemegha gavgavigha Isipin kantri bar a gizıfa.

⁸ Azenir avıribar gın, atrivir igiar mam Isipin kantrin atrivimın oto. Atrivir kam Josep gıfozir puvati. ⁹ Egha a uan gumazamizibav gıa ghaze, "Israelian gumazamiziba bar avıraseme, ezi

men avirim ko gavgavim bar en avirim ko gavgavim gafira. ¹⁰ Eghti midorozim otoghti, me ti en apaniba ko uari akuvagh e ko misoghiva, en kantri ategh aregham. Kamaghin amizi, e tuavitam batogh me damighti, me otiv arogh avirasemeghan kogham.”

¹¹ Kamaghin Isipian atrivim uan apengan ingarir gumaziba ko, me ingangarimin ganamin gumazir maba misevegga, ingangarim me ganingi. Men ingangarir kam, a kamakin, me puvira Israelia abin me damuti, me bar osimtizer dafaba sara ingangarir ekiabar amuam. Me Israelia gamima me nguibar ekiar pumuningin ingari, Pitomin nguibam ko Ramesesin nguibamning, kar nguibar ekiar atrivimin daghebar arighamimning.* ¹² Isipia bar pazavira Israelia gamima, me uaghan bar avirasemegha Isip gizefi. Me kamaghin me gamua ghuavira iti me puvira ingarava, boriba bata ghuavira iti. Kamaghin amizi, Isipia men atiatia bar men aghua. ¹³ Isipia me gamima, me puvira ingarava, osimtizer ekiaba ateri, Isipia tong men apangkuvir pu. Bar puvati. ¹⁴ Egha Isipia puvira me abira me gamima, me brighbar ingara dipenibar ingarava uaghan azenibar obarir ingangaribagh ami. Ezi ikirimirim bar men asighasiki.

¹⁵ Ezi Isipin atrivim, Sifra ko Puan dia, aning Hibrun amizir otasava amibar, akurvazir amiz-

---

1:10: Aposel 7:19   *   **1:11:** Pitom ko Ramesesin nguibar ekiamning, me aning ingarigha, atrivimin dagher dipenir dafaba aningin aven ingari. Ezi Isipia dagheba otevir dughiamin araravim gamua dagher avirim aning garisi.

imning. Egha an akar gavgavim aning ganiga, ghaze, ¹⁶ “Gua Hibrun amizir otasava amibar akurvaghiva gan, amizim otarim bategti, gua a misuegti an aremegh. A borir guivim bategti, gua aneteghti a iki.” ¹⁷ Ezi amizir kamning Godin atiatiava Isipin atrivim aning mikemezi moghin amir puvati, egha otariba ataghirazima me iti.

¹⁸ Ezi Isipin atrivim aningın diagha aningın azara, “Gua tizim bagha otariba ataghizima me iti?”

¹⁹ Ezi amizimning kamaghın atrivim miği, “Hibrun amiziba Isipian amizibar mın amir puvati, me amizir gavgaviba. Me otisi, me bar zuamira otegham, kamaghın amizi, ga tighar maghin mangiti me otegh givagham.” ²⁰⁻²¹ Amizir kamning Godin atiati, kamaghın amizi God deragha aning gamima aning uaghan uaning bagha boriba bati. Kamaghın Israelin gumazamiziba bar otava arogha ghuavira ikia gavgafi.

²² Ezi gin atrivim kamaghın Isipin gumazamiziba bar me miği, “Ia Hibrun otarir iririviba isi, Nailin Fanemin me akunigh. Egh guivir iririviba ateghti, me iki.”

2

Moses iririvimra itima, me a misoghezi an aremezir puvati

¹ Dughiar kamın Livain ovavir borir gumazir mam, a Livain ovavir borir amizir mamın iti. ² Gin amizir kam navim asegha otarir mam bate. Egha an an garima, an ganganim bar dera, kamaghın

amizi a 3plan iakinibar a modi. ³ An amebam uam a mongan asaghava, akirar me ighurunibar min garir grazir aghuibar ingarizir mam inigha, koltan an toriba apiri. Eghti dipam aven mangan kogham. Egha borim aven anetigha ghua Nailin Faner miriamin grazibar tongin dipam gisin aneti. ⁴ Ezi borimin amezemebam mong saghuiamin tugha modogha an gari, bizir tizitam a bativam.

⁵ Ezi atrivimin guivim ruasa fanemin uaghir-ima, an ingangarir amiziba an gin ghua dipar miriamin arui. Ezi atrivimin guivim amuavi-ava akirar kam grazibar tongin an apigha, a iniasa ingangarir amizir mam amada. ⁶ Egha atrivimin guivim akirar kam in asuam kuigha otarimin garima, an araima, an an apangkufi. Egha kamaghin migei, “Kar Hibrubar borir mam.”

⁷ Ezi an amezemebam izava an azai, “Ki mangiva Hibrun amizitam mikemeghti, a ni bagh oteba a daningam?”

⁸ Ezi atrivimin guivim kamaghin migei, “Aria, ni migei moghin damu.” Ezi guivim ghua borimin amebamra inigha ize.

⁹ Ezi atrivimin guivim amizir kam kamaghin a migia ghaze, “Ni borir kam inigh na bagh a damu oteba a daningti, ki ni givezam.” Ezi amizir kam borim inigha a bagha a gamua oteba a ganidi.

¹⁰ Gin borir kam ekevezima, an amebam a inigha atrivimin guivim bagha ghu. Ezi atrivimin guivim, otarir kam, mati an otozir borimin mirara ua bagha a gami. Egha a kamaghin uabi migei, “Ki

dipamin a isava azenim gati. Kamaghin, ki ziam, Moses, a darigham.”*

Moses ara Midian kantrin ghu

¹¹ Ezi gin Moses aghuigha gumazim aragha givagha, atrivimin dipenimin azenan ghua Hibrubar ganasa zui, kar an akar gumazamiziba. A ghua men garima, Isipia ingangarir osimtizibar amuasa puv me abiri. A uaghan garima, Isipian mav Hibrun mav misosi, kar an akar gumazir mam. ¹² Ezi Moses tintinibar garima, tav itir puvatizi, a Isipin gumazir kam misuegha an kuam gigimin aven a modo.

¹³ Egha an amimzaraghan uamategha ghua garima, Hibrun gumazimning uaning misosi. Ezi a midorozim forezir gumazim migei, “Ni tizim bagha uan akar gumazim misosi?”

¹⁴ Ezi gumazir kam a ikaragha ghaze, “Tina ni amisevezi ni en gumazir dapanim ko jasin ikiava en gari? Ni Isipian gumazim misoghezi an aremezi moghin, ni na misueghti ki aremeghasa, a?”

Ezi Moses kamaghin oregha atiatigha, kamaghin nighnisi, “Ki amizir bizir kam, gumazamiziba a gifo.”

¹⁵ Ezi Isipin atrivim gin Moses amizir bizir kam baregha, Moses misueghti an aremeghasava ami. Ezi kamaghin Moses atrivimin ara ghua, Midianin nguazimin oto. Egha mozir dipar mamirin miriamin aperaghav iti. ¹⁶ Midianin nguazimin, ofa gamir gumazir mam, an ziam Jetro. A 7pla

---

* **2:10:** Hibrun akamin, ziar kam, “Moses,” akar kamirin mirara ghu, “A inigh pin anang.” **2:11:** Hibru 11:24 **2:11:** Aposel 7:23-28 **2:15:** Aposel 7:29; Hibru 11:27

guiviba iti. Ezi dughiar kam, an guiviba iza mozir pam tuigha uan afeziamin sipsipba ko memebar aningasa, itarir bar ekiam gingasava ami. ¹⁷ Ezi sipsipbar garir gumazir maba iza Jetron guiviba, me batosi. Ezi Moses guivibar akuragha gumazir kaba munamadagha, dipam tuigha Jetron sipsipba ko memebagh aningi.

¹⁸ Ezi me uamategha zuima men afeziam men azara, “Manmagh amizi ia zuamira uamatenge?”

¹⁹ Ezi me kamaghin a migei, “Isipin gumazir mam en akuragha sipsipbar garir gumaziba munamada. Egha dipam tuigha en sipsipba ko memebagh aningi.”

²⁰ Ezi afeziam men azara, “Gumazir kam managh iti? Ia tizim bagha anetegha ize? Ia mangiva a mikemeghti a iziva, e ko dami.” Ezi me ghua Moses inigha izi.

²¹ Ezi Moses Jetro ko ikiasa ifonge. Ezi Jetro uan guivim Sipora, Mosesin ikiasava a ganingi. ²² Ezi Sipora otarim batezi, Moses kamaghin migei, “Ki nguibar igharazimin gumazimin min iza ia ko iti, kamaghin ki ziam Gersom a gati.”†

²³ Dughiar ruarim givazima, Isipin atrivim areme. Ezi Isipia Israelia me gativagha men gari, me puvira ingara osimtizir kaba isavira ikiava, akurvazim bagha pamtemin arai, “O God, en akuragh.” Ezi men ararem God bagha ghuavanabo. ²⁴ Ezi God men ararem baregha Abraham

---

† **2:22:** Hibrun akamin, ziar kam, “Gersom,” akar kamın mirara ghu, “nguibar igharazimin gumazim.” **2:24:** Jenesis 15:13-14

ko, Aisak ko, Jekop ko, amizir Akar Dikirizir Gav-gavim giniri. ²⁵ Kamaghin God, Israelin gumazamizibar garima men ikirimirim bar ikufi, ezi a men apangkuvigha, men akurvaghasa nighnisi.

3

God Mosesin dia

¹ Dughiar mamın Moses uan amerem Jetron sip-sipba ko memebagh eghuva, da inigha gumazamiziba puvatizir danganir mamın ghua, a ifagha vongin ghua Horepin oto, kar God baghavira itir mighsiam. Horepin Mighsiamın ziar igharazim, Sainai. ² Ezi Ikiavira Itir Godın ensel temer otevir mamın aguabar tongin avir mizariabar aven, puram a bato. Ezi Moses temer otevir kamın gari, avim isia daforofozima, temem isir puvati. ³ Ezi Moses aguaghfagha ghaze, “Kar bizir igharazim! Tizim bagha temer kam isir puvati? Ki roghira mangi an ganigham.”

⁴ Ikiavira Itir God, Mosesin gari a roghira izima, God tememın aguabar tongin ikia an dia, “Moses! Moses!”

Ezi Moses a ikara, “Ki kati.”

⁵ Ezi God ghaze, “Ni roghira izan marki! Nguazir ni isin tughav tir kam, kar anogoroghezir nguazim, a nan nguazimra. Kamaghin ni uan dagarir asuaba suegh.”

⁶ Egha God ua kamaghin migei, “Ki nin afeziamın God. Egha uaghan nin inazir afeziaba, Abraham, Aisak ko Jekopin God.” Ezi Moses Godın akam baregha, an ganan atiatigha uan guam avara.

⁷ Ezi Ikiavira Itir God kamaghin a migei, “Ki guizbangira gari, nan gumazamiziba Isipin kantrin ikia, men ikirimirim bar ikufi. Egha ki me barazi, me ingangarimin garir gumazir kurabar atiatia, nan akurvazim bagha arai. Ezi ki bar men osimtizibagh fogha men apangkufi. ⁸ Egh ki Isipian dafarim da ua me inigh men akuraghasa izaghiri. Egh Isipian nguazimin men aku, nguazir ekiar aghuimin mangam, nguazir kam a bar derazi, biziba an ikiava bar deraghaviram aghui. Nguazir kam, Kenania, Hitia, Amoria, Peresia, Hivia ko Jebusia, datirighin a gapiaghav iti. ⁹ Ezi nan gumazamiziba, ki men ararem baregha, Isipia pazavira me gamir arazibar ganigha gifa. ¹⁰ Kamaghin amizi, ki ni amadi. Eghti ni Isipian atrivim bagh mangiti a nin amamangatighti, ni nan gumazamiziba inigh Isipin kantri ateghiva azenan izam.”

¹¹ Ezi Moses kamaghin God migei, “Ki gavgav-iba ko ziaba puvatizir gumazim. Guizbangira, ki atrivim bagh mangiva Israelia inigh Isip ategh azenan izan iburaghburaki.”

¹² Ezi God a ikara, “Ki ni ko ikiam. Ni gumazamiziba inigh Isipin azenan iziva mighsiar kamin nan ziam fam. Bizir kam ni damighti ni fogham, ki ni amada.”

¹³ Ezi Moses kamaghin a ikaragha ghaze, “Ki Israelia bagh mangi me mikim suam, ‘Ian ovav-ibar God ia bagha na amada,’ eghti me nan azaragham, ‘An ziam tina?’ Eghti ki manmaghin me mikimam?”

¹⁴ Ezi God Moses migia ghaze, “Kirara, Ki Uabi Ki

Kamaghira Iti. Ni kamaghin me mikim, 'Kirara Ki Uabi, kar Godin ziam, egha a ia bagha na amada.'"

¹⁵ Egha God ua kamaghin Moses migei, "Ni kamaghin Israelian gumazamizibav kim, 'Ikiavira Itir God, a ian inazir afeziabar God, an Abraham ko Aisak ko Jekopin God, a na amadazi, ki ia bagha izi.' Ziar kam, Ikiavira Itir God, a zurazurara nan ziam, ezi gin otivamin boriba ziar kamra na dipon.* ¹⁶ Ni mangiva Israelin gumazir dapaniba akuvagh me mikim suam, 'Ikiavira Itir God, a ian ovaviba, Abraham, Aisak ko Jekopin God, a na batogha, kamaghin migei: Ki ian garima, Isipia pazavira ia gami. ¹⁷ Ki ia inigh Isipin kantrin azenan mangasa mikemegha gifa, kantrin kam me pazavira ia gami. Egh ki ia inigh nguazir aghuimin mangam. Nguazir kam a bar derazi, biziba an ikiava bar deraghaviram aghui. Nguazir kam, Kenania, Hitia, Amoria, Peresia, Hivia ko Jebusia datirighin a gapiagha iti.'

¹⁸ "Eghti Israelin gumazir dapaniba ni baraghti, ni me inigh Isipin atrivim bagh mangiva kam-

---

* **3:15:** Hibrun akamin, me, Godin ziar a Moses mikemezim, kamaghin an osiri, "Yhwh." Fofozir gumaziba deragha ziar kam diborir arazim gifozir puvati, egha gumazir avirir maba ghaze, e kamaghin a diponam, "Yave." Hibrun akamin aven, akar kam mong an mirara ghu, "Ki uabi ki kamaghira ikiavira iti," o "Ki zurara kamaghira ikiam." (Ni ves 14in gan.) Hibrui a Godin ziar kam, gumazamiziba a diponan me bar anogoro ke. Me akinafarimin an osiri, egha dughiar me a diponamim, me ghaze, "Ekiam." Ezi Tok Pisin Buk Baibelin aven, e ghaze, "Ekiam," o Bikpela. Ezi Aruamin Akamin aven, e ziar kam "Yave," an mingarimin gin ghua, egha "Ikiavira Itir God," dibori. Egha vezin manam ziar kam "Yhwh," an iti, e kamaghin an osiri, "Ikiavira Itir God." Kamakin, Ikiavira Itir God, a Godin ziam.

aghin a mikim, 'Ikiavira Itir God, a Hibruian God, a iza e bato. Ni datirighin en amamangatighti, e 3plan aruebar mangi gumazamiziba puvatizir danganimin mangighiva, Ikiavira Itir God, en God, e an ofa damuam.'

¹⁹ "Ki kamaghin fo, Isipin atrivim ian amamangatighan kogh mangi, a ganti nan gavgavim an gavgavim gafiragham. Eghti a dughiar kamın ian amamangatighti, ia mangam. ²⁰ Ki uan gavgavimin Isipia gasighasigh, mirakelin igharagha garir aviribar amuam. Bizir kabar gin, a ia ateghti, ia mangam.

²¹ "Ki Isipia damuti me ia gifuegham, eghti ia mangamin dughiamin, ia dafarir kinibar mangan kogham. ²² Israelian amiziba bar vaghvagh mangi, uarir boroghira itir Isipian amizibar dipenibar mangi, egh uaghan pura amizir uan adarazir dipenibar aven akuiba, korotiaba ko gol ko silvan kurkaziba bagh men azangsigh. Eghti gin Israelia bizir kabar uan otariba ko guivibar kurkiam. Tuavir kamın ia Isipian bizir aghuiba pura da inigh mangam."

4

God mirakelbar amuamin gavgavim Moses ganingi

¹ Ezi Moses God ikaragha ghaze, "Israelian gumazir dapaniba nighnizir gavgavim nan ikian kogh, bizir ki me migeiba baraghan kogh, egh suam, 'Ni na batozir puvati,' eghti ki manmaghin damuam?"

² Ezi Ikiavira Itir God a miġia ghaze, “Ni tizim uan dafarim in an suiraghav iti?”

Ezi Moses ghaze, “Aghorir asadivim.”

³ Ezi Ikiavira Itir God ghaze, “Ni nguazim in anekunigh.” Ezi Moses anekunizima, a kuruzim in min otozi, Moses an degiaghiri.

⁴ Ezi Ikiavira Itir God ghaze, “Ni uan dafarim amadagh an ipem in suiragh.” Ezi Moses uan dafarim amadagha an ipem in suirazima, a uam aghorir asadivim in oto.

⁵ Ezi Ikiavira Itir God ghaze, “Ni kamagh in damighti Israelia nighnizir gavgavim iki kamagh in fogham, Ikiavira Itir God, a men ovavibar God, an Abraham ko Aisak ko Jekopin God, a ni bato.”

⁶ Egha Ikiavira Itir God ua kamagh in a miġei, “Ni uan dafarim uan evarim gisin korotiam in aven amadagh.” Ezi Moses uan dafarim uan evarim gisin korotiam in aven amadaghava uam anesi, ezi arimariam lepa an dafarim bato, egha a ghuar iam in min ghurghuri.

⁷ Ezi Ikiavira Itir God kamagh in a miġei, “Ni uan dafarim ua uan evarim gisin korotiam in aven anemadagh.” Ezi Moses God mikemezi moghin ami, egha a ua uan dafarim asizi, an dafarim ua deragha an mikarzim in mirara gari.

⁸ Ezi Ikiavira Itir God kamagh in a miġei, “Me nighnizir gavgavim nin ikian kogh, egh mirakelin ni faraghava amizim in ganigh nighnizir gavgavim an ikian koghti, mirakelin kamnang me damighti, me nighnizir gavgavim ikiam. ⁹ Egh me mirakelin arazir kamning in ganigh, egh nighnizir gavgavim ikian kogh, egh nin akam baraghan

koghti, ni Nailin Fanemîn mangî dipatam tuigh nguazim gingegh. Eghtî dipar ni nguazim gingezim, ghuzimîn otogham.”

¹⁰ Ezi Moses Ikiavîra Itir God miġia ghaze, “Markî, Ekiam. Ni na amangan markî. Kî fomîra iza datirîghîn deragha bizibav geir puvatî. Ezi ni datirîghîn na miġeima, kî bizibav geir gumazimîn mîn otozir puvatî. Kî asoghosogha bizibav ġia, egha uaghan nimîra bizibav gei. Egha kî mikîmamin niġhnîzitam zuamîra a ginîrîghan kogham.”

¹¹ Ezi Ikiavîra Itir God a miġia ghaze, “Tina gumazimîn akamîn ingari? Tina a gamima, an kuariba a bangani, o a miġeir puvatî? Tina a gamima, a gari, o an damaziba an okafi? Kar kîrara, kî Ikiavîra Itir God, kî bizir kabagh ami da otifi. ¹² Ezi ni mangî. Kî nîn akuraghti, ni mikîmam. Kî ni mikîmtî, ni mikîmam.”

¹³ Ezi Moses ghaze, “Ekiam, ga uaning, markî. Ni ti gumazir iġharazitam amadagh.”

¹⁴ Ezi Ikiavîra Itir God atara Moses bagha navim an isi, egha kamaghîn miġia ghaze, “Ni manmaghîn uan avebam Aron ġinîġhnîsi? A Livain adarazir gumazim. Kî fo, a deraghvîra bizibav gei. Ezi a datirîghîn ni bagha izi. A nîn ganigh, an navim deragham. ¹⁵ Eghtî ġin ni a geghanîva a mikîmamin bizibar a mikîm. Kî guan akuraghti, gua mikîmam. Egh bizir manaba, kî gua mikîmtî, gua fofozim inîgh dar amuam. ¹⁶ A nîn bizibav kîmamin gumazim, egh a ni bagh gumazamizibav kîmam. Egh an niġhnîzimîn a nîn akatorimîn mîn ikiam. Egha an damazimîn, ni mati an godîn mîn ikiam. ¹⁷ Egh ni uan dafarimîn aghorir asadivir

kamın suiragh mangi. Egh ni gin aghorir asadivir kamın mirakelbar amuam.”

Moses uamategha Isipin ghu

¹⁸ Ezi Moses uamategha uan amerem Jetro bagha ghugha a miġia ghaze, “Ga uaning, ni na teghti ki uamategh Isipin mangigh uan adarazir ganika, me ti ikiavira ikiama?”

Ezi, Jetro an amamangatigha a miġia ghaze, “Aria, ni navir averiar amirizim sara mangi.”

¹⁹ Ezi Moses Midianra ikiavira itima, Ikiavira Itir God a miġia ghaze, “Isipian gumazir ni misoghasava amiba, me ariaghire. Kamaghin, ni uamategh Isipin mangi.” ²⁰ Ezi Moses uan amuim ko otarir pumuning donki dafagha, asadivir aghorir God iniasa a mikemezir kam, uan dafarimin an suiragha, dikavigha Isipin zui.

²¹ Egha Ikiavira Itir God ua Moses kamaghin a miġei, “Ni uamategh Isipin mangighiva, atrivimin damazimin mirakelbar amu. Ki mirakelbar amuamin gavgavim ni ganingi. Egh ki atrivimin navim damighti a gavgavigham, eghti a Israelian amamangatighti, me mangighan kogham. ²² Eghti ni kamaghin atrivim mikim suam, ‘Ikiavira Itir God kamaghin ni miġei, “Israel nan otarir ivariam. ²³ Ezi ki ni miġei, Ni nan otarim ateghti a mangiva nan ofa damuam. Egh ni an anogoreghti, a mangighan koghti, kamaghin, ki nin otarir ivariam misueghti an aremegham.” ’”

²⁴ Ezi Moses uan amuiroghboriba ko Isipin zuima, aminim pirima me tuavir arizimin avughsazir danganir mamın iti. Ezi Ikiavira Itir

God Moses batogha a misueghti an aremeghasava ami.* ²⁵ Ezi Mosesin amuim Sipora dagiar ghumtizir mam inigha uan otarimin mikarzir mogomemin inim atugha, Mosesin dagarimning gatigha, kamaghin a migei, “Ghuzir kam bangin, ni datirighin na ko ga poroghamimning.” ²⁶ Dughiar kam Sipora mikarzir mogomemin inim aghorir arazim ginighnigha egha ghaze, “Ghuzir kam bangin, ga poroghamimningin oto.” Ezi Ikiavira Itir God kamaghin ganigha Moses ataghizi a ikia egha, aremezir puvati.†

²⁷ Ezi Ikiavira Itir God Aron migia ghaze, “Ni gumazamiziba puvatizir danganimin mangiva Moses batogh.” Ezi Aron dikavigha ghua Godin mighsiamin otogha, Moses batogha an tore. ²⁸ Ezi Moses bar Aron kamaghin a geghara ghaze, God akaba na ganingigha egha Isipin mangiva dar gun mikimasa na amada. Egha God mirakelba nan akagha ghaze, ki mangi Isipin dar amuam.

²⁹ Egha gin Moses ko Aron Isipin otogha Israelian gumazir dapaniba bar me akufa. ³⁰ Ezi Aron Ikiavira Itir God Moses mikemezir biziba bar dar gun me migia, egha uaghan mirakelba gumazamizibar damazimin dagh ami. ³¹ Ezi me nighnizir gavgavim iti. Me kamaghin oraki, Ikiavira Itir God me bagha iza men garima, Isipia pazavira me gamima, a me bagha nighnigha men apangkufi. Kamaghin, me teviba apirigha, dapaniba avigha nguazimin gara an ziam fe.

* **4:24:** Moses uan otarimin mikarzir mogomemin inim atuzir puvati. Bizir kam bangin God a misueghti an aremeghasa.

† **4:26:** Mosesin amuim Sipora, an danganim inigha otarimin nir mogomem atu. Kamaghin God anetaghizi a iti.

God ua Isipia da Israelia ini

5

(Sapta 5:1–15:21)

Moses ko Aron Isipin atrivimin ganasa zui

¹ Egha Moses ko Aron Isipin atrivim bagha ghugha kamaghin a migei, “Ikiavira Itir God, a Israelian God ghaze, ‘Ni nan gumazamiziba ateghti me mangi, egh isatam gumazamiziba puvatizir danganimin a damuva nan ziam fam.’”

² Ezi atrivim ghaze, “Ikiavira Itir God, a tina? Ki tizim bagh a baregh Israelia ateghti me mangam? Ki Ikiavira Itir God gifozir puvati, kamaghin ki Israelia ateghti me mangighan kogham.”

³ Ezi Moses ko Aron ghaze, “Hibruian God, a izava e bato. Kamaghin, e uari ni en amamangatighi, e aruer 3plan gumazamiziba puvatizir danganimin mangi, Ikiavira Itir God, e uan Godin ofa damuam. E kamaghin damighan koghti, an arimariar kuram o midorozir ekiamin e damigh e misueghti e arighiregham.”

⁴ Ezi atrivim Moses ko Aron migia ghaze, “Gua manmagh nighnigha gumazamiziba men ingangarimin men anogorosi? Gua uan ingangarim bagh uamategh mangi. ⁵ Gua gan, Isipin aven Israelia bar aviraseme, ezi gua ingangarim damuan men anogorosi.”

⁶⁻⁷ Egha dughiar kamra, Isipian gumazir kurar ingangaribar gariba ko, Israelian gumazir men apengan ingariba, atrivim me migei, “Ia ami moghin grazir midiarir brighbar ingariba isi Israelian daningan marki. Me uari mangi graziba

iniam.* ⁸ Ia me mikimti, me brighbar ingarti, dar dibobonim faragha iti moghira kamaghira iki. Dibobonir kam isivagh magiran marki. Bar marki. Me amiragha egha ghaze, e ateghti e gumazamiziba puvatizir danganimin mangigh uan Godin ofa damuam. ⁹ Ia ingangarir aviriba me daning, egh me damuti, me bar puviram ingar, egh ifavarir migirigiar kaba baraghamin dughiaba puvatigham.”

¹⁰ Ezi Isipian ingangarimin garir gumazir kuraba ko men apengan itir ingangarimin garir gumaziba azenan ghua kamaghin Israelia migei, “Atrivim ghaze, ‘E ua graziba ia daningan kogham. ¹¹ Ia uan gavgavibar tintinibar mangi graziba iniva, brighin aviribar ingarti dar dibobonim faragha ikezi moghira iki.’”

¹² Kamaghin Israelian gumazamiziba graziba buriasa tintinibar ghua, Isipin nguibamin danganibar grazir otevir muziariba buri. ¹³ Ezi ingangarimin garir gumazir kuraba men avigha ghaze, “E faragha graziba ia ganingizi ia brighbar ingarizi moghira, datirighin dughiaba bar kamaghira ingar.”

¹⁴ Isipian ingangarimin garir gumazir kuraba faragha Israelian gumazir maba, men apengan ingangarimin garir gumaziba me amisefe. Egha datirighin me me bagha ghua, puv me misogha me migia ghaze, “Manmaghsuavira ia datirighin

---

* **5:6-7:** Israelia kantri Isipin ikia brighbar ingarir arazim kamaghin ghu. Me grazir midiarir otevir muziariba inigh, dipam itir beghneazim sara da veregh, brighbar min da aghoregh, da isi aruem o avim datighiti da misigh gavgavigham.

ingarizir brighin dibobonim, ia faragha ingarizi dibobonimin min otozir puvati?"

¹⁵ Ezi Israelian ingangaribar garir gumaziba ghua uari bagha atrivim migia ghaze, "Ni manmaghsua kamaghin e nin ingangarir gumaziba e gami? ¹⁶ Me graziba e ganingizir puvatigha, brighbar ingarasa puram e migei. Egha datirighin e misosi. Kar en osimtizim puvati. Ia Isipia, kar ian osimtizimra."

¹⁷ Ezi atrivim kamaghin me migei, "Ia puram amiragha ingangarimin aghua! Egha ghaze, 'Ni en amamangatighti, e mangi Ikiavira Itir God bagh ofa damuam.' ¹⁸ Ia datirighira uamategh uan ingangarim damusi mangi! Me grazitaba ia danighan kogham. Eghti ia brighin dibobonir me ia mikemezir kam, ia dar ingarighti da otifigh."

¹⁹ Ezi Israelian ingangarimin garir gumazir me miseveziba orazi, atrivim brighin dibobonim otevegh izighiran an anogoroke. Ezi me fo, datirighin osimtizir dafam me bato. ²⁰ Egha me atrivimin danganim ategha ghua Moses ko Aron bato. Aning me mizua iti. ²¹ Egha ingangarimin garir gumaziba kamaghin aning migei, "Gua e gamizi datirighin e mati atrivim ko an gumazir dapanibar atinimin mughuriam ati. Egha me e misoghti e ovengamin tuavim akirigha gifa. Kamaghin amizi, Ikiavira Itir God guan arazir kam in ganigha gifa, egh guan arazir kam in ivezir kuram gua daningam."

Mosesin navim bar osemezi a God ko migei

²² Ezi Moses uam Ikiavira Itir God bagha ghua kamaghin a migei, "Ekiam, ni manmaghsua uan

gumazamiziba arazir kurar kamın me gami? Egha ni tizim baghavira na amadazima, ki kagh ize? ²³ Ki nin akaba inigha ghua atrivim mikemezir dughiamin ikegha iza datirighin, atrivim arazir kurabar me gami. Ezi ni men akurvaghasa bizitam gamizir puvati.”

6

¹ Ezi Ikiavira Itir God Moses migei, “Ni datirighin mangi bizir ki atrivim damuamimin ganam. Ki uan gavgavimin a damighti, a nan gumazamiziba ateghti me mangam. Guizbangira, ki uan gavgavimin pamten ingar, pamten a mikimti a uan kantrin me batueghti, me mangam.”

God ua Moses migei

² Egha God kamaghin Moses migia ghaze, “Ki uabi ki Ikiavira Itir God. ³ Azenir bar faragha ghua givazibar, ki Abraham ko Aisak ko Jekop, me batifi. Ezi me fo, ki Gavgaviba Bar Itir God. Egha ki uan ziam Ikiavira Itir God, an gun me mikemezir puvati. Me ziar kam gifozir puvati. ⁴ Egha ki uaghan uan Akar Dikirizir Gavgavim me ko anekirigha ghaze, ki Kenanian nguazim me daningam. Nguazir me itir kam, kar men nguazim puvati. ⁵ Isipia datirighin Israelia gamizi, me ingangarir gumazir kinibar ikia, tuava ararer dafam gami. Ezi ki men ararem baregha, uan Akar Dikirizir Gavgavim giniri.

⁶ “Ni nan akam isi Israelia me daning, ‘Ki uabi, ki Ikiavira Itir God. Ki Isipian dafarim da ia iniva osimtizir me ia gariziba da ia inigh,

egh ia damighti ia firighiregham. Egh ki uan gavgavimın ıvezir kuram me daning, egh ian akuragh ua ia iniam. ⁷ Egh ki ia damighti ia nan gumazamizibar ikiti, ki ian Godin min ikiam. Egh ki gin ia damighti ia Isipian ingangarir arazimın firighiregh, dughiar kamın ia fogh suam, ki Ikiavira Itir God, ian God. ⁸ Ki ia inigh mangi nguazir kamın otogham, nguazir kam, ki faragha Abraham, Aisak ko Jekop, me ko akam akirizir nguazim. Ki ia danighti, a ian nguazimın min ikiam. Ki Ikiavira Itir God, ki mikemegha gifa.” ⁹ Ezi Moses akar kamın Israelia mikeme. Ezi men ingangarir mızazim men nighnıziba abini. Kamaghın amizima, me Mosesın akam barazir puvati.

¹⁰⁻¹¹ Ezi gin Ikiavira Itir God kamaghın Moses migei, “Ni mangi Isipin atrivim mikemeghti, a Israelia ateghti me an kantri ategh mangi.” ¹² Ezi Moses kamaghın an akam ikaragha ghaze, “Israelia nan akam barazir puvati. Ezi atrivim manmaghın na baragham? Na mızem na basemezi, ki deragha bizibav geir puvati. Egh ki manmaghın deragh atrivim mikimam?” ¹³ Ezi Ikiavira Itir God, Moses ko Aron Israelia inigh Isipin azenan mangasa, akar gavgavim aning ganigha aning amadazi, aning Israelia mikim egh Isipin atrivim mikimasa zui.

Moses ko Aronın ikizimın ziaba

¹⁴ Ezi Ruben a Jekopin otarir ivariam, an otarir 4pla bate, Hanok, Palu, Hesron, ko Karmi. 4plan otarir kaba, me vaghvagha uan ikizibar inazir afeziabar otifi. Ezi men ikiziba vaghvagha men ziaba ini.

¹⁵ Ezi Simeon otarir 6pla iti, Jemuel, Jamin, Ohat, Jakin, Sohar, ko Saul, kar Kenanian amizim in otariba. Otarir kaba, me vaghvagha uan ikizibar inazir afeziabar otifi. Ezi men ikiziba vaghvagha men ziaba ini. ¹⁶ Ezi Livai otarir 3pla iti, Gerson, Kohat, ko Merari. Otarir kaba, me vaghvagha uan ikizibar inazir afeziabar otifi. Ezi men ikiziba vaghvagha men ziaba ini. Ezi Livai azenir 137plan ikegha areme. ¹⁷ Ezi Gerson otarir pumuning iti, Lipni, ko Sime. Ezi gin aning vaghvagha uan ikizimning in dapanimning in oto. ¹⁸ Ezi Kohat otarir 4pla iti, Amram, Ishar, Hebron, ko Usiel. Egha Kohat azenir 133plan ikegha areme. ¹⁹ Ezi Merari otarir pumuning iti, Mali ko Musi. Gumazir kaba bar, men ovavir boriba sara, me Livain anabam in aven itir adarasi.

²⁰ Ezi Amram uan afeziam in buaramizim Jokebet in itima, an a bagha Aron ko Moses bate. Ezi Amram azenir 137plan ikegha areme. ²¹ Ezi Ishar otarir 3pla iti, Kora, Nefek, ko Sikri. ²² Ezi Usiel otarir 3pla iti, Misael, Elsafan, ko Sitri. ²³ Ezi Aron Eliseban iti, an Aminadap in guivim, egha Nason in buaramizim. Egha an a bagha Nadap, Abihu, Eleasar, ko Itamar bate. ²⁴ Ezi Kora otarir 3pla iti, Asir, Elkana, ko Abiasap. Me Koran ikizim in inaziba. ²⁵ Ezi Eleasar, Aron in otarim, a Putiel in guivim in itima, an a bagha Finias bate. Gumazir kaba bar, me Livain anabam in ikizibar dapaniba, me vaghvagha uan ikizibar amodogh in, me men ziaba osiri. ²⁶ Ezi Aron ko Moses aningra, Ikiavira Itir God kamagh in aning migei, “Gua Israelian

anababa bar, dar ikiziba vaghvagh me inigh, egh Isipin azenan mangi.” ²⁷ Ezi gumazir kamningra, Moses ko Aron, aning Israelian amamangatighti me firighireghasa Isipin atrivim mikeme.

Ikiavira Itir God, akam isa Moses ko Aron ganidi

²⁸ Ezi Moses Isipin kantrin itima, Ikiavira Itir God kamaghin a migei, ²⁹ “Ki Ikiavira Itir God. Ezi, akar ki ni migeiba, ni bar dar gun Isipin atrivim mikim.”

³⁰ Ezi Moses a ikara, “Ni fo, nan mizem na basemezi, ki deragha bizibav geir puvati. Kamaghin atrivim manmaghin na baragham?”

7

¹ Ezi Ikiavira Itir God Moses migei, “Ki ni damighti, ni atrivimin damazimin Godin min otogham. Eghti nin avebam Aron Godin akam inigha izir gumazimin min otoghiva, nin akaba isi dar gun atrivim mikimam. ² Eghti akar gavgavir ki ni migeiba, ni bar dar gun Aron mikemegh. Eghti a kamaghin atrivim mikim suam, a Israelia ateghti, me an kantri ategham. ³ Eghti ki atrivimin navim damighti, a gavgavigham. Guizbangira, ki Isipin kantrin mirakelba ko digavir kuram gamir arazarazir aviribar amuti da otivam, ⁴ eghti atrivim dar gan, egh nin akam baragham kogham. Egh ki uan gavgavimin Isipia ivezir bar kuram me daningam. Egh nan gumazamiziba Israelia, men anababa bar, ki me inigh Isipin kantrin azenan mangam. ⁵ Ki uan gavgavimin Isipia ivezir kuram me danigh, egh Israelia inigh Isipin kantrin

azenan mangam, eghti dughiar kamın Isipia fogh suam, ki Ikiavira Itir God.”

⁶ Egha Moses ko Aron, Ikiavira Itir God akar gavgavim aning mikemezi moghiram ami. ⁷ Dughiar aning atrivim ko mikemezir kam, Moses 80plan azeniba iti, ezi Aron 83plan azeniba iti.

Aronin asadivir aghorim

⁸⁻⁹ Ikiavira Itir God kamagh Moses ko Aron migei, “Atrivim kamaghın guan azaragham, gua digavir kuram gamir arazitabar amu, eghti ni Aron kamagh a mikim suam, ‘Ni uan asadivir aghorim isi atrivimın damazimın anekunigh.’ Egh a kamaghın damighti, asadivir aghorim kuruzimın otogham.” ¹⁰ Egha Moses ko Aron atrivimın bighan ghua, Ikiavira Itir Godın akar gavgavim mikemezi moghiram ami. Egha Aron uan asadivir aghorim atrivim ko an ingangarir gumazibar damazimın anekunizi, a kuruzimın oto. ¹¹ Ezi atrivim uan fofozir gumaziba ko imezibagh amir gumazibar diazi me ize. Isipian imezibagh amir gumazir kaba, uan mogomer akavsiaba inigha uaghan kamaghira dagh ami. ¹² Egha me vaghvagha uan asadivir aghoriba akurima, da kuruzibar otifi. Ezi Aronın asadivir aghorim iza menaba tuvareme. ¹³ Ezi atrivim bizir kamın ganigha an navim gavgafi. Ikiavira Itir God mikemezi moghin, atrivim Moses ko Aron baraghizir puvati.

Arazir kuraba Isipia batifi

Faragha zuir arazir kuram, dipaba ghuzimın otifi

14 Ezi Ikiavira Itir God Moses miġei, “Atrivim naviṃ bar gavgavizi, a gumazamiziba ateghti me mangan aghua. 15 A gurum mizaraghara Nailin Fanem n mangiti, ni mangi a batogh. Ni uan asadivir aghorir kuruzim n otozim, uan dafarim n an suiragh mangi dipar miriam n a mizuum. 16 Egh ni kamagh n atrivim mikim, ‘Ikiavira Itir God, Hibuian God, ni mikimasa na amadagha ghaze, “Ni nan gumazamizibar amamangatighi, me nan ziam fisi, gumazamiziba puvatizir danganim n mangi.” Ezi ni an akam baraghizir puvatigha iza datirikin. 17 Ezi Ikiavira Itir God datirigh n kamagh n miġei, “Ni bizir ki damuamibar ganigh fogh suam, kirara Ikiavira Itir God.” Ni gan, ki uan dafarim n suirazir asadivir aghorir kam n dipam misueghti, dipaba bar ragh ghuzim n otogham. 18 Eghti osiriba bar arimighireghti, Nailin Fanem kurigh miġhuaghti, Isipia an dipamra aman iburagham.’”

19 Egha Ikiavira Itir God Moses uam a miġei, “Ni Aron mikemeghti, a uan asadivir aghorim isi, uan agharim amadagh Isip n dipabar akaghkagh, faneba, daghuriba, ko dipar akareba, mozir dipaba dagh isin akakaghti, dipaba bar ghuzimram otogham. Egh Isip n nguazim bar ghuzimra ikiva, uaghan iter itariba ko dagiar mineba sara izevegham.”

20 Ezi Moses ko Aron Ikiavira Itir God, akar gavgavim mikemezi moghiram ami. Egha aning ghua atrivim ko an ingangarir gumazibar damazim n, Aron uan asadivir aghorim fegha, Nailin Fanem

misoke. Ezi dipaba bar ragha ghuzimîn otifi. ²¹ Ezi osirir dipamîn itiba bar ariaghirezi, dipam puvira mughuasi. Ezi Isipian gumazamiziba an dipatam raman ibura. Ezi ghuzim bar Isipin dangani-bar iti. ²² Ezi atrivimîn imezibagh amir gumaziba, uan mogomer akavsiaba inigha uaghan kamaghira dagh ami. Ezi atrivimîn navim bar gavgafi. Ezi Ikiavira Itir God mikemezi moghira, atrivim Moses ko Aron baraghan aghua. ²³ Egha atrivim bizir kam mighigha a ginighnizir puvatigha, ragha uamategha uan dipenir ekiamîn aven ghu. ²⁴ Ezi Isipia Nailin Fanemîn dipam raman ibura, kamaghin amizi, me Nailin Faner miriamîn dipabara amasa mozibagh tui.

²⁵ Ikiavira Itir God dipam misoghezima, dipam ikuvigha ikia ghua 7plan arueba gifa.

8

Mitiviba otifi

¹ Egha Ikiavira Itir God Moses migei, “Ni mangi atrivim mikim suam, ‘Ikiavira Itir God ghaze, “Nan gumazamiziba ateghti me mangi, egh nan ziam fam.” ² Egh ni aghuaghti, ki pazi ni damuti mitiviba nin kantrin nguazim bar anevaragham. ³ Eghti Nailin Fanem mitiviba a gizivagh, egh anetegh mangi, nin dipenir ekiamîn mangam. Egh ni akuir misiam ko, nin dakozim ko, nin ingan-garir gumazibar dipeniba ko, nin gumazamizibar dipeniba ko, nin bretba tuer danganiba ko, bret-bar ingarir mineba, mitiviba bar dar mangam. ⁴ Egh da uari akuniva, ni ko nin gumazamiziba,

ko nîn ingangarir gumaziba, da bar ian ghua-
vanangam.’”

⁵ Egha Ikiavîra Itir God Moses miġei, “Ni Aron mikemeghti, a uan agharir asadivir aghorimîn suirazim amadagh. Egh Isipîn Faneba ko daghuriba ko dipar akarebagh isin a ghufegh, mitivibar amighti, da dipam ategh anang Isipîn nguazim bar anevaragh.”

⁶ Ezi Aron uan agharim isa anemadagha dipabagh isin a ghufezi, mitiviba azenan iza nguazim gizifa. ⁷ Ezi imezibagh amir gumaziba uan mogomer akavsiaba inigha uaghan kamaghîra dagh amizi, mitiviba nguazimîn otifi.

⁸ Egha atrivim Moses ko Aronin diagha aning miġei, “Gua Ikiavîra Itir God mikemeghti, a mitiviba e dama da batokegh. Eghti ki nîn gumazamiziba ateghti, me mangi Ikiavîra Itir God bagh ofa damuam.”

⁹ Ezi Moses a ikara, “Ki ni bagha God ko mikimasa bar akonge. Ni dughiatam ginabaghti, ki ni ko nîn ingangarir gumaziba, ko nîn gumazamiziba, ia bagh God ko mikimam. Eghti mitiviba ia ategh, tam ua ikian kogham. Da Nailin Fanemra ikiam.”

¹⁰ Ezi atrivim ghaze, “Ni gurumîn na bagh God ko mikimam.” Ezi Moses a miġei, “Ni nan azarazi moghin, ki damuam. Eghti ni fogh suam, godin tam Ikiavîra Itir God, en Godin mîn itir puvati.

¹¹ Eghti ni uabi, ko nîn dipeniba, nîn ingangarir gumaziba, ko nîn gumazamiziba, mitiviba bar ia ategh mangi Nailin Fanemra ikiam.”

¹² Egha Moses ko Aron atrivim ategha ghugha, Moses pamten Ikiavîra Itir God ko miġia ghaze,

a mitivir a faragha atrivim bagha amadaziba, a da batuegham. ¹³ Ezi Ikiavira Itir God Moses an azarazi moghin ami, ezi mitivir dipenibar itiba, ko mitivir dipenir divazibar aven itiba, ko mitivir azenibar itiba, da bar tintinibar ariaghire. ¹⁴ Ezi Isipin gumazamiziba dar kuaba akuvagha pozir aviribav kini. Ezi da kurima, dar mughuriam Isipin nguazim bar anevara. ¹⁵ Ezi atrivim gari, mitiviba ariaghirezi, Ikiavira Itir God mikemezi moghin, an navim ua gavgavizi, a Moses ko Aron baraghan aghua.

Itiba otifi

¹⁶ Egha Ikiavira Itir God Moses migei, “Ni Aron mikemeghti, a uan asadivir aghorim isi nguazim misueghti, Isipin nguazimin itir mineziba bar ragh itibar otifigh.” ¹⁷ Egha aning kamaghin amigha, Aron uan asadivir aghorimin nguazim misoghezi, Isipin itir nguazir mineziba bar, ragha itibar otivigha, gumazamiziba ko asiziba avara. ¹⁸ Ezi imezibagh amir gumaziba uaghan uan mogomer akavsiaba inigha, itibar amighti da otivasa, ezi men imeziba ingarir puvati. Ezi itiba bar danganibar ikia, gumazamiziba ko asiziba avara.

¹⁹ Ezi imezibagh amir gumaziba, atrivim kamaghin a migei, “God uabi bizir kam gamil!” Ezi atrivimin navim gavgavizi, Ikiavira Itir God mikemezi moghin, a Moses ko Aron baraghan aghua.

Bereziba otifi

²⁰ Egha Ikiavira Itir God kamaghin Moses migei, “Gurum mizaraghara atrivim dipamin mangiti, ni

mangi a batogh a mikim suam, 'Ikiavira Itir God kamaghin migei, Ni nan gumazamiziba ateghti me mangi, egh nan ziam fam. ²¹ Ni oragh, ni aghuaghti, ki berezir aviriba amadaghti da izi, ni uabi ko, nin ingangarir gumaziba, nin gumazamiziba ko, ian dipeniba bar ia bagh izam. Egh Isipin dipeniba bar bereziba izivaghva, nguazir ia apiaghav itiba bar da avaragham. ²² Eghti dughiar kamın, ki Gosenin Distrighin ganam, egh aneteghti, berezitam an ikian kogham. Distrighin kam, nan gumazamiziba an iti. Ki kamaghin damighti ni fogh suam, ki Ikiavira Itir God, ki nguazir kamın ingara iti. ²³ Egh ki uan gumazamiziba ko nin gumazamiziba tuiragh, egh uan gumazamizibar akurvagh, nin gumazamizibar akurvaghan kogham. Ni gan, gurumzaraghan arazir kam otivam.'” ²⁴ Ezi Ikiavira Itir God arazir kam gami. Egha berezir avirim amadazi, da atrivimin dipenir ekiam ko, an ingangarir gumazibar dipenibagh izifa. Egha Isipin nguazim, bereziba bar anevarazi, a bar ikufi.

²⁵ Egha atrivim Moses ko Aronin diagha aning migei, “Ia mangi, kantrin kamın averiamra, ofa isi uan God daning.”

²⁶ Ezi Moses kamaghin a ikaragha ghaze, “E kantrin kamın aven, uan Godin ofa damighti, a deraghan kogham. Guizbangira, e asizir Isipia ofa gamir puvatiziba, e da isi Ikiavira Itir God en Godin ofa damighti, me asizir kabar ganigh naviba en ikuvigh, en atariva, egh dagiaba e ginivighi, e arimighiregham. Kamaghin, e kagh ofa damuan kogham. ²⁷ Egh Ikiavira Itir God, en God, akar gavgavim e mikemezi moghin, e

aruer 3plan mangi gumazamiziba puvatizir danganimin mangi ofa damuam.”

²⁸ Ezi atrivim ghaze, “Ki ia ateghti, ia mangi gumazamiziba puvatizir danganimin mangi, Ikiavira Itir God ian Godin ofa damu, egh bar saghon mangan kogham. Aria, gua na bagh God ko mikim.”

²⁹ Ezi Moses kamaghin a ikaragha ghaze, “Ki ni ategh mangi, dughiar kamra ki ni bagh Ikiavira Itir God ko mikemeghti, gurumin bereziba mangi, ni ko nin ingangarir gumaziba ko nin gumazamiziba ategham. Ni orakigh, ni ua e gifaran marki, egh kamaghin mikiman kogh suam, en gumazamiziba mangi uan Ikiavira Itir Godin ofa damuan kogham. Bar marki.”

³⁰ Egha Moses atrivim ategha ghugha Ikiavira Itir God ko migei, ³¹ ezi Moses an azarazi moghira, Ikiavira Itir God ami. Ezi bereziba atrivimin ingangarir gumaziba ko an gumazamiziba, bar me ategha ghuezi, tam ua bar itir puvati. ³² Ezi dughiar kam atrivimin navim ua gavgavizi, a gumazamiziba ateghti me mangan an aghua.

9

Asiziba ariaghire

¹ Egha Ikiavira Itir God kamaghin Moses migei, “Ni mangiva atrivim kamaghin a mikim suam, Ikiavira Itir God, a Hibuian God, a ghaze: Ni nan gumazamiziba ateghti me mangi nan ziam fam. ²⁻³ Egh ni men anogoregh ua me amangan aghuaghti, ki pazi ni damuva, arimariar kuram nin asizibar amadagham. Eghti nin hoziaba, donkiba, kamelba, bulmakauba, sipsipba, ko

memeba a inigham. ⁴ Kırara Ikiavıra Itir God, kî Israelian asızıba ko Isipian asızıba tuiraghti Israelian asızıtam aremeghan kogham.”

⁵ Ezi Ikiavıra Itir God dughiam dibora ghaze, “Kî gurumın arazir kam damuam.” ⁶ Ezi aminim tirazıma, Ikiavıra Itir God mikemezi moghin ami, ezi Isipian asızıba ariaghirezi, Israelian asızıtam aremezir puvati.

⁷ Ezi atrivim uan gumazir maba amadagha men azara, “Israelian asızıba deragha iti, o puvati?”

Ezi gumazir kaba uamategha kamaghın a miğei, “Are, da bar deraghvıra iti. Tam aremezir puvati.” Ezi an navim ua gavgavizi, a gumazamizıba ateghti me mangan an aghua.

Okaba Isipian mikarzıbar otifi

⁸ Egha Ikiavıra Itir God Moses ko Aron migia ghaze, “Gua brighba tuer dipenimın mangı, egh uan dafarimningın averenir taba inighıva, atrivimın bighan mangıva, Moses atrivimın damazimın averenir kaba akunighti, da pın mavanang. ⁹ Egh averenir kaba iregh minezir muziarıbar otivigh miğhi Isipın nguazim bar anevaragham. Egh da gumazamizıba ko asızıbagh ireghti, okaba men mikarzıbar otivigh biğhiregh duar ekiabar otivigham.”

¹⁰ Egha aning avereniba inigha ghua atrivimın damazimın tugha, Moses pın avereniba kuni. Ezi avereniba okabagh amizi, da otivigha, biğhirezi duar ekiaba gumazamizıba ko asızıbar otifi. ¹¹ Ezi Isipian gumazamizıba bar moghıra, okaba me

batifi, ezi imezibagh amir gumaziba uakan. Kamaghin amizima, me Mosesin damazimin izan ibura. ¹² Ezi Ikiavira Itir God mikemezi moghin, an atrivim gamizi, an navim gavgafi, ezi a Moses ko Aron baraghan aghua.

Amozir ofizir ekial dagiabar min gariba iram

¹³ Egha Ikiavira Itir God gin ua Moses kamaghin a migei, “Ni gurum mizaraghara dikavigh mangi, atrivim batogh kamaghin a mikim, ‘Hibruian God, a Ikiavira Itir God, a ghaze, “Ni nan gumazamiziba ateghti me mangiva, nan ziam fam. ¹⁴ Puvatighi nirara, ki datirighin ivezir kuram ni daning, egh nin ingangarir gumaziba ko nin gumazamiziba uaghan me damuam. Eghti ni fogh suam, nguaziba bar nan min godin tam o gumazitam ua itir puvati. ¹⁵ Ki faragha uan gavgavimin paza ni gamua, ni gasighasighai, egh arimariar kuram ni ko nin gumazamiziba gasighasighizi, ia ti bar geveghai. ¹⁶ Ki kamaghsua ifonge, ki uan gavgavim isi ian akagham, eghti nguazir kamın danganiba bar, dar gumazamiziba nan ziar ekiam geghanam. Kamaghin amizi, ki ia ataghizi ia ikiavira iti. ¹⁷ Egha ni uabi uan ziam favira ikia nan gumazamiziba dikabiragha, mangasa men amamangarizir puvati. ¹⁸ Ni oragh. Gurumin dughiar kamra, ki maburan amozir ofizir dagiabar min garibar amighti da izighiram. Fomira fomira Isipin kantri nguibar igiamin ikegha iza datirikin, me amozir ofizir ekial dagiar kabar min gari tamın ganizir puvati. Amozir ofizir kaba bar ikuvigh, faragha izezir amozir ofiziba, bar dagh afiragham. ¹⁹ Ezi

datirighin ni gumamaziziba migirigiar gavgavim me mikim suam, me uan bulmakaua ko bizir azenan itiba inigh dipenibar aven dar arigh. Eghti ki amozir ofizir ekiaŕ dagiabar min gariba amighti, da iriva, gumamaziziba ko asizir azenan ikiavira itibagh iriti, da arimighiram.” ’”

²⁰ Ezi atrivimin ingangarir gumazir maba, Ikiavira Itir Godin migirigiam baregha atiatigha, me uan ingangarir gumazir kiniba ko asiziba inigha dipenibar aven ada ariki. ²¹ Ezi marazi Ikiavira Itir Godin migirigiar gavgavim baraghan aghuagha, uan ingangarir gumazir kiniba ko asiziba ataghizi da azenan iti.

²² Ezi Ikiavira Itir God datirikin kamaghin Moses migei, “Ni uan dafarim ghufegh overiamin amadaghti, amozir ofizir ekiaŕ dagiabar min gariba izi, bar Isipin nguazim ko, gumamaziziba, asiziba, ko azenibar aghuir dagheba sara, dagh izam.” ²³ Egha Moses uan asadivir aghorim ghufegha overiamin amadazi, Ikiavira Itir God overiam gamizi, ararim dagarvaghavira iti, ezi onimarim taghtagha ghua nguazimin izaghira nguazim gasavira itima, amozir ofizir ekiaŕ dagiabar min gariba ira Isipin nguazimin bar a girava a misosi. Ikiavira Itir God bizir kurar kaba amadi. ²⁴ Ezi amozir ofizir ekiaŕ dagiabar min gariba bar osemegha izavira itima, onimarim avimin min isia, amozir dagiabar min garibar tongin taghtagha tintinibar danganibar zui. Ezi fomira fomira Isip kantrin otozir dughiamra ikegha iza datirikin, an amozir kurar katamin

---

9:22: Onger Akaba 78:47-48; 105:32
8:7; 16:21

9:24: Akar Mogomem

ganizir puvati. Bar puvati. Amozir ofizir kaba bar ikuvigha, faragha izezir amozir ofiziba bar dagh afira. ²⁵ Ezi amozir ofizir ekiar dagiabar min gariba, Isipin nguaziba ko gumazamiziba, asiziba, ko dipenibar azenan itir biziba bar dagh ira dagh asighasiki. Egha men obariba, ko temer gumazamiziba oviziba iniasa opariziba, a vaghvagha da apiraghariki. ²⁶ Gosenin Distrighin itir danganir Israelia itir kamra, amozir ofizir ekiar dagiabar min gariba, a gizezir puvati.

²⁷ Egha atrivim Moses ko Aron bagha akam amadazi aning izezi, a ghaze, “Dughiar kam ki arazir kuram gami. Ikiavira Itir God arazir aghuibaram ami, ezi ki uan gumazamiziba ko e arazir kuram gami. ²⁸ Ararir kurar dagarvazir kaba, ko amozir ofizir ekiar dagiabar min garir kaba e bar dar amira. Kamaghin amizi, ni Ikiavira Itir God mikim! Eghti ki ian amamangatighti, ia mangam. Ia ua kagh ikian kogham.”

²⁹ Ezi Moses kamaghin a migei, “Ki nguibar ekiar kam ategh, egh dughiar kamra ki uan dafarimning fegh, Ikiavira Itir God ko mikimam. Eghti arariba ko amozir ofizir ekiar dagiabar min gariba givagham. Eghti ni fogh suam, nguazir kam, a Ikiavira Itir Godin bizim. ³⁰ Ezi ki fo, ni ko nin ingangarir gumaziba Ikiavira Itir Godin Gavgavim, an atiatir puvati.”

³¹⁻³² Ezi temer otevir me dar inibar tretbar ingariba, ko baliba bar ikufi. Dughiar kam baliba aghoramin dughiam, ezi temer kabar akimariba misevegha moneghavira iti. Ezi witba biabara ikia kamaghin, da deraghavira iti.

³³ Moses atrivim ategha, nguibar ekiamin

azenan ghugha, dafarimning fegha, Ikiavira Itir God ko migei. Ezi arariba ko amozir ofizir ekiar dagiabar min gariba givazi, amozim ua izir puvati. ³⁴ Ezi atrivim garima arariba ko amozir ofizir ekiar dagiabar min gariba gifa. Ezi a uan ingangarir gumaziba ko, men naviba gavgavizi, me uam arazir kuram gami. ³⁵ Bar guizbangira, Ikiavira Itir God faragha Moses mikemezi moghin, atrivimin navim gavgavizi, a Israelia ateghti me mangan kogham.

10

Odeziba otifi

¹ Egha Ikiavira Itir God ua Moses migei, “Ni mangi atrivimin gan. Ki kamaghsua ifonge, ki ua digavir kuram gamir arazaraziba Isipian tongin dar amuam. Kamaghin ki atrivim ko an ingangarir gumaziba, me gamizima, men naviba gavgafi. ² Ki kamaghin ifonge, ia gin uan boriba ko igiar boriba, me mikim suam, ki digavir kuram gamir arazarazir kabagh amigha, tuavir kamn ki Isipia gamizima, me bar onganigha aghumsiki. Ki kamaghin damighti, ia bar fogh suam, ki uabi ki Ikiavira Itir God.”

³ Egha Moses ko Aron atrivimin bighan ghugha, a migia ghaze, “Ikiavira Itir God, a Hibruian God, a ghaze, ‘Dughiar ruarimin iza datirikin, ni nan akam batoke. Ni uabi abiragh nan apengan izan aghua, a? Ni nan gumazamizibar amamangarighan aghuaghti, gurunzaraghan ki odeziba amadaghti, da nin kantri gizivagham. ⁴ Ni men amamangarighan aghuaghti, gurunzaraghan ki odeziba amadaghti, da nin kantri gizivagham. ⁵ Egh da bar avirasemegh, bar nguazim avaraghti,

ni nguazimin ganan kogham. Da bizir, amozir ofizir ekiar dagiabar min gariba, asighasighizir puvatiziba bar da amegham. Me dagheba ko temer ian azenibar itiba sara, bar dar ami da givagham. ⁶ Egh da nin dipenir ekiaba ko nin ingangarir gumazibar dipeniba ko nin gumazamizibar dipeniba bar dagh izivagham. Nin afeziba ko inaziba, bizir kurar katam, fomira iza datirighin, an ganizir puvati, bizir kam bar ikuvigham.” Egha Moses atrivim mikemegha ua ragha azenan ghu.

⁷ Ezi atrivimin ingangarir gumaziba kamaghin a migei, “Dughiar ruarimin ikegha iza datirighin otogha, ni ua manmaghin dughiaaba gumazir kam ateghti an e gifariva osimtiziba e daningam a? Ni Israelian gumazamiziba ateghti me mangi, egh uan Ikiavira Itir Godin ziam fam. Ni ti gara fos ti? Isip bar ikufi.”

⁸ Ezi gumazir maba ghua ua Moses ko Aron inigha atrivim bagha ize. Ezi an aning migei, “Ia mangi, Ikiavira Itir God ian God, an ziam fi. Ki foghasa, terara mangam?”

⁹ Ezi Moses a ikaragha ghaze, “E bar mangam, en boriba ko en gumazamizir ghuriba, en otariba ko guiviba, en sipsipba bar, memeba bar, ko bulmakauba bar. Guizbangira, e isar ekiam damuva, Ikiavira Itir Godin ziam fam.”

¹⁰ Ezi atrivim, Ikiavira Itir Godin ziam dibora akar gavgavim pamtemin migia ghaze, “Ki ia ateghti ia uan amiziba ko boriba inigh mangan kogham! Bar puvatigham! Ki kamaghin fo, ia arazir kuramin e damuasa. ¹¹ Bar puvatigham! Gumazibara mangi Ikiavira Itir Godin ziam fam.

Ia guizbangıra kamaghsua ifonge.” Atrivim kamaghın mikemezi, an ingangarir gumaziba aning batoke.

¹² Ezi İkiavıra İtir God kamaghın Moses mıgei, “Ni uan dafarim ghufegh İsipın nguazim gisın anemadaghti, odeziba izi. Egh da izıva, bizir amozir ofızir ekiar dagıabar mın gariba misoghezir puvatıziba, odeziba izi bar dar amegham.” ¹³ Egha Moses uan asadivir aghorim ghufegha İsipın kantri gisın anemada. Ezi İkiavıra İtir God aminim gamızıma, an aruem anadi naghın ikegha iza, nguazim gisın vavıra ikia ghua aruem ko dimagarim, ghua gıfa. Ezi aminim tirazıma, me garima, odeziba otivigha gıfa. ¹⁴ Egha odeziba bar avırasemegha iza İsipın danganıba bar da avara. Ezi fomıra İspia kamaghın odezir avırir okoruar kamaghın garir tabar ganızir puvati, egh me gın ua dar ganıghan kogham. ¹⁵ Odeziba nguazim bar anevarazi, nguazim bar pıghizi, da amozir dagıaba faragha irava asıghasıghızir puvatızir bizıba ko, azenıbar otivir bizıba ko iter ovızıba, odeziba bar da ame. Ezi temer dafarir garıba ko grazıba ua İsipın kantri itir puvati. Da bar gıfa.

¹⁶ Ezi atrivim zuamıra Moses ko Aron bagha akam amadazi, aning izezi, an aning mıgei, “Ki arazir kuram İkiavıra İtir God, ian God a gami, egha uaghan gua gami. ¹⁷ Ki kamaghın ifonge, gua dughiar kamra ua nan arazir kuram gın amadagh. Ezi İkiavıra İtir God, guan God, gua a ko mikemeghti, a bizir kurar na gasıghasıghasava amir kam na dama a inıgh.” ¹⁸ Ezi aning atrivim ategha ghua, Moses İkiavıra İtir God ko

migei. ¹⁹ Ezi Ikiavira Itir God aminim giragha a gamizi, aruem ghuaghiri naghin aminir gavgavim otogha, odezibagh ivaragha Ongarir Aghevimin amadaghan ghu. Ezi odezitam ua Isipin itir puvati. ²⁰ Ezi Ikiavira Itir God uam atrivim gamizi, an navim gavgavizi, a Israelia ateghti me mangan kogham.

Mitarmer ekiam oto

²¹ Ezi gin Ikiavira Itir God ua Moses migia ghaze, “Ni uan dafarim ghufegh overiamin amadaghti, mitarmer ekiam izi Isipin nguazim avaragh. Guizbangira, mitarmer kam an ganganim bar ighara. Ni an suighsi an suiragham, a bizir mamn min mitemegha osemegha gavgafi.”

²² Ezi Moses uan dafarim ghufegha overiamin amadazi, mitarmer bar ekiam Isip avaragha ghua dughiar 3plan tu. ²³ Ezi Isipian gumazamiziba uarir ganan ibura, egha dughiar kamn tav uan dipenim ataghizir puvati. Ezi Israelia iti naghin mitarmeaba puvati.

²⁴ Ezi atrivim ua Mosesin diazi, a izezi, an a migei, “Ia mangi, Ikiavira Itir Godin ziam fi. Ian amiziba ko boriba ia ko mangam. Eghti ian bulmakauba, ko sipsipba Isipin ikiam.”

²⁵ Ezi Moses kamaghin an akam ikaragha ghaze, “Puvati. E kamaghsua, ni e ateghti e asizitaba inigh, dav suegh, da tueghti da bar isi mighirigham. Egh arazir kamn Ikiavira Itir God, en God, e an ofa damuam. Kamaghin, ni en amamangatighi, e asiziba inigh mangam. ²⁶ E bar uan asiziba inigh da sara mangam. E

mangi ofa damuamin dakozimin otivigh, Ikiavira Itir God, a en God, e a bagh ofa damusi tabav sogham. Kamaghin, e uan asizitam ateghti a ikian kogham.”²⁷ Ezi Ikiavira Itir God atrivimin navim gamizi, a bar gavgavigha, men amamangatighi me mangam kogham.

²⁸ Ezi atrivim Moses migia ghaze, “Ni na gitagh! Ki ua nin ganan aghua. Ni kamaghin fogh, ni ua izi na batoghti, dughiar kamra ki ni misueghti ni aremegham.”

²⁹ Ezi Moses oregha ghaze, “A dera, ki ni migei moghira damuam. Ki ua izi nin ganan kogham.”

11

Isipian otarir ivariaba arimighiram

¹ Ezi Ikiavira Itir God ua kamaghin Moses migei, “Ki ua ivezir kurar abuananam Isipian atrivim ko an gumazamizibar aningam. Eghiti ivezir kurar kam otoghti, a ia amadaghti ia mangam. Egh a navir amirizim sara ian amamatighan kogham. Puvatigham. A zuamira navir kuram sara nguibar kam in ia batueghti ia bar mangam.”² Ni datirighin Israelian gumazamizibav kemeghti, men gumaziba ko amiziba vaghvagh mangi, Isipin men boroghin tibar bighan mangi, men azangsighti, me kuritir bizir aghuir me gol ko, silvan ingariziba ko, bizir golin ingarizir igharaziba sara me daning.”

³ Me kamaghin amima, Ikiavira Itir God Isipian damazimin ziar ekiam me ganidima, me golba ko silvaba Israelia ganingi. Guizbangira, Isipin

atrivimîn ingangarir gumaziba ko an gumazamiziba, Mosesin gara ghaze, a gumazir ziar ekiam itim. Kamaghin amizima, me arazir kam gami.

⁴ Ezi Moses kamaghin atrivim migei, “Ni Ikiavira Itir Godin akam barakigh, ‘Ki dimagarir arizimîn Isipin danganiba bar dar aruam. ⁵ Eghti Isipian otarir ivariaba vaghvagh arimighiram. Atrivim, nin otarir ivariar nin danganim inigh atrivim ikiamim, faragha aremegham. Eghti otarir ivariaba bar arighiri mangi, ingangarir amizir kinir wit mirmiriba, men otarir ivariaba uaghan arighiram. Eghti bulmakaun apurir faragha otoziba, uaghan bar arighiram. Isipian otarir ivariaba bar aremegham. ⁶ Eghti Isipian gumazamiziba bar naviba osemegh, pamten azi ararer ekiam damuam. Fomira ararer ekiar kamagh garitam Isipin otozir puvati, egh tam gin uam kamagh otivan kogham. ⁷ Eghti ki arazir kuratamin Israelian gumazamiziba ko men asizibar amighan koghti, me bar nimira ikiti, men tongin afiatam gumazitam ko asizitam dapuran koghti ni fogh suam, Ikiavira Itir God, a Isipia ko Israelia tuisigha, arazir kurar a Isipia gamizimîn min, a Israelia damighan kogham.’”

⁸ Egha Moses kamaghin a migei, “Atrivim, nin ingangarir gumaziba bar na bagh izi nan guamin tevibar piriva, pamten kamaghin mikimam, ni mangi uan gumazamiziba sara inigh mangi. Eghti ki mangam. Arazir kaba otivighti, ki gin Isip ategham.” Egha Moses navim isia aningagha atrivim ategha azenan ghu.

⁹ Ikiavira Itir God faragha kamaghin Moses migei, “Atrivim nin akam bareghan kogham. Kamaghin, ki ua Isipin digavir kuram gamir arazir aviritabar amuam.”

¹⁰ Ezi Moses ko Aron atrivimin damazimin digavir kuram gamir arazir aviribagh ami. Ezi God atrivimin navim gamizi a gavgavigh Israelia ateghti, me an kantri ategh mangan kogham.

12

God Israelia Gitazir Dughiam Ginighnighamin Isam

¹ Ezi Moses ko Aron Isipin kantrin ikiavira itima, Ikiavira Itir God kamaghin aning migei, ² “Iakinir kam, a ian azenibar faragha zuir iakinimin ikiam. ³ Ni Israelian gumazamiziba kamaghin me mikim, iakinir kam in aruer namba 10, gumazamiziba bar vaghvagh uan adarazi bagh sipsipin igiatam ko memen igiatam, amisefegh. ⁴ Egh dipenir vamiran itir adarasi avirasemeghan koghiva, me uarir boroghin itir daraziv mikemeghti, me izi asizir kam tuiragh uari daning aneremi. Me deraghvira nighnigh, asizir kam deragh gumaziba ko, amiziba ko, boribar tuiraghti, me asizir tuzir kam agivagh. ⁵ Egh ni ua bagh vaghvagh sipsipin apuritam o memen apuritam amiseveghti, an azenir vavira ikiti, duatam an mikarzim in ikian marki. ⁶ Egh me asizir kaba uari bagh deraghvira dar gan mangi iakinir kam in aruer 14 in otogh. Eghti dughiar kamra, an guaratizimin, Israelian gumazamiziba bar uan asizir kabav

---

12:1: Ofa Gami 23:5; Diboboniba 9:1-5; 28:16; Godin Araziba 16:1-2

sueghti, da arighiregh. ⁷ Egh me asizimîn ghuz-
 itaba inigh, uan dipenimîn tiar akabar mîriabagh
 asezir tememning daghuigh, dipenir kamîn aven
 me iki asizibar amam. Egh uaghan tiar akam
 gisîn itir ter ighuvim aghefegh. ⁸ Egh dimagarir
 kamîn me sipsip o memen tuzim avimîn a tu-
 agh, egh ia asizir tuzir kam yis puvatizir bret ko
 zuravarir misozim sara aneremi. ⁹ Egh ia asizir
 tuzir angamtizim, ko tuzir minemîn avighizitam
 aman marki. Ia avimîn dar dapaniba, ko sueba
 ko dafariba, ko navir averimîn itir biziba sara,
 ia bar da tuegh, dar ami. ¹⁰ Egh ia asizir ote-
 vitaba ateghti da iki amimzaraghan ikian marki.
 Da ikiti aminim tiraghti, ia dar naba tueghti da
 bar isi mighirigh. ¹¹ Egh ia asizir kabar amisi
 kamaghîn damu. Ia iniba ikegh dagarir asuabar
 aghuigh, asadivir aghoribar suigh zuamira dar
 ami. Isar ekiar kam, a Ikiavira Itir God Israelia
 Gitazir Dughiam Ginighnighamin Isam.

¹² “Eghti dimagarir kamra, ki Isipin danganiba
 bar dar mangi, gumazamizibar otarir ivariaba
 ko asizibar apurir ivariaba, ki dav soghti me
 bar arimighiregham. Eghti Isipin aseba bar, ki
 ivezir kuraba me daningam. Guizbangira, ki
 uabi Ikiavira Itir God. ¹³ Ghuzir ia uan dipeniba
 aghevezir kaba, da ababanimîn min ikiam. Eghti
 ki Isipian gumazamiziba pazi me damuva ivezir
 kuram me daningam. Ki ghuzimîn ganigh, ian
 dipenibagh itagham. Egh ki ia ateghti, ivezir kurar
 kam ia batoghan kogham. Eghti ia deraghvira
 ikiam.

14 “Eghti ia dughiar kam ginighnighavira ikiti, a ian dughiar ekiamin min ikiam. Ki dughiar kam ginabaghti, a nan ziam feir isar ekiamin min ikiam. Eghti ia Ikiavira Itir God amir arazir kam ginighnigham. Eghti ian gin otivamin adarasi, bizir a damuasa ia mikemezimin gin mangi Ikiavira Itir God bagh isar kam damuvira ikiti, a iki mamaghira ikiam.”

Yis Puvatizir Bretin Isam Damuamin Dughiam

15 Egha Ikiavira Itir God ua kamaghin migei, “Ia faraghivira uan dipenibar yisba batokegh. Egh ia 7plan dughiabar, yis puvatizir bret ami. Gumazitam 7plan dughiar kabar aven, dar dughiatam yis itir bret ameghti, ia Israelian gumazamizibar tongin a batokegh. 16 Egh faragha zuir dughiam ko namba 7in dughiam, ia uari akuvagh Godin ziam fer arazim damu. Egh ia ingangarir igharazibar amuan marki. Ia uari bagh daghebara tu. 17 Ezi 7plan dughiabar faragha zuir dughiamra, ki ian anababa Isipin kantrin me inigha azenan ghu. Ezi azeniba bar dughiar ekiar kamın, kar Yis Puvatizir Bretin Isam Damuamin Dughiam, dughiar kam, a bizir kam ginighnighamin dughiamin min ikiam. Eghti ian gin otivamin adarasi, bizir a damuasa ia mikemezimin gin mangi, Ikiavira Itir God bagh isar kam damuvira ikiti, a iki mamaghira ikiam.

18 “Egh ia iakinir faragha zuiba bar, dar dughiar 14in guaratizibar, yis puvatizir bret ami mangi, egh dughiar 21in ototh. 19 Egh 7plan dughiar

kabar aven, yis ian dipenibar ikian marki. Eghti ian gumazitam, o kantrin igharazimin gumazir ia ko ititam, a yis itir bret ameghti, ia Israelian gumazamizibar tongin a batokegh. ²⁰ Ia oragh. Ia tintinimin managh iti, ia yis itir bret raman marki. Ia yis puvatizir bret ami.”

Me asizibav sogha isam gamua God Israelia Gitazir Dughiam ginighnisi

²¹ Egha Moses Israelian gumazir dapanibar diazi me izezi, a kamaghin me migei, “Ia vaghvagh mangi sipsipin igiatam o memen igiatam amisefegh, uan adarazi bagh dav suegh, God Israelia Gitazir Dughiam Ginighnighamin Isam damuam. ²² Egh ia ghuzim itarir ekiam gingegh, hisopin ter aguar muziaritam inigh, a isi ghuzim itir itarir ekiam darugh. Egh ghuzir muziarim inigh uan dipenibar tiar akabar miriamin tughav itir tememning daghuigh, egh tiar akam gisin itir ter ighuvim aghefegh. Egh ia bar dipenimin aven iki, tav azenan mangan marki mangi, mizarazimin otogh. ²³ Gin Ikiavira Itir God, Isipian otarir ivariabav sueghti me arimighirisi Isipin danganiba bar dar mangam. A ian tiar akabar ghuzimin ganigh, ia ateghti gumazibagh asighasighamin en-sel aven mangi ian otarir ivariabav sueghti, me arimighireghan kogham.

²⁴ “Eghti ia uan boriba ko, bizir a damuasa e mikemeziba zurara azenibar dar amuvira ikiam. ²⁵ Ia mangi nguazir Ikiavira Itir God ia daningasa mikemegha, akar dikirizim gamizimin dapiaghiva, God Israelia Gitazir Dughiam

ginighnighiva isar kam damu. ²⁶ Eghti gin ian boriba kamaghin ian azangsiham, ‘Kar manmaghin amizir isar kam?’ ²⁷ Eghti ia kamaghin me mikimam, ‘Isar kam, e Ikiavira Itir Godin ofa gamua, God Israelia Gitazir Dughiam ginighnisi. A fomira Isipian otarir ivariabav soghezi me ariaghire. Egha a Israelia en dipeniba gitaviragha, en otarir ivariaba ataghizi me deravira iti. Ezi e datirighin dughiar kam ginighnisi.’” Ezi gumamaziziba akar kam baregha dapaniba avigha Godin ziam fe. ²⁸ Egha me gin dikavigha ghua Ikiavira Itir God damuasa Moses ko Aron mikemezir biziba, me dagh ami.

Otarir ivariaba ariaghire

²⁹ Ezi dimagarir arizimin Ikiavira Itir God, Isipian otarir ivariabav suagharisi. A faragha atrivimin otarir ivariam misuegha, ghua otarir ivariar igharazibav sogha ghuavira ikia ghua kalabuziar gumazibar, otarir ivariaba sara misoke. Egha uaghan bulmakaubar apurir ivariabav soke. ³⁰ Ezi dimagarir kamra, atrivim ko, an ingangarir gumaziba, ko Isipia bar dikavigha garima, men otarir ivariaba ariaghiregha gifa. Men dipeniba bar moghira vaghvagha, men otarir ivariaba ariaghire. Kamaghin amizi, Isipin danganiba bar, gumamaziziba azirakar ekiam gami. ³¹ Ezi dimagarir kamra atrivim Moses ko Aronin diagha kamaghin migei, “Ia bar dikavigh mangi. Gua ko Israelian gumamaziziba bar, ia zuamira mangi, nan gumamazizibagh itagh. Ia mangi, ia nan azarazi moghin, mangi Ikiavira Itir Godin ziam

fi. ³² Egh ia uan sipsipba, memeba, bulmakauba inigh, ia nan azarazi moghin, da inigh bar Isip ategh mangi. Egh na bagh God ko mikimti, a deragh na damu.”

³³ Ezi Isipia Israelian gumazamizibar avigha ghaze, “Ia zuamiram Isip ategh mangi. Ia zuamira e gitaghan koghti, e bar arimighiregham.” ³⁴ Ezi Israelia plauan me tighar yis sara vereghamiba, da inigha, itarir ekiabagh ariki. Egha me itarir ekiaba inibar da noegha, dipizibar da atera zui. ³⁵ Israelia Moses mikemezi moghin, me Isipia bagha ghua kuritir bizir aghuir me gol ko, silvan ingariziba ko, korotiaba bagha uaghan men azai. ³⁶ Ezi Ikiavira Itir God Isipian damazimin ziar ekiam Israelia ganidi. Ezi Isipia bizir Israelia ifongeziba me ganidi. Ezi tuavir kamın Israelia, Isipian bizir aghuiba, puram ada inigha ghue.

*Israelia dikavigha ghua
Isipin kantrin azenan ghue*

³⁷ Israelian gumazamiziba dikavigha Ramesesin nguibam ategha ghua nguibar ekiam Sukotin danganimin zui. Gumazir 600,000plan, uan suebar arua zuir kaba, me gumazibara. Me amiziba ko boriba mengezir puvati. ³⁸ Ezi gumazamizir igharazir avirir maba, ko bulmakauba, sipsipba ko memen avirir maba uaghan me ko zui. ³⁹ Me tuavimin ghua Isipin inizir plaua yis puvatizimin bret tue. Isipian gumaziba men avighavira iti, me dagheba akiramin dughiaba puvati. Kamaghin, me yis isa plaua gatizir puvati.

⁴⁰ Israelia 430plan azenibar Isipin kantrin ike. ⁴¹ Ezi aruer kamra, men 430plan azenimin aruer abuananam, Ikiavira Itir Godin gumazamiziba Isip ategha azenan zui. ⁴² Ezi dimagarir kamra Ikiavira Itir God Israelia deraghvira men gara, egha Isipin kantrin me inigha azenan ize. Egh zurara azenir gin izamibar, men gin otivighamin adarasi, me dimagarir kamra angamira iki ganiva, Ikiavira Itir God ginighnighiva, an ziam fam.

God Israelia Gitazir Dughiamin isamin gin mangamin arazibar, akar gavgaviba Israelia ganingi

⁴³ Ikiavira Itir God kamaghin Moses ko Aron migei, "Ia God Israelia Gitazir Dughiamin isamin arazibagh nighnigh kamaghin damu. Kantrin Igharazibar Gumazamiziba, isar kamın daghetamra aman marki. ⁴⁴⁻⁴⁵ Eghti gumazir dughiar otevimin ia ko itiba, ko gumazir dagiaba bagha ingara itiba, me isar kamın daghetam aman kogham. Ezi gumazir ia ivezezi me ingangarir gumazir kinibar min itima, ia men mikarzir mogomebar inibar aghore, merara uaghan ia ko isar kamın daghetam amam.

⁴⁶ "Egh gumazamiziba, dipenir me aven ikia asiziba tuezim, me dipenir kamın averara iki, egh asizir tuzibar ami. Me daghetaba inigh azenan mangan marki. Egh uaghan me asizir agharibar ami dar pıran marki. ⁴⁷ Israelian gumazamiziba bar isar kamın aven iki dami.

⁴⁸ "Eghti gumazir uan mikarzir mogomemin inim atuzir puvatizim, daman kogham. Kantri

igharazimîn gumazim iza ian kantrin aven iti, a God Israelia Gitazir Dughiamîn isam ia ko a damusi, ia an mikarzir mogomemîn inim atugh. Egh uaghan gumazir an ikizimîn itiba sara, men mikarzir mogomebar iniba aghoregh. Eghti a ian gumazimîn mîn iki, ian adarazi ko dami. ⁴⁹ Ezi arazir kabara Israelian gumazamiziba, ko gumazir kantrin igharazibar ikegha iza ia ko itiba, uaghara arazir kabar gin mangi.” ⁵⁰ Ezi Israelia, me Ikiavira Itir God Moses ko Aron mikemezi moghirama ami. ⁵¹ Ezi dughiar kamra Ikiavira Itir God, Israelian anababar aven vaghvagha bar me inigha Isipin kantrin azenan ghu.

13

Israelia otarir ivariaba isa Ikiavira Itir God ganidi

¹⁻² Ezi Ikiavira Itir God kamaghin Moses migei, “Ia bar uan otarir ivariaba na danighti, me na baghvira ikiam. Israelia, ian otarir ivariaba, ko asizir apurir ivariaba, bar nana.”

Yis Puvatizir Bretin Isam Damuamin Dughiam

³ Ezi Moses kamaghin gumazamizibav gei, “Ia faragha Isipin kantrin ikia, ingangarir gumazir kinibar mîn itima, Ikiavira Itir God uan gavgavimîn ia inigha azenan ize. Kamaghin amizi, ia zurara dughiar, dughiar kam ko an amizir arazir kam ginighnigh, yis itir bret tam aman marki. ⁴ Ia Isip ataghizir dughiar kamîn faragha zuir iakinim, an ziam, Abip.* ⁵ Ezi Ikiavira Itir

---

13:1-2: Diboboniba 3:13; Luk 2:23   * **13:4:** Israelian iakinir kam, “Abip,” an en iakinir kamningin otifi, Mas ko Epril.

God ian inazir afeziaba ko akam akirigha ghaze, a nguazim isi ia daningam. Nguazir kam, Kenania, Hitia, Amoria, Hivia ko Jebusia datirighin a gapiaghav iti. Nguazir kam a bar derazi, biziba an ikiava bar deraghaviram aghui. Ikiavira Itir God ia inigh nguazir kam in mangighti, gin izamin azenibar iakinir kamra, ia Yis Puvatizir Bretin Isam damuam.

⁶ “Egh ia yis puvatizir bret 7plan arueba anemi, mangiva namba 7in aruemin tugh. Eghti namba 7in aruem otoghti, ia Ikiavira Itir Godin ziam fi. ⁷ Egh 7plan aruer kaba, gumazamiziba yis puvatizir bretra dami. Egh ia bretin yis itim ko yis tam ateghti, a ian nguibatamin aven ikian marki. Guizbangira, yis ian kantrin aven ikian kogham. ⁸ Eghti dughiar ekier kam otoghti, ia uan otariba kamaghin me mikim, ‘Ikiavira Itir God Isipin kantrin aven e bagha bizir ekiabagh amigha, en adarazi inigha azenan ize. Ezi e datirighin isar ekiam gamua, bizir kaba bar dagh nighnisi.’ ⁹ Guizbangira, Ikiavira Itir God uan gavvimin pamtem ingara, e inigha Isipin kantrin azenan ize. Eghti isamin arazir kam ian dafariba ko guabar, osizirim in min iki. Eghti a ia bagh arazir an amizimin ababanimin min iki. Egh a ia damighti ia kamaghin nighnigh suam, e Ikiavira Itir Godin akar gavgavibar gun mikimam. ¹⁰ Egh azeniba bar, ia isar a damuasa mikemezir kam, an dughiamra a damuam.”

Otarir ivariaba

¹¹ Egha Moses kamaghin migei, “Ikiavira Itir God ia inigh Kenanian nguazimin mangam. A nguazir kam bagha, faragha ia ko ian ovaviba ko

akam akiri. Egh nguazir kam ia daningam. ¹² A ia danigh givaghti, ia uan otarir ivariaba Ikiavira Itir God daningam. Eghti ian asizir apurir ivariaba uaghan, da Godin anaba. ¹³ Ia sipsipin nguzir tam isi ofa damu, egh tuavir kamın ia donkin apurir ivariam givezegh ua a iniam. Ia donkin apurir ivariam givezan aghuagh, ia an gurim apirigh. Egh ia uan otarir ivariaba vaghvagha ua me givezegh me iniam. ¹⁴ Egh gin izamin dughiaba ian otariba kamaghin ian azangsigh suam, ‘Kar manmaghin amizir arazim?’ Eghti ia kamaghin me mikim suam, ‘E ingangarir gumazir kinibar min Isipin kantrin ingara itima, Ikiavira Itir God uan gavgavimin pamten ingara, e inigha azenan ize. ¹⁵ Ezi faragha Isipin atrivimin navim gavgavizi, an e ateghti e mangan an aghua. Ezi Ikiavira Itir God Isipian otarir ivariaba, ko men asizir apurir ivariabav soghezi da ariaghire. Ezi e datirikin asizir apurir ivariaba bar da inigha, Ikiavira Itir God bagha dar ofa gami. Egha e uan otarir ivariabagh ivezegha ua me ini.’ ¹⁶ Ia arazir kam damuva, Ikiavira Itir God ginighnigh suam, a uan gavgavimin Isipin kantrin e inigha azenan ize. Eghti arazir kam, ian dafariba ko guabar osizirimın min iki. Egh arazir kam ia bagh, ababanimin min ikiva ian nighnizibar amuti da dikavam.”

God ghuariar ruarir ekar mam ko, avir mizariar ruarir ekar mamın aven ikia men faragha zui

17 Atrivim Israelian gumazamiziba ataghizi me zuir dughiamin, God kamaghin nighnigha ghaze, “Israelia tuavir otevimin mangi igharaz darazir ganti, me me misoghsi damuti, me uan nighnizibagh iragh, uamategh Isipin mangisi nighnigham. Ezi Israelia kamaghin damuan ki ifongezir puvati.” Kamaghin, God tuavir otevimin me inigha Filistian kantrin ongarir dadarimin zuir puvati. 18 Ezi kamaghin, God Israelia inigha ghuanaga gumazamiziba puvatizir danganimin ghua Ongarir Aghevimin oto. Egha me midorozim gamir biziba inigha da sara zui.

19 Bar fomira, Josep kamaghin Israelia mikeme, “Bar gin God Isipin ua ia inigh ian akurvagham. Eghti dughiar kam in ia nan aghariba inigh da sara mangi.” Ezi Israelia akar dikirizim gamizi moghin, Moses Josepin aghariba inigha zui.

20 Egha Israelia dikavigha Sukotin danganim ategha ghua Etamin nguibamin oto, me gumazamiziba puvatizir danganimin miriamin otoghava apia. 21 Egha aruebar, Ikiavira Itir God ghuariar ruarir ekiamin aven ikia, men faragha ghua tuavim men akakasi. Egha dimagaribar ana avir mizariar ruarir ekiamin aven ikia, me gisirara ikia men faragha ghua angazangarim me ganidi. Ezi bizir kam bangin, me arueba ko dimagariba sara arua zui. 22 Ezi aruebar zurara ghuariar ruarir ekiar kam men faragha zui, egha dimagaribar avir mizariar ruarir ekiar kam men faragha zui. Aning uan danganimning ataghirazir puvatigha

---

13:19: Jenesis 50:25; Josua 24:32   **13:21:** Ua Me Ini 14:19; 14:24; 33:9; Onger Akaba 78:14; 105:39

kamaghira iti.

14

Me Ongarir Aghevim abiki

¹⁻² Ezi Ikiavira Itir God, kamaghin Moses migei, “Ni Israelia mikemeghti, me uamategh mangi ongarir miriamin Pihahirotin nguibamin dapiagh. Nguibar kam, a Mikdolin nguibam ko Ongarir Aghevimin tizimin ikia, Balsefonin nguibamin boroghin iti. ³ Eghti Isipin atrivim men darorim ginighnigh, kamaghin mikim suam, ‘Israelia ti onganigha gumazamiziba puvatizir danganim puram a garuama. Me danganir kam ategh mangamin tuaviba puvatigham.’ ⁴ Ki atrivim damighti an navim gavgavighti, a ian agiragham. Eghti ki a ko an midorozir gumaziba, me dikabiragh me abiragham. Egh bizir kam bangin ki ziar ekiam iniam. Eghti Isipia fogh suam, Kirara, ki Ikiavira Itir God.” Ezi Israelia Ikiavira Itir Godin akam baregha, uamategha ghua Pihahirotin nguibamin boroghin apia.

⁵ Ezi gumazir maba Isipin atrivim migia ghaze, “Israelia ara ghue.”

Ezi a ko an ingangarir gumazibar nighnizibagh iragha ghaze, “Manmagh amizi, e Israelia ataghizi me ghue? Me datirighin uam en ingangaribar amuan kogham. Guizbangira, e pazava amigha gifa!” ⁶ Egha me mikemegha givagha, atrivim uan midorozir karisba ko, midorozir gumaziba ini. ⁷ Egha uaghan a 600plan karisin midorozim gamir aghuariba, ko Isipin midorozir karisin igharaziba sara inigha, karisbar garir gumazir

dapaniba inigha, me dikavigha Israelian g̃in zui. ⁸ Israelia fo, me Isipia dikabinigha me abinigha, bar akongegha zui. Ikiavira Itir God, Isipin atrivim gamizi, an navim gavgavizi, a zuamira dikavigha men g̃intighasa zui. ⁹ Isipian midorozir gumaziba, uan karisba ko bar zui, marazi hozi-abagh apiagha zui, ezi marazi uan suebar ghua, bar Israelian ag̃intigha zui. Egha me bar ghua Israelia apiagha itir danganimin otifi. Danganir kam, an Ongarir Aghevimin miriamin ikia, Pihahirotin boroghin iti, ezi Balsefon an akirangin iti.

¹⁰ Ezi Isipin atrivim uan midorozir gumaziba ko, Israelian boroghin zuima, Israelia men api. Egha me bar puvira atiatigha, uarir akurvaghasa Ikiavira Itir Godin dei. ¹¹ Me kamaghin Moses migei, “Ni tizim bagha e inigha gumazamiziba puvatizir danganir kam̃in ize? Ni ghaze, Isipin kantrin moziba okoramin danganiba puvati. Kamaghin e ti arimighirasa, ni e inigha kagh ize? Ni manmaghin e gamua, e inigha Isip ategha azenan ize? ¹² E Isip ataghiraghasava amir dughiam, e kamaghin ni mikeme, ‘Arazir kurar kaba e bativam.’ Eni migia ghaze, ni e ateghti e Isipin ikiva, ingangarir gumazir kinibar min ikiti deragham. Puvatighiti, e gumazamiziba puvatizir danganimin arimighiram.”

¹³ Moses kamaghin me ikaragha ghaze, “Ia atiatingan marki, ia tuivigh gavgafigh. Ia datirighin, Ikiavira Itir Godin gavgavimin ganighti, a ian akuragh ua ia inian. Ia datirikin Isipian gari, ia ua men ganan kogham. ¹⁴ Ia orakigh, Ikiavira Itir God

ian akurvaghsi me ko misogham. Ia uari bizitam damuan marki. Ia nimira iki.”

¹⁵ Ikiavira Itir God, kamagh Moses migei, “Ni tizim bagha nan ingarava aravira iti? Ni Israelia mikemeghti, me mangi. ¹⁶ Eghti ni uan asadivir aghorim ghufegh, ongarim gisin amadagh. Eghti ongarim bigh akuar pumuning irighti, Israelia nguazir dakirtizimin mangi vongin otifigh. ¹⁷ Eghti ki Isipia damighti men naviba gavgavighti, me ian gin ongarim biaghirizir tuavimin mangam. Eghti ki atrivim ko, an karisba ko, midorozir gumazir hoziabagh apiaziba, ko midorozir gumaziba bar me dikabiragham. Egh ki me gamizir arazir kam bagh, ziar ekiam iniam. ¹⁸ Ki Isipia dikabiragh me abiraghti me fogh suam, Kirara, ki Ikiavira Itir God.”

¹⁹ Ezi Godin enselin zurara Israelian midorozir gumazibar faragha zuim, a sivagha ghua men akirangin tu. Ezi ghuariar ruarir ekial zurara men faragha zuim, a uaghan isivagha ghua men akirangin tu. ²⁰ Dimagarir kamın, ghuariar ruarir ekial kam Israelia ko, Isipian tizimin tughav iti. Ghuariar ruarir kam Isipia itir danganim gamizi, a bar mitatangi. Egha Israelia itir danganim angazangarim a ganingi.* Kamaghın, dimagarir kamın Isipia ko Israelia uarir boroghın mangan ibura.

²¹ Moses uan agharim ghufegha, ongarim gisin anemada. Ezi dimagarimin Ikiavira Itir God, aminir gavgavim gamizi, an aruem anadi naghın oto. Egha dimagarir kamın aminim ongarim

---

* **14:20:** Hibru akam vezin kam deragha a migeir puvati.

giva ghuavti aminim tira. Ezi ongarim tongira biaghirigha, akuar pumuningin irigha nguazir dakirtizimin oto. ²² Egha divazimningin min vong ko vongin akuvagha itima, Israelia aningin tongin nguazir dakirtizimin ghua vongin otifi. ²³ Ezi Isipin midorozir gumaziba Israelian agiragha, men gin ghua ongarimin tongira ghu. Men hoziaba ko, karisba ko, gumazir hoziabagh apiziba, da bar zui. ²⁴ Ezi Ikiavira Itir God, aviv zariam in min ghuariar ruarir kam in aven iti. Ezi aminim tiasa amima, a Isipian midorozir gumaziba, men nighnizibagh irazima, me tintinibar nighnigha atiatia arasava ami. ²⁵ Ikiavira Itir God, karisbagh amizi, nguazim dar wilbar suighizi, da pamten ivemarir puvati. Ezi Isipia uarira uariv gei, "Ia oragh, E zuamirama ari mangeka! Ikiavira Itir God, Israelian akuragha e misosi."

²⁶ Ezi Ikiavira Itir God, kamagh Moses migei, "Ni uan agharim ghufegh, ongarim gisin anemadaghti, dipam ua izi Isipian midorozir gumaziba, ko men karisba ko gumazir hoziabagh apiaziba, bar me avaragh."

²⁷ Ezi Moses agharim ghufegha ongarim gisin anemada. Aminim tirazima, ongarim ua iza faragha ikezi moghin uan danganim in iti. Dughiar kamra, Isipia ari mangasa amuavira itima, Ikiavira Itir God, bar me avigha ongarim mikini. ²⁸ Ezi ongarim uamategha ize. Egha gumazir atrivimin hoziabagh apiaziba ko, midorozir gumazir Israelian gin ongarir torimin ghueziba, bar me avara. Ezi men tav miseveaghizir

puvati. ²⁹ Ongarim divazim min, vong ko vongin akuvagha itima, Israelia nguazir dakirtizimin zui.

³⁰ Dughiar kamın, Ikiavira Itir God, Isipian dafarimin Israelia, ua men akura. Ezi Israelia, Isipian kuabar garima, da ongarir dadarimin ireghav iti.

³¹ Israelian gumazamiziba garima, Ikiavira Itir God, uan gavgavir ekiamın pamtem ingara, Isipia dikabiragha me abira. Ezi me bar ati-atigha, Ikiavira Itir God, nighnizir gavgavim an iti. Egha an ingangarir gumazim Moses, me uaghan nighnizir gavgavim an iti.

15

Mosesin Onger Akam

¹ Dughiar kam Moses Israelian gumazamiziba ko, Ikiavira Itir God bagha ighiar kam kamaghın a bange:

“Ikiavira Itir God, a midorozir ekiam abira, ezi ki datirighın a bagh onger akam bangam.

Guizbangira, a hoziaba ko gumazir hozi-abagh isin apiaziba me avigha ongarim mikini.

An apaniba abira, ezi an ziam bar pin iti!

² Ikiavira Itir God uabi na gamizima, ki gavgavigha, onger akam bangava an ziam fe.

A zurara ua na isi, ezi ki an ziam fasa.

A nan God, egha nan akurvazim. Kamaghın amizi, ki an ziar ekiam fasa.

Nan afeziamın God, ki an ziar ekiam fi, a isi bar pin anerigh ighiam damuam.

- 3 Ikiavira Itir God, a bar midorozir gumazir gav-gavim.
Ziar kam, Ikiavira Itir God, kar an ziam.
- 4 A Isipian midorozir gumaziba ko men karisin midorozim gamiba, a me avigha me isa ongarim mikini.
Ezi men midorozir gumazir dapaniba, ongarim amegha Ongarir Aghevimin aven ariaghire.
- 5 Ongarim bar me avarazima,
me dagiabar min ongarir dikinim giraghue.
- 6 Ikiavira Itir God, nin agharir guvim bar gavgavir ekiam iti,
ni uan apaniba dikaragha bar me mirmiri.
- 7 Ni uan gavgavir ekiamin uan apaniba abira,
egha ni uan navir aningazim avimin min otogha men isia, mati avim grazir midiaribar isi.
- 8 Ni aminir ekiam gamizi a dikavigha, ongarim gamizima, a buigha pin anabo.
Egha voroghira divazimin min tughav iti. Ezi ongarir apebamin itim, bar pamtemin ingara gavgafi.
- 9 “Apaniba ghaze, ‘E men agintigh men suigham.
Egh men bizir aghuariba inigh da tuisigh uan adarazir aningam.
Egh e bizir manam inisi e puram a iniam.
E sabar misozim asigh, uan gavgavimin me gasighasigham.’
- 10 Ikiavira Itir God, ni uan aminim dughiar vamiran a giverazima, ongarim Isipia avara.

Ezi me dagiamin min ongarir bar puvira ingarim giraghue.

11 O Ikiavira Itir God, ua godin manam ikia nin min gavgafi? Tav ua itir puvati.

Ni atrivir ekiam, egha arazir aghuibaram ami.

Ni bar pin kozi, e nin atiati. Tina nin min iti? Tav ua itir puvati.

Nirara digavir kuram gamir arazibagh ami, egha ingangarir ekiabagh ami.

12 Ni uan agharir guvim a ghufegha anemadazi, nguazim akam akarigha apaniba tuavareme.

13 Ni bar uan gumazamiziba men apangkuvigha men akuragha me inigha, men faragha ghua me inigha zui.

Ni uan gavgavimin men darorimin faragha ghua, danganir aghuarir ni uabi itimra, ni men akua a bagha zui.

14 Kantrin Igharazibar Gumazamiziba arazir ni amizim baregha, pamten nighava atiati.

Ezi Filistiaba uaghan aguava bar puvirama atiati.

15 Idomin kantrin faragha zuir gumazibar nighniziba, tintinibar nighnigha onganizi moghin ami.

Moapin gumazir dapaniba puvira nighava agoi.

Kenanian gumazamiziba atiatia, uan gavgavim ategha puram amiragha uaghiri.

16 Me nin gavgavir ekiamin gara, atiatir ekiam ko nirizir bar ekiam me avarazi, me pura ikia bizitam damuan ibura.

- Me pura dagaibar min dapiagh ikiti, e nin gumamaziba me gitaviragh mangam.
- O Ikiavira Itir God, nin gumamazir ni me givezegha ua me iniziba,
me guizbangira kantrin kabagh itagh bar mangam.
- 17 O Ikiavira Itir God, ni en aku mangiti, e nin mighsiamin deraghvira dapiagham.
O Ekiam, danganir kamın, ni uabi uan dipenimin ingaram.
Dipenir ni itir kamın, gumamaziba izi nin ziam fam.
- 18 Ikiavira Itir God, an atrivimin min iki mamaghira ikiam.”

Miriamın Onger Akam

19 Israelia nguazir dakirtizimin Ongarir Aghevimin tongin ghua otogha gifa. Ezi Isipin atrivimin midorozir gumaziba ko, hoziaba ko gumazir karisbagh isin apiaziba, me Israelian gin zui. Ezi Ikiavira Itir God ongarim gamizi, a uamategha iza me avara.

20 Gin Godin akam inigha izir amizim Miriam, an Aronin amezemebam, a buar mam uan dafarimin an suira. Amiziba bar moghira uan buaba inigha, Miriamin gin zui. Egha me buabav sogha onger akabagh amua ighiam gizi. 21 Miriam me bagha kamaghin ighiam bange:

“Ikiavira Itir God gumazir hoziabagh apiaziba, ko hoziaba sara bar me avigha
ongarim mikinigha, apaniba abinigha ziar ekiam ini.
Kamaghin, ia a bagh onger akam bangi.”

Israelia gumazamiziba puvatizir danganibar arua zui

(Sapta 15:22--18:27)

Dipar misozim

²² Ezi gin Moses Israelian akua Ongarir Aghevim ategha, Surin gumazamiziba puvatizir danganimın zui. Me gumazamiziba puvatizir danganim, aruer 3plan an arua ghua, dipatamin apizir puvati. ²³ Egha me gin ghua Maran danganimın otivigha dipar mam bato. Dipar kam akatorimın aven misosi, ezi me anereman ibura. Dipar kamın ziam, Mara, an mingarim, bizim akamın aven anınganigha misosi. ²⁴ Ezi gumazamiziba atara migirıgiar aviribar Moses gamua, kamaghın an azangsisi, “E managh dipatam amegham?”

²⁵ Moses Ikiavıra Itir Godın dia mighigha a ko migeima, Ikiavıra Itir God ter otevir mam an aka. Ezi Moses a inigha dipamin anakuni, ezi dipam ua derazi, me aneremam.

Ezi God danganir kamın arazir a ifongeziba ko bizir a damuasa mikemeziba me ganıdi, egh a men gan me gifoghasa, me dar gin mangam, o ti puvatigham.

²⁶ Ezi God me migei, “Ia deragh nan akam baragh. Kirara Ikiavıra Itir God, ian God, ia arazir nan damazimın deraziba, ia dar amu. Egh ia nan Akar Gavgaviba ko arazir ki ifongeziba bar dar gin mangi. Ia kamaghın damuti, ki pazi ia damuan koghıva, arımarıar kurar ki Isipın gumazamizibagh anıngiziba ia danıngan kogham.

Guizbangira, ki ian Ikiavira Itir God. Ki ian arimariaba akirizi ia ghuamazi.”

²⁷ Egha gin Israelia ghua Elimin nguibamin otifi. Elim, a dipar nguazimin aven anagava otiva uaghirir 12pla ikia, 70plan temer detba iti.* Ezi Israelia purirpeniba, nguazimin aven ivemarir dipabar boroghin dar ingarigha kagh apia.

16

Israelia daghem mana, ko kuarazibar amasa da ini

¹ Israelian gumazamiziba Elimin danganim ategha, ghua Senin gumazamiziba puvatizir danganimin otifi. Danganir kam ana Elim ko Sainain Mighsiamin tongira iti. Me otivizir dughiar kamran gin me Isipin kantri ategha ghue. Egha namba 2in iakinim, an namba 15in dughiamin, me gumazamiziba puvatizir danganir kamnin otifi. ² Egha me danganir kamnin ikia Moses ko Aronin atara, migirigiar aviribar aning gami. ³ Me kamaghin aning migei, “Kamaghin deraghai, Ikiavira Itir God, Isipra e misueghti e arimighiregh. E Isipin kantrin ikia dagher guar igharagha gariba uan ifongiabar da api. E mitiriaba sara iki aremeghasa gua ifonge. Egha e inigha gumazamiziba puvatizir danganir kamnin ize.”

⁴ Ezi Ikiavira Itir God Moses migia ghaze, “Ki ia bagh bret overiamin anemadaghti, an amozimin

---

* **15:27:** Temer detba mati en iruebar min gara egh temer dapanibar min gara detin oviziba iti. **16:4:** Jon 6:31

min magiriti ia a iniam. Gumamaziziba dughi-
aba vaghvagh mangi dughiar vamira baghivira
dagheba ini. Ki arazir kamin me damu gan
fogh suam, me ti nan akamin gin mangam, o
puvatigham. ⁵ Ezi dughiar namba 6in, me dughiar
pumuning bagh dagheba inigh dar arikigh.”

⁶ Ezi Moses ko Aron kamaghin Israelian gu-
mazamizibav gei, “Guaratizimin ia kamaghin
fogh suam, Ikiavira Itir God uabi Isipin kantrin ia
inigha azenan ize. ⁷ Ia an atara migirigiar aviribar
a gami, ezi an oregha gifa. Ia mizarazimin Ikiavira
Itir Godin gavgavim ko angazangarimin ganam.
Ga pura gumazir kinimning. Ia manmaghsua gan
atara migei?”

⁸ Egha Moses ua migei, “Ikiavira Itir God uabi
guaratizimin asizir tuziba ia danighti ia dar
amam. Egh a mizarazibar bret ia danighti, ia
uan ifongiabar a iniam. An orazi ia puram a
migei. Kamaghin amizi, a dagheba ia daningam.
Ezi ga pura bizimning. Ia gan atara ga migeir
puvat. Ia Ikiavira Itir Godra an atara a migei.”

⁹ Egha Moses Aron migia ghaze, “Ikiavira Itir
God, bar gumamazizibar adarir migirigiba
baraki. Kamaghin amizi ni me mikemeghti, me izi
Ikiavira Itir Godin damazimin tufigh.” ¹⁰ Ezi Aron
me migiavira itima, me kogha gumamaziziba
puvatizir danganir gigim gisin garima, Godin
angazangarim zuamira ghuariar mam in aven
oto.

¹¹ Ezi Ikiavira Itir God kamaghin Moses migei,
¹² “Ki Israelian adarir migirigiam baraki. Kam-
aghin amizi, ni me mikemeghti, me guaratizibar
asizir tuzibar amam. Egh me mizarazibar uan

ifongiamin bretbar amam. Me dagher kam inigh givagh, me fogh suam, Ki Ikiavira Itir God, ki uabi men God.”¹³ Guaratizir kamın kuarazir muziarir bizim, miġha iza me itir danganim bar a gizifa. Ezi mizarazimin, ghuariar dipam ira, danganir men itim bar a gire.¹⁴ Ezi ghuariar dipam iregha misingigha givazi, me bizir muziarir aviribar gari da nguazimin iti, egha da mati terafariba misigha tintinibar misaraghire.

¹⁵ Ezi Israelia bizir kabar ganigha, dagh gifozir puvati. Egha me kamaghın uarira uarir azai, “Kar bizir tizim?”

Ezi Moses me migei, “Kar bret, Ikiavira Itir God, ia damasa a ia ganingi.¹⁶ Egha Ikiavira Itir God, akar gavgavim ia ganigha ghaze, ‘Ia vaghvagh uari bagh iniva uan adarazi sara me bagh inigh. Ia vaghvagh da iniva uan gumazamiziba ko boriba bagh vaghvagh miner muziaribar aghuigh.’”

¹⁷ Egha Israelia God mikemezi moghin me ami. Ezi marazi bar uari bagha aviriba inizi, marazi uari bagha muziaribara ini.¹⁸ Egha gin me dagher kabar garima, gumazamizir dagher aviriba iniziba, men mineba izevezir puvati. Ezi gumazamizir dagher aviriba inizir puvatiziba, men dagheba otevezir puvati. Me da apa izevegha mitiriam men azir puvati.

¹⁹ Ezi Moses me migia ghaze, “Ia guruh bagh dagher na taba ataghiraghan marki.”²⁰ Ezi gumazamizir maba Mosesin akam baraghizir puvatigha, dagher nar maba amimzaraghan bagha da ariki. Ezi amimzaraghan dagher kaba apiziba

dagh izivazima, da puvira mughasi. Ezi Moses men atari. ²¹ Ezi zurara mizarazibar gumazamiziba, me ifongezi moghin, uari bagha dagheba isi. Ezi aruem anadir dughiamin, dagher me isir puvatiziba nguazimin ikia, dipamin min otiva puram amera gefi. ²² Ezi aruer namba 6in, me dughiar pumuning bagha dagheba ini. Gumazir vamira minner dozir pumuning pumuning gaghuizi, aning izivafa. Ezi Israelian gumazir dapaniba iza bizir kamun gun Moses mikeme.

²³ Ezi Moses kamaghin me migei, “Ikiavira Itir God kamaghin migei, gurum mizaraghan avughsamin dughiam. Kar Ikiavira Itir Godin ziam famin dughiam. Egha uaghan kar Ikiavira Itir Godin dughiamra. Ia datirighin dagher nar manaba avimin da tuasa, ia da tu, egh dagher nar manaba ia minemin da isamasa, ia da isam. Eghti nar itir kaba ia gurum mizaraghan bagh bar ada atigh.”

²⁴ Ezi me Mosesin akam baregha dagher maba tue. Egha dagher nar maba tuezir puvati. Me amimzaraghan bagha da atizi da iti. Ezi dagher kaba kurizir puvatizi apiziba dagh amizir puvati. ²⁵ Ezi amimzaraghan Moses kamaghin migia ghaze, “Kar Ikiavira Itir Godin dughiam, dughiar e avughsiya, Ikiavira Itir Godin ziam famim. Ia dughiar kamun nguibamin azenan mangi dagheba burian kogham. Kamagh amizi, dagher nar itir kaba, ia dar ami. ²⁶ Ia wighin vamiran 6plan aruebar, dagher kaba ini. Egh namba 7in aruem, kar avughsamin dughiam. Kamaghin amizi, dughiar

kamın dagher tam nguazimın ikian kogham.”
²⁷ Ezi dughiar namba 7in, gumazamizir maba ghua dagheba iniasa zui. Egha me dagher tabar garir puvati.

²⁸ Ezi Ikiavira Itir God Moses miġia ghaze, “Ia manadizoghın nan akaba barazir puvatizir arazim ategh, nan Akar Gavgavibar ġintigham?
²⁹ Ia deraghviram oragh! Ki Ikiavira Itir God, ki avughsamın dughiar kam ia daningam. Kamaghın amizi, ki aruer namba 6in, dughiar pumuningın damamın dagheba ia daningam. Egh aruer namba 7in gumazamiziba bar danganir me itiba ataghıraghan marki.”
³⁰ Kamaghın amizi, me dughiar namba 7in ingangarir tam gamir puvati. Me avughsi.

³¹ Ezi Israelian gumazamiziba dagher kam kamaghın a dibora ghaze, “Mana.”* Hibrun akamın Manan kamın ganganim, temer ovizir muziarimın mın gara egha ghurghuri. Egha an isingtizim, mati bisketın me hani sara ingarizim.

³² Ezi Moses kamaghın me miġia ghaze, “Ikiavira Itir God kamaghın miġei, ‘E mınner tam inigh, an manabar aghuam. Eghti an en ġin otivamın ovavir boriba bagh ikiam. Me ġin an gan suam, kar Ikiavira Itir God e ganingizir daghem. A Isipın kantrin e inigha azenan iza gumazamiziba puvatizir danganimın e atizir dughiam.’”

³³ Egha Moses Aron miġia ghaze, “Ni nguazir mınner tam inigh, manan tabar aghuigh. Egh

---

16:31: Diboboniba 11:7-8 * **16:31:** Hibrun akamın, ziar kam “mana,” a miġirigiar otevir kam ko mong magh ghu, “Kar bizir tizim?” Ni sapta 16:15in gan. **16:33:** Hibru 9:4

minem isi Ikiavira Itir Godin damazimin anetigh. Eghti borir gin otivighamiba, a gifogham.” ³⁴ Ezi Aron manan dagher miner kam isa, gin izamin dughiam bagha, Akar Dikirizir Gavgavir Bok-siam boroghin aneti, ezi Aron Ikiavira Itir God Moses mikemezi moghiram ami. ³⁵ Ezi Israelia manan dagher kam apa ghua 40plan azenibar tu. Ezi 40plan azeniba givazima me ghua Kenanian kantrin otivigha, kantrin kam gapiagha uari bagha azenibar ingari. ³⁶ (Dughiar kamın Israelia bizibar osımtızibagh fofoghamin skelin pumuning iti. Omer ko Epah, mam miner dozir vamiran min iti. Mam 10plan miner dozibar min iti.)

17

Me dagiamin dipam ini (Diboboniba 20:1-13)

¹ Ezi Israelian gumazamiziba bar Ikiavira Itir Godin akamin gin ghua, dikavigha Senin gumazamiziba puvatizir danganim ategha zui. Egh dughiar manamin Ikiavira Itir God mikemeghti, me dikavighiva danganir me itir kam ategh sivaghsivagh mangi danganir igharazir mam dapiagham. Me kamaghira apiaghira ghua, gin me ghua Refidimin danganimin otogha, purirpenibar ingarigha apia. Ezi danganir kam dipar damamiba puvati.

² Ezi gumazamiziba Mosesin atara ghaze, “Ni e damamin dipatam e daningigh.”

Ezi a men akam ikaragha ghaze, “Ia tizim bagha nan atari? Ia masa Ikiavira Itir Godin Araziba tuisigha, an gavgavim bagha azai? Ia ti nighnizir gavgavim an itir puvati?”

³ Ezi gumazamiziba dipam bagha kuariba bar me misingizi, me migirigiar aviribar Moses gimoba ghuavira iti. Egha me kamaghin a migei, “Ni tizim bagha Isipin kantrin aven e inigha azenan ize? Ni ti kamaghin ifonge, e uan boriba ko asiziba, e damamin dipaba puvatigh, kagh arighiregham, a?”

⁴ Ezi Moses pamten kamaghin Ikiavira Itir God ko migei, “Gumazamizir kaba dagiabar na ginivigh, na misueghti ki aremeghasa. Ezi ki manmagh me damuam?”

⁵ Ezi Ikiavira Itir God kamaghin Moses migei, “Ni Israelian gumazir dapanitaba inigh, ia darusiva, asadivir aghorir ni faragha Nailin Fanem misoghezim sara inigh mangi. ⁶ Ki Horepin Mighsiamin dagiatam gisin tugh ikiam, kar Sainain Mighsiam. Ni roghira iziva, asadivir aghorir kamın dagiam misokegh. Eghti dipam an otogh azenan fashagh iriti, gumazamiziba anemam.” Ezi Israelian gumazir dapaniba gari, Moses kamaghin amizi, dipam otogha izaghiri. ⁷ Ezi me danganir kam kamaghin a dibori, “Masa,” an mingarim kamakin, “Tuighsizir Arazim,” ko “Meriba,” an mingarim, “Adarim.” Me kamaghin nighnisi, Israelia atara ghaze, “Ikiavira Itir God, e ko iti, o puvati.” Arazir kamın, me Ikiavira Itir Godin Araziba tuisigha an gavgavim bagha azangisi.

Israelia Amalekia ko misosi

⁸ Egha gın Amalekia iza Refidimın danganımın Israelia ko misosi. ⁹ Ezi Moses kamaghın Josua miği, “Ni e bagh gumazitaba amiseveghti, me gurumın mangi Amalekia ko misogh. Eghti ki mangi miğhsiar dozir munamın tugh, Godın gavgavım itir asadivir aghorımın suiragham.” ¹⁰ Ezi Josua, Moses a mikemezi moghıra, gumazir maba inigha ghua Amalekia ko misosi. Ezi Moses, Aron ko Hur sara, me miğhsiar dozımın uanabo. ¹¹ Egha Moses uan agharımning feghavıra itima, Israelian midorozir gumaziba, Amalekia gafigha ghuavıra iti. Ezi Moses uan agharımning ataghizi aning uaghirima, Amalekia Israelia gafiragha ghuavıra iti. ¹² Ezi gın Mosesın agharımning a girima, a uam aning ghufan ibura. Ezi Aron ko Hur dagıar mam inigha anefazi, Moses a gapera. Ezi aning Mosesın boroghın vong ko vongın tugh, an agharımning suiragha aning gifueghavıra ikia, kamaghıra ikiavıra itima, aruem ghuaghiri. ¹³ Ezi Josua uan adarazi ko Amalekian midorozir gumaziba abinigha, bar me gasighasiki.

¹⁴ Ezi gın Ikiavıra Itir God kamaghın Moses miği, “Ni akar kam akınafaritamın an osirighti, gumazamiziba a gıñighnigh. Akar kam kamakın, ‘Ki Ikiavıra Itir God, ki Amalekia bar me ağıvaghām. Eghti gumazamiziba ua me gıñighnighan kogham.’ Ni akar kam Josua bagh a diponti, an a barakigh.”

¹⁵ Ikiavıra Itir God mikemegha gıvazıma, Moses ofa gamir dakozir mamın ingari. Ezi ofa gamir dakozir kamın ziam mati nir avızir ekiam me an

osirigha a ghufezi a ghaze, “Ikiavira Itir God, nan akurazi ki uan apaniba abira.”

¹⁶ Ezi Moses ghaze, “Ia Ikiavira Itir Godin inir avizim ghufegh bar pin an suiragh.* Guizbangira, Ikiavira Itir God, zurara Amalekia ko misogh kamaghira ikiam.”

18

Jetro iza Mosesin gari

¹ Jetro, a Midianian ofa gamir gumazim, a Mosesin amerem. A bizir God Israelia ko Moses bagha amizibar eghaghanim baregha, uaghan dughiar Ikiavira Itir God uan gumazamiziba, Israelia, me inigha Isip ategha izezir eghaghanim baraki. ² Kamaghin amizi, Jetro Mosesin ganasa ize. Moses faragha uan amuim Sipora amadazi, a uan afeziam Jetro bagha ghu. ³ Ezi datirighin, Sipora ko Mosesin otarir pumuningin ko Jetro, me izava otifi. An otarimningin ziamning, Gersom ko Elieser. Moses faragha ghaze, “Ki kantrin igharazimin gumazim, egha kantrin igharazimin iti.” Egha a uan otarir ivariam ziam, “Gersom,” a gati.*

⁴ Egha a gin kamaghin migei, “Nan afeziamin God nan akurazi, Isipin atrivim na misoghezi ki aremezir puvati.” Egha uan otarir dozim, a “Elieser,” a gati.†

---

* **17:16:** Hibrun akam deragha migirigiar kamın mingarim abighizir puvati. **18:2:** Ua Me Ini 2:21-22 **18:3:** Aposel 7:29

* **18:3:** Hibrun akamın, ziar kam, “Gersom,” a mong kamaghin ghu, “Kantrin igharazimin gumazim.” † **18:4:** Hibrun akamın, ziar kam, “Elieser,” a mong kamaghin ghu, “God nan akura.”

⁵ Ezi Jetro, Mosesin amuim ko an otarir pumuningin akua me iza gumazamiziba puvatizir danganim iza, Godin mighsiamin boroghira izava otifi. Kar Moses purirpenibar ingarigha dar ikezir danganim. ⁶ Egha Jetro kamaghin Moses bagha akam amada, “Ki nin amerem Jetro, ki nin amuim ko nin otarimning, e ni bagha ize.” ⁷ Ezi Moses akar kam baregha, ghua tuavimin Jetro bato. Egha Moses aviragha gin ghua an tori. Egha aning uan ikirimirim bagha uaningin azangsigha, me gin Mosesin purirpenimin aven ghue. ⁸ Egha Moses uan amerem bizir aviribar a geghara ghaze, Ikiavira Itir God Israelian akurvaghasa, Isipin atrivim ko Isipin gumazamizibagh amizi, arazarazir aviriba otifi. Egha a ghaze, me tuavimin zuima, bizir kuraba ko osimtiziba me bativima, Ikiavira Itir God men akura.

⁹ Ezi Jetro akar kam baregha fo, Ikiavira Itir God bizir aghuaribar Israelia gamigha, Isipian dafarimin ua me ini. Ezi Jetro akar kam baregha bar akonge. ¹⁰ Egha kamaghin migei, “Ga Ikiavira Itir Godin ziam fe. A Isipin atrivim ko an gumazamizibar dafarimin ia inigha ian akurazi, ia kalabusin ingangarir kurar kam ataki. ¹¹ Ezi ki datirighin fo, Ekiam bar godin igharazibagh afiragha kamaghin ami. Isipia akaba batoghava paza ia gamima, Ikiavira Itir God ian akura. Ezi ki datirighin fo, Ikiavira Itir God bar gavgavizi, an gavgavim godin igharazibar gavgavibagh afira.” ¹² Egha Jetro ofan bar isia mighirizir mam, inigha God ganidi. Egha uaghan ofan igharaziba God ganingi. Ezi Aron ko Israelian gumazir dapaniba iza, Godin damazimin Mosesin amerem koma api.

Me osimtiziba tuisighamin gumazamizir maba amisefe

(Godin Araziba 1:9-18)

¹³ Ezi Dughiar igharazimin, Moses amimzaraghan jasin min aperagha Israelian gumazamizibar osimtiziba tuisisi. Ezi gumazamizir aviriba Moses bagha mizarazimin izavira ikia, ghua guaratizimin tu. ¹⁴ Ezi Jetro, Moses gumazamizibar akurvazir araziba, bar dar gara, egha kamaghin Moses migei, “Maning, gua uaningra ingangarir aviribar gumazamizibar akurvaghasa dagh ami. Ni uabira ingangarir kam damuan marki. Ni gan, ni osimtiziba akira aperaghavira iti gumazamiziba mizaraghara iza ni ko mikimasa, ni mizua tuivighav ikia, ghua aruem gifa.”

¹⁵ Ezi Moses a migei, “Gumazamiziba bizir God damuasa ifongezibagh fofoghasa, na bagha izi. ¹⁶ Gumazitamning bizir mam bagh uaningin atarigh, aning na bagh izeghti, ki aningin migirigiam baregh aningin osimtizim akiram. Egh ki arazir God ifongeziba ko Godin akabar men sure damuam.”

¹⁷ Ezi Jetro kamaghin a migei, “Nan amerem, ni ingangarir kam damuamin tuavir aghuimin zuir puvati. ¹⁸ Ingangarir kam bar nin ekefe. Ni uabira a damu mangiti nin mikarzim nin amiragham. Eghti gumazamiziba uaghan men mikarziba men amiragham. ¹⁹ Ni datirighin nan akam baraghti, ki tuavir aghuarir mam ni mikimam. Eghti God ni ko ikiam. Arazir kam deragham, ni gumazamiziba bagh Godin damazimin abuir gumazimin min iki. Egh men migirigiar me uari

adoziba, ni da inigh a bagh mangi. ²⁰ Egh ni arazir God ifongeziba ko Godin akabar men sure damuva, tuavir me gin mangamimin me mikimiva, arazir me zurara damuamimin men sure damu. ²¹ Egh ni uaghan fofozir gumazir aghuitaba miseveghti, me gumazamizibar dapanibar ikiam. Eghti tarazi 1,000plan gumazamizibar gantima, tarazi 100plan gumazamizibar gantima, tarazi 50plan gantima, tarazi 10plan ganam. Gumazir kaba uari abinigh guizbangira Godin atiatingiva an apengan iki, egh gumazir e nighnizir gavgavim men itibar, min iki. Gumazamiziba dagiaba me daning, me gekuti, me arazir kurabar amuan kogham. ²² Eghti gumazir kaba jasbar min iki, gumazamizibar osimtiziba tuisigham. Egh me uari osimtizir muziariba tuisigham. Egh osimtizir ekiaba, me da inigh ni bagh iziti, ni da tuisigham. Egh me nin akuragh ingangarir kam in osimtizim inighti, ingangarim nin osemeghan kogham. ²³ Ki bizir God ni damuasa a ifongeziba ki dar gun ni mikeme, ni dar amu. Ni nan akamin gin mangi, eghti ingangarir kam ni damighti, nin mikarzim nin amiraghan kogham. Eghti ia gumazamizibar osimtiziba ko akabar kirighti, me navir amiriziba iki, egh uamategh uan purirpenibar mangam.”

²⁴ Ezi Moses, Jetron akar aghuir kam baregha kamaghin ami. ²⁵ Egha a Israelian tongin fofozir gumazir aghuariba misevegha me atizi, me gumazamizibar gumazir dapanibar min iti. Ezi men marazi 1,000plan gumazamizibar garima, marazi 100plan gumazamizibar garima, marazi 50plan garima, marazi 10plan gari. ²⁶ Egha me zurara

jasbar m̄in os̄imt̄izibar tuis̄ighamin ingangarim gami. Me uari araziba ko os̄imt̄izir muziariba tuis̄isi, egha os̄imt̄izir ekiaba, Moses bagha da amadi. Ezi a uabi da tuis̄igha dar kiri. ²⁷ Ezi bizir kabar ḡin, Moses uan amerem Jetron dafarim̄in suirazi, Jetro uamategha uan nguibam̄in zui.

God Akar D̄ikir̄izir Gavgavim Israelia ko a gami

19

(Sapta 19--31)

Israelia iza Sainain M̄ighs̄iam̄in iti

¹⁻² Ezi Israelia Refidim̄in danganim ategha zui. Me ghua Sainain gumazamiziba puvatizir danganim̄in otifi. Me otivizir dughiar kamra, a iakinir me Isip̄in kantri ataghizim̄in ḡin ghua, iakinir pumuning ḡivazi, iakinir namba 3 otozi, me an aruer namba 1̄in Sainain otifi. Egha me Sainain M̄ighs̄iam̄in borogh̄in purirpenibar ingarigha apia. ³ Ezi Moses God ko mikimasa m̄ighs̄iam̄in ghuanadi. Ezi Ikiavira Itir God m̄ighs̄iam̄in ikia Moses̄in diagha ghaze, “Ni Israelia migir̄igiar kaba me dan̄ingam, me Jekop̄in ovavir boriba. ⁴ Ki Isip̄in amizir biziba, ia uari dar ganigha ḡifa. Egha ia nan gari ki ia ini, mati kuarazir bagam uan nguzim uan av̄izim̄in a isi mogh̄in, ki ua bagha ia inigha iza danganir kam̄in izezi, ia dat̄ir̄igh̄in na ko iti. ⁵ Egh ia dat̄ir̄igh̄in nan Akar D̄ikir̄izir Gavgavim̄in suiragh gavgavigh, nan akabar ḡin mangi, nan gumazamizibar

otogham. Nguazir kamın danganiba bar, ko gumazamiziba bar, me nan adarazira, eghti ki men tongin iarara ua bagh ia misevegham, eghti ia nan gumazamizibara ikiam. ⁶ Egh ia na baghavira itir gumazamizibara iki, egh ofa gamir gumazibar min iki, Kantrin Igharazibar Gumazamiziba bagh abuir gumazimin ingangarim damuam. Egh ia bar guizbangira nan gumazamizibara ikiva na baghvira ikiam.” Egha Ikiavira Itir God migirigiar kaba gumazamizibar aningasa Moses migei.

⁷ Ezi Moses mighsiam ategha ghua Israelian gumazir dapaniba akuvagha, akar Ikiavira Itir God a mikemeziba, bar dar gun me migei. ⁸ Ezi gumazamiziba bar moghira kamaghin migei, “Bizir Ikiavira Itir God e mikemeziba, e bar dar amuam.” Ezi Moses ghua gumazamizibar akabar gun Ikiavira Itir God migei.

⁹ Ezi Ikiavira Itir God kamaghin Moses migei, “Ni oragh. Ki ghuariar mitiar pizimin aven ki ia bagh iziva, ni ko mikimam. Dughiar kamın gumazamiziba oraghti, ki ni ko mikimam. Eghti me datirighin ikegh mangi, me zurara nin migirigiaba nighnizir gavgavim dar ikiam.” Ezi Moses gumazamizibar akabar gun, Ikiavira Itir God migei.

¹⁰ Ezi Ikiavira Itir God Moses migei, “Ni mangi gumazamizibav kim suam, me datirighin ikegh mangi gurumin, me uari na daningisi uan nighniziba ko araziba akirigh, bar zuegh. Egh me uan korotiaba ruegh, nan ziam fisi uari akirigh. ¹¹ Me uari akirigh tugh gavgavigh iki mangi aruer namba 3in otogh. Dughiar kam, ki

Sainain Mighsiamin izighiri gumazamiziba bar, men damazimin otogham. ¹² Egh ni mighsiam bagh mitaghniar atigh. Eghti gumazamiziba mitaghniar kamin vongin mangan marki. Ni deraghvira me mikim, me deraghvira ganigh, me mitaghniar kamin ikiavkinigh vongin mangi, mighsiamin mavanangan kogham. Guizbangira me mighsiamin boroghira mangan ki anogoroke. Gumazitam mitaghniamin ikiavkinighti, me a misueghti an aremegham. ¹³ Egh me dafaribar an suiragh a misueghti an aremeghan marki. Me dagiabar a ginifigh, o afuzitam a biragh. Gumazitam, o asizitam mitaghniamin ikiavkinighti, ia arazir kam bagh a misueghti an aremegh. Ia dughiar vamiran, ia mighsiamin anang. Ia sigham baraghamin dughiam, ia mangi.”

¹⁴ Ezi Moses mighsiam ategha uaghirigha gumazamizibav mikeme. Ezi me an akam baregha, me uari God daningasa uan nighniziba ko araziba akirigha, egha zue. Me uan korotiaba ruegha Godin ziam fer arazim damuasa uari akiraghasi.

¹⁵ Ezi Moses me migei, “Ia zuerim bagh uari akir tugh gavgavigh iki. Egh datirighin ikegh mangi zuerimin, ia amiziba ko dakuan marki.”

¹⁶ Ezi dughiar namba 3in mizarazimin arariba dagarvazi onimariba taghtazima, ghuariar mitiar pizir mam izaghira mighsiam avara. Ezi me sighar ararer gavgavir mam baraki. Egha gumazamizir danganir kamin itiba, bar atiatigha nisi. ¹⁷ Ezi Moses gumazamiziba inigha, me itir danganimin

---

19:12: Hibu 12:18-20
Godin Araziba 4:11-12

19:16: Akar Mogomem 4:5

19:16:

azenan ghua men faragha ghua God bativasa zui. Me mighsiamin boroghin ghua, an apengan zarimin tuifi. ¹⁸ Ezi Ikiavira Itir God avimin aven ikia, egha izaghira Sainain Mighsiamin iti, ezi migharir ekiam mighsiam bar anevara. Migharir kam ghuavanaga, mati avir ekiamin migharim ghuavanadi. Ezi mikimkizir ekiam mighsiamin oto. ¹⁹ Ezi sigham ararem bar ekevegha pamtem ara ghuavira iti. Ezi Moses God migei. Ezi God a ikarvazi, an tiarim mati ararim dagarvasi. ²⁰ Ikiavira Itir God izaghira Sainain Mighsiamin orazimin ikia, egha Mosesin dei. Ezi Moses ghua-vanadi.

²¹ Ezi Ikiavira Itir God kamaghin a migei, “Ni magiri, migirigiar gavgavim gumazamizibar aninghti me mitaghniar kam in ikiavkinigh izi nan ganan marki. Me kamaghin damigh, men aviriba arighiregham. ²² Nan boroghin izir ofa gamir gumaziba, me uaghan uari na daningisi, uari akirigh nan damazimin zuegham. Puvatighti, ki ivezir kuram me daningam.”

²³ Egha Moses Ikiavira Itir God kamaghin a migei, “Ni akar gavgavim e ganingi, kamaghin gumazamiziba mighsiamin mangan kogham. E mitaghniar arigha mighsiamin apinim ighuigha, e kamaghin fo, mighsiar kam, a nin mighsiamra, egha ana anogoroke.”

²⁴ Ezi Ikiavira Itir God a ikaragha ghaze, “Ni magiri, Aron inighti a ni ko uamategh anang. Eghti ofa gamir gumaziba ko, gumazamiziba bar mitaghniar kam in ikiavkinigh na bagh mighsiamin anangan marki. Me kamaghin damighti, ki ivezir kuram me daningam.”

²⁵ Ezi Moses akar kam baregha gumazamizibar bighan iraghugha, Ikiavira Itir God mikemezir migirigiaba bar me migei.

20

Godin 10plan Akar Gavgaviba (Godin Araziba 5:1-21)

¹ Ezi God kamaghin migei:

² Ki uabi, ki Ikiavira Itir God, ian God. Kirara Isipin kantrin ia inigha ian akua azenan ize. Kar danganir ia ingangarir gumazamizir kinibar ikezim.

³ Ia bar narara gin mangi nan ziamra fam. Egh ia asetamin gin mangan bar marki.

⁴ Ia uari bagh marvir guatam an ingaran marki. Ia overiamin itir bizitam, ko nguazimin itir bizitam ko dipamin aven itir biziba, ia bizir kabar gan, dar min marvir guatamin ingaran marki. ⁵ Ia asetam ko marvir guatamin itevibar piriva an ziam fan marki. Guizbangira, ki Ikiavira Itir God, ki ian God. Egh godin ifavaritamin amamangatighi, a nan danganim inian kogham. Bar puvati. Gumazamizir nan aghuaziba, me osimtizim iti, ezi ki ivezir kuram me ko men ikizim daning mangivira ikiti, men ikizimin igiar boriba ko aziziba otogham. ⁶ Ezi gumazamizir bar na

---

20:4: Ua Me Ini 34:17; Ofa Gami 19:4; 26:1; Godin Araziba 4:15-18; 27:15   **20:5:** Ua Me Ini 34:6-7; Diboboniba 14:18; Godin Araziba 7:9-10

gifongeziba, me nan Akar Gavgavibar g̃in zui. K̃i bar ian ovavir boriba men apangkuvigh kamaghira iki mangi, men 1,000in ovavir borir g̃in izamibar otogham.

⁷ Nan ziam, Ikiavira Itir God, ian God, ia puram a diponan marki. Guizbangira, gumazamizir pura nan ziam diboriba, Ikiavira Itir God kamaghin me mikiman kogham, pura bizim, me osimt̃iziba pu. Bar puvati, a ivezir kuram me daningam.

⁸ Ia Sabatin dughiam deragh a ginighnigh mikim suam, a dughiar k̃i ua bagha inabazimra ikiam. ⁹ Ia wighin vamira, 6plan aruebar aven ingangariba bar dar amuam. ¹⁰ Ezi namba 7in dughiam, kar Ikiavira Itir God, ian Godin dughiamra. Kar dughiar ia avughsamim. Egh Sabatin dughiam, ia bar ingangaribar amuan marki. Ia uan otariba, guiviba, ingangarir gumaziba, ingangarir amiziba, asiziba, ko ikizir igharazibar gumazamizir iza ian nguibamin itiba, ia bar ingangaribar amuan kogham. ¹¹ Guizbangira, Ikiavira Itir God 6plan aruebar nguazim ko overiam, ongarimin ko dar itir biziba bar adar ingari. Egha namba 7in aruem an avughse. Kamaghin amizi, Ikiavira Itir God, Sabatin dughiam deraghavira a ginighnigha an anogorogha a gamizima, an a baghvira ikiamin dughiamin oto. Kar Godin

---

20:7: Ofa Gami 19:12   **20:8:** Ua Me Ini 16:23-30; 31:12-14

20:9: Ua Me Ini 23:12; 31:15; 34:21; 35:2; Ofa Gami 23:3   **20:11:**

Jenesis 2:1-3; Ua Me Ini 31:17

dughiamra.

- 12 Egh ia vaghvagh uan afeziam ko amebamin apengan iki, men akabar gin mangi. Ia kamaghin damighiva, ia dughiar ruarimin nguazir kamin ikiam, kar nguazir Ikiavira Itir God, ian God a isa ia ganidim.
- 13 Egh ia gumazamizir igharazibav soghti me arimighiran marki.
- 14 Egh ia poroghamiba uari bakia uari ko akuir arazim damuan marki.
- 15 Egh ia biziba okiman marki.
- 16 Egh ia ifavarir akabav kimiva gumazamizir igharazitamin ziam gasighasighan marki.
- 17 Egh ia gumazir igharazitamin dipenim bagh navim dikavan marki. Egh an amuim bagh navim dikavan marki. Egh an ingangarir gumazim, ingangarir amizim, bulmakau, donki, ko an bizir igharaziba bar, da bagh navim dikavan marki.

*Gumazamiziba Godin atiatingi
(Godin Araziba 5:22-23)*

20:12: Godin Araziba 27:16; Matyu 15:4; 19:19; Mak 7:10; 10:19; Luk 18:20; Efesus 6:2-3   **20:13:** Jenesis 9:6; Ofa Gami 24:17; Matyu 5:21; 19:18; Mak 10:19; Luk 18:20; Rom 13:9; Jems 2:11
20:14: Ofa Gami 20:10; Matyu 5:27; 19:18; Mak 10:19; Luk 18:20; Rom 13:9; Jems 2:11   **20:15:** Ofa Gami 19:11; Matyu 19:18; Mak 10:19; Luk 18:20; Rom 13:9   **20:16:** Ua Me Ini 23:1; Matyu 19:18; Mak 10:19; Luk 18:20   **20:17:** Rom 7:7; 13:9

18 Ezi gumazamiziba gara orazima, ararim pamtem dagarvazima, sigham araima, onimarim taghtazima, miġharir ekiam miġhsiam avara. Ezi me bar atiatigha puvira nisi. Kamaghin amizi, me sivagha ghua miġhsiamin saghon tuifi. 19 Egha me kamaghin Moses miġei, “Ni uabi e mikimti e ni baragham. God e mikimti, e arimighiregham.”

20 Ezi Moses me miġei, “Ia atiatingan marki. God kamaghsua ifonge, ia bar an atiatigh an apengan iki, egh arazir kurabar amuan kogham. Kamaghin a iza ian navir averiabagh foghasa, da guizbangira a baghavira iti, o puvati.” 21 Egha gumazamiziba saghon tuivighavira itima, Moses uabira ghua God aven itir ghuariar pizimin boroghin zui.

Ofa gamir dakozimin araziba

22 Ezi Ikiavira Itir God kamaghin Moses miġei, “Ni kamaghin Israelia akar kabar me mikim suam, ‘Ia uari ganigha kamaghin fo, ki Uan Nguibamin ikia, ia ko mikeme. 23 Ia orakigh. Ia gol ko silvan asebar marvir guabar ingar, dar ziaba fan marki. Ki uabira, ia bar nan ziamra fam. 24 Ia nguazitaba inigh na bagh ofa gamir dakozimin ingar. Egh ofa gamir dakozir kamnang gisin, ia sipsipba ko bulmakauba ofan min da isi na daningigh, ofan taba, kar ia da tueghti da bar isi miġhirighamin ofaba. Eghti taba, kar ia gumazamiziba na ko navir vamiran ikiasava amir ofaba. Egh ia danganir ki inabazibar kamaghin nan ziam fiti, ki izi deragh ia damuam. 25 Ia ofa gamir dagiar dakozimin

ingar, egh dagiar gumaziba dighoreziba inian marki. Guizbangira, ia ofa gamir dakozimın ingarsi, dagiar tuizimın dagiar ekiatam amineghti, arazir kamın dagiar kam nan damazimın zueghan koghti, nan ingangarim bar deraghan kogham. ²⁶ Ia ofa gamir dakozimın ingarighti a pın ikiti, ia adiriziamın ingarigh mavanang, egh arazir kamın ofa damuan marki. Bar marki. Ia kamaghın damigh, adiriziamın mavanangti, me ti ian mikarzir mogomebar ganigham. Arazir kam derazir puvati.’”

21

Hibrun ingangarir gumazir kinibar garir araziba
(*Godın Araziba 15:12-18*)

¹ Egha Ikiavıra Itir God kamaghın miği, “Ni Israelia damuamin arazibar gun me mikim: ² Ia Hibruian gumazitam ingangarir gumazir kinitamın mın a givezeghti, a ian ingangaribar amu mangi, 6plan azenibar tugh. Egh namba 7ın azenimın ia aneteghti a mangi. Egh a dagiar taba ia danıngan marki. Bar marki. ³ A faragha odiarimın ikia nın ingangarir gumazimın oto, egh a gın mangisi, a uabira mangi. A faraghavıra amuimın ikia nın ingangarir gumazimın oto, egh dughiar a ni ateghamim, a uan amuim inigh a sara mangam. ⁴ Egh an gumazir dapanim amizim a danighti, a boriba bateghti, amizir kam uan boriba ko, me uan gumazir dapanim ko ikiam. Eghti gumazimra firighirigh mangam.

⁵ “Egh ingangarir gumazim suam, ‘Ki uan gumazir dapanim gifongegha, uan amuim ko boribagh ifongegha, me ataghiraghan aghua,’ ⁶ eghti an gumazir dapanim a inigh Godin Dipenimin mangi. Egh ingangarir gumazim tiar akam o temer tiar akamin miriamin asaraghav itimin boroghin tughiv iki. Eghti an gumazir dapanim dikonir tam inigh, egh an kuarim okoregham. Arazir kamın a gumazir dapanir kamın ingangarir gumazir kinimra iki mangiti, an ovevemın dughiam otogham.

⁷ “Egh gumazitam uan guivim ingangarir amizir kinimin min anemadaghti, gumazir dapanim a givezeghti, gin namba 6in azenim givaghti, an aneteghti a ingangarim ateghan kogham. Ia ingangarir gumazibagh ami moghin, ingangarir amizibar amuan kogham. ⁸ Gumazim ingangarir amizitam givezegh, uan amuir dozimin min an ikisi, ua gin uan amuir dozir kamın aghuaghiva, uam an afeziamın teghti a uam a givezegham. Gumazir kam arazir aghuimin amizir kam gamizir puvati. Kamaghin a kantrin igharazitamın gumaziba bagh anemangiti me a givezan marki. ⁹ Egh gumazir kam uan otarim ginighnigh ingangarir amizir kinir kam a daningisi, a deraghvira uan guivimin min a damu. ¹⁰ Egh gumazir dapanim amizir igharazimin ikisi, a ingangarir amizir a faragha ikezir kam, deragh a damu. A faraghavira a gami moghin, dagheba ko korotiaba a daning, egh a ko dakuvira iki. ¹¹ An arazir 3plan kabar amuan kogh, egh pura amizir kam ateghti a mangi. Gumazim uabi givesi a mikiman marki.”

Midoroziba akıramin araziba

¹² Egha Ikiavıra Itir God ua kamaghın mıgei, “Gumazitam pamten gumazitam misueghti, an aremeghti, ia gumazir kam misueghti an aremegh. ¹³ Eghti a gumazir kam misueghti an aremeghan nıghnızim ikian koghti, Godra gumazir kam ateghti an an agharımın pazi a damutima an aremegham, eghti gumazir a misoghezim an ari mangi nguibar ki ia bagha misevezimın mangıgh, egh a deraghvıra ikiam. ¹⁴ Eghti gumazitam gumazir ıgharazim bagh navim ikuvıgh, a misueghti ana aremeghsi nıghnıgham, ia a misueghti an aremegh. An ari mangi nan ofa gamir dakozimın ikiti, ia a inıgh danganir ıgharazitamın mangıgh, a misueghti an aremegh.

¹⁵ “Egh gumazitam uan afeziam ko amebam misuegham, ia a misueghti an aremegh. ¹⁶ Eghti tav gumazitam okemegh, a damighti an an ingangarir gumazir kinimın mın ikiam, o gumazir ıgharazim ateghti an a gıvezegham, ia gumazir arazir kam gamizim misueghti an aremegh. ¹⁷ Eghti gumazitam uan afeziam ko amebam pazıva aningın atarıva aningın ziamning gasıghasighti, ia gumazir kam misueghti an aremegh. ¹⁸⁻¹⁹ Ezi gumazitamning uaningın atarıva, egh tav dafarim medagh, tav misuegham, o dagıatamın tav biragh, a misueghti an aremeghan koghti, ia gumazir kamın arazir kuram ikarvaghan marki. Eghti gumazir osımtızir ekiam inizir kam, a dakozimın

---

21:12: Ofa Gami 24:17   **21:13:** Diboboniba 35:10-34; Godın Araziba 19:1-13; Josua 20:1-9   **21:16:** Godın Araziba 24:7
21:17: Ofa Gami 20:9; Matyu 15:4; Mak 7:10

iki, egh gın a dıkavigh asadivir aghorimın suiragh daruam. Eghti gumazir a misoghezir kam dagiar taba a givezam. Eghti dagiar kaba gumazir kamın ingangarim ataghizir dughiabagh ivezam. Gumazir a misoghezir kam a geghuv mangi dughiar a ua deraghamim otogham. ²⁰ Ezi gumazitam aghorim inigh uan ingangarir gumazim o ingangarir amizir kinim misueghti, ingangarir gumazim o amizim dughiar kamra bizir kam bagh aremeghti, ia ivezir kuram gumazir dapanir kam a danıngam. ²¹ Eghti gumazim o amizir kam dughiar vamıra o pumuningın ikegh gın aremeghti, ia an gumazir dapanim ivezir kuram a danıngan marki. Guizbangıra, ingangarir gumazim, kar an gumazir dapanimın bizimra, eghti ovengezir gumazim datırighın an ingangarim damuan kogham. ²² Eghti gumazitaba uariv soghıva amizir navim asangizim misueghti, a borir kuam bateghti, amebam deraghti, gumazir amizim misoghezir kam, an pam ifongezı moghın gumazir kam dagıabar uan osımtızim akıram. Eghti arazıba tuisızir gumazim dagıar kabar amamangatıghti, gın amizir kamın pam da iniam. ²³ Eghti amizim osımtızim inıghti, ia bizir kam ikaragh osımtızim gumazir a misoghezim datıgh. Amizim aremeghti, ia gumazir kam misueghti an aremegh. ²⁴ Egh an damazim, atarim, agharim, o suem ikuvıghti, ia kamaghıra da ikarvagh. ²⁵ Eghti gumazim amizir kam avimın an mıkarzim daboroghti, ia an mıkarzim daborogh. Eghti

an an mīkarzim gasighasighti duam otoghti, ia kamaghira a ikaragh. Egh a benimin a misueghti, kamaghira ia benimin a ikaragh. ²⁶ Egh gumazitam uan ingangarir gumazim o ingangarir amizim damazim misueghti a ikuvighti, a ua an ingangarir gumazim o amizimin min ikian kogham. Gumazir kam aneteghti a mangi. Kar damazir asighasizir ivezim. ²⁷ Egh a ingangarir gumazim o amizim misoghiva an atarim asigh, egh aneteghti a mangi. Kar atarimin ivezim.”

Bulmakaun arazir kuram, akiramin araziba

²⁸ Ikiavira Itir God kamaghin migei, “Bulmakaun tam uan komin gumazitam o amizitam biraghti an aremeghti, ia bulmakaun kam misueghti an aremegh. Eghti ia an tuzim aman marki. Eghti bulmakaun ghuavim, an osimtizim inian kogham. ²⁹ Bulmakaun kam gumazamizibagh inivira ikiti, gumazamiziba pamtemin an ghuavim mikimti, an ghuavim a isiva divazimin anetighan koghti, bulmakau tav misueghti an aremegham, eghti ia kamaghin damu. Ia bulmakaun kam ko an ghuavim, aning misueghti, aning aremegh. ³⁰ Eghti gumazir araziba tuisizim amamangatigh dagiabar ivezir dibobonim diboroghti, gumazir kam gumazir aremezim bagh an adarazi me givezam. Arazir kam in bulmakaun kam arazir kuram givezagh, uaghan a uabi angamira ikisi a uabi givezam. A kamaghin damigh an ovengeghan kogham. ³¹ Bulmakaun tam, otaritam o guivitam misueghti an aremeghti, ia arazir kamra gin mangi. ³² Egh bulmakaun tam ingangarir gumazim

o ingangarir amizir kinitam misueghti an aremeghti, bulmakaun kamın ghuavim, 30plan silvan dagiaba isi ingangarir gumazimın gumazir dapanim danıngam. Egh ia dagiabar bulmakaun kam ginivighti, an aremegh.

³³ “Egh gumazitam nguazimın itir mozim avarazir biziba angarigh, o mozim gıkuigh, egh anevaraghan koghti, bulmakaun tam o donkin tam izi mozir kamın magırigh aremegham, ³⁴ eghti gumazir mozim gukuizim asızimın ghuavim givezam. Egh a uabi asızir kamın kuam iniam. ³⁵ Eghti gumazitamın bulmakau gumazir igharazimın bulmakau misueghti an aremeghti, aning gumazir igharazitamın amamangatighti, a bulmakaun angamıra itir kam givesegh. Egh aning dagiar kaba ko bulmakaun aremezimın asıziba uaning tuiragh, uaning danıngam. ³⁶ Eghti gumazamiziba fogh suam, bulmakaun kam an asızibav sozir bulmakau. An ghuavim deragh divazimın aven a geghuvan koghıva, a bulmakaun angamıra itim isi gumazir igharazim danıngam. Egh a uabi bulmakaun aremezimın asızim iniam.”

22

Arazir kuraba akıramin araziba

¹ Egha Ikiavıra Itir God ua kamaghın migei, “Gumazitam bulmakaun tam o sipsip tam okemegh a misueghti an aremegham, o anemadaghti me a givezegham, eghti ia a damighti, a 5plan bulmakaubar bulmakaun kam ikaragham, o a 4plan sipsipbar sipsipın kam ikaragham. ²⁻⁴ Kamaghın a deraghvıra da ikarvaghham. A ikarvaghamin bulmakauba o sipsipba puvatighti, ia aneteghti,

gumazir igharazitam ingangarir gumazir kinimin min a givezeghti, ia dagiar kaba inigh asizir an okemezir kam ikarvagh. Egh an okemezir bulmakau o donki o sipsip an dafarimin ikivira ikiti, a pumuningin ivezim uam a gisin aning inigh uan okimakiar ikarvagh.

“Okimakiar gumazim dimagarimin dipenimin tiar akamin aven mangisi damuti, dipenimin ghuavim an suiragh, a misueghti an aremegham, eghti gumazir kam osimtiziba puvatigham. An aruemin a misueghiva egh osimtizim ikiam.

⁵ “Gumazitam uan bulmakauba ateghti da mangi an nguazim ko an wainin azenimin tintinibar daru damiva, mitaghniamin ikiavkinigh gumazir igharazimin azenimin daghebar ameghti, bulmakaubar ghuavim uan azenimin dagher aghuariba da ikarvagh. Egh uaghan wainin oviziba gumazir kam ikarvagh a daningam.*

⁶ “Gumazitam uan dadam daboroghti avim isi bar ekevegh mangi, mitaghniamin ikiavkinigh gumazir igharazimin witin azenim, o witin me dighora pozim mikinizibar isighti, gumazir avim atizir kam, bizir isizir kaba bar da ikarvagh.

⁷ Gumazitam dagiataba o bizir igharazitaba isi uan namakam danighti a dar gan ikiti, okimakiar gumazitam bizir kaba okemegham, gin me okimakiar gumazimin suiraghti, okimakiar gumazir kam bizir pumuning pumuningin dagiaba ko bizir an okemeziba ikarvagh.

---

* **22:5:** Hibrun akam deragha migirigiar kamin mingarim abighizir puvati.

⁸ “Egh me okimakiar gumazim inighan koghti, ia gumazir bizibar garim inigh na bagh izi anetighti, a nan damazim in mitigh. Egh a kamagh in mikim suam, ‘Ki guizbangira, bizir kaba okemezir puvati.’

⁹ “Egh dughiaba zurara gumazitam uan namakam ko bizir kabagh nighnigh uaning adogham. Aning bulmakauba, donkiba, sipsipba, korotiaba o bizir igharazibagh nighnigh, uaning mikimiva tav suam, ‘Kar nan bizimra,’ eghti ia aning inigh iziti aning nan damazim in tughti ki aning baragh suam, kav ifari. Eghti gumazir ifarir kam bizir pumuning pumuning ikarvagh namakam daningam.

¹⁰ “Eghti gumazitam donki, bulmakau, sipsip, ko asizir igharazitam, a isi uan namakatam daningighti ana bagh a damuam. Eghti asizir kam osimtizitam a batogham, o an ovegham, o apaniba uariv sogh midorozim in tongin asizir kam modogh a inigh mangighti, gumazitam an ganighan kogham.

¹¹ Egh aning na bagh izi nan damazim in mitigh, egh namakar asizim in garim Ikiavira Itir Godin ziam a dipon suam, ‘Bar guizbangira, ki nin asizitam gasighasighizir puvatigha, tam okemezir puvati.’ Eghti asizim in ghuavim an migirigiam baregh ifuegham. Eghti an namakar kam asizir ovengezir kam ikarvaghan kogham.

¹² Eghti okimakiar gumazitam asizir kam okemeghti, namakar kam, an asizim ikarvagh ivezim asizir ghuavim daningam.

¹³ Asizir atiatam asizir kam misueghti, namakam asizir tuzir dughoraghirezir tam o agharir tam inigh namakam in akagham. Eghti ana asizir kam

ikarvaghsi dagiatabar aningan kogham.

14 “Gumazitam uan bulmakau ateghti an namakam ingangarim bagh a inighti, egh dughiar bulmakaun ghuavim itir puvatizimⁱⁿ, bulmakaun kam osimtizim batogham o ana aremeghti, gumazir kam asizimⁱⁿ ghuavim givezam. 15 Eghti bulmakaun ghuavim uan namakam ko ikiti, bulmakau osimtizim batoghti namakam a givezan kogham. Egh namakam faragh dagiar akuatam ingangarim bagh bulmakau inighti, bulmakau osimtizim batoghti an a givezan kogham. Guizbangira, dagiar a faragha aningizim ana givezegha gifa.”

God me migeir arazir maba

16 Ezi Ikiavira Itir God ua kamaghin migei, “Gumazitam guivir igiamin garima, a gumaziba ko akuizir puvatizi, me gumazitam bagha a ginabazir puvati, gumazir kam a inigh a gakahonegh a ko dakuighiva, gumazir kam an ikisi ivezim isi guivimin afeziam givezeghiva, amizir kamⁱⁿ ikiam. 17 Eghti guivir kamⁱⁿ afeziam gumazir kamⁱⁿ aghuaghti, gumazir kam uabi dagiaba isi amizimⁱⁿ afeziam givezam. Ivezir kamⁱⁿ dibobonim, a ivezir amizim gumazitam ko akuizir puvatizimⁱⁿ mⁱⁿ ikiam.

18 “Ia imezibagh amir amizibav sueghti me arimighiregh.

19 “Gumazitam, amizim ko akuir arazim, asizir amebatam ko a damighti, ia a misueghti an are-

---

22:16: Godin Araziba 22:28-29   **22:18:** Godin Araziba 18:10-11

22:19: Ofa Gami 18:23; 20:15-16; Godin Araziba 27:21

megh. Amizitam, gumazim ko akuir arazim, asizir apurim ko a damighti, ia a misueghti an aremegh.

²⁰ “Eghti tav asem bagh ofa damigh egh an ziam feghti, ia a misueghti an aremegh. Ia Ikiavira Itir God baghvira ofa damu, egh an ziamra fi.

²¹ “Ia kantrin igharazim in gumazir ia ko ititam paziva a damuan marki, egh osimtizim a darighan kogham. Ia fo, ia faragha an min kamaghira Isipin kantrin ike. ²² Ia paziva amizir pam aremezim damuan marki, egh uaghan borir afeziam aremezim paziva a damuan marki. ²³ Ia pazi me damuti, me akurvazim bagh na bagh arangti, ki men dimdiam baragham. ²⁴ Egh ki navim ikuvigh, gumazir kurabar amighti, me izi ia misoghti, ia arimighiregham. Kamaghin, ia uaghan amuiba paba puvatigham, eghti ian boriba afeziaba puvatigham.

²⁵ “Nan gumazamizir dagiaba ko biziba bar puvatiziba, men tav ia da dagiataba inighti ia me daning nighnigh suam, a gin ua ia ikarvagh. Ia gumazir dagiar ingangaribagh amibar min, gumazir kaba da, dagiar kaba ua da iniva, dagiataba uam a gisin darighan marki, Bar marki. ²⁶ Gumazir tam ian dagiaba inigh uan korotiar azenimin azuim isi ia daning mikim suam, korotiar kam kamaghin ian aka, a gin dagiar kaba ua da ikaragham. Eghti ia uam an korotiar azenan azuim, dughiar kamra aruem tighar magiram, ia uam a daningh. ²⁷ Guizbangira, a bar korotiar

---

22:20: Godin Araziba 17:2-7   **22:21:** Ua Me Ini 23:9; Ofa Gami 19:33-34; Godin Araziba 24:17-18; 27:19   **22:25:** Ofa Gami 25:35-38; Godin Araziba 15:7-11; 23:19-20   **22:26:** Godin Araziba 24:10-13

azenimin azuir kamra iti. Egh dimagarimin a fefem a daningti, an arugharughan kogham. Eghti ni korotiar azenimin azuir ruarimin suiraghti, a bizir tizimin uan mikarzim avaragh dakuam? Ki gumazamiziba bar men apangkufi. Kamaghin, gumazir kam uabin akurvaghsi na mikimti, ki an migirigiam baragham.

²⁸ “Ia God, akar kuraba a mikiman kogham. Egh ia akar kuratam uan gumazir dapanitam mikiman kogh, an ziam gasighasighan kogham.

²⁹ “Ia uan witin faragha zuiba, ko wainin dipar faragha zuiba, ko olivin borer faragha zuiba, ia nan anogoroghan marki. Egh ia da inigh ofan min nan ziam fisi na daning. Egh ia uan otarir ivariaba na daning. ³⁰ Ia uaghan uan bulmakaun faragha otiviziba ko sipsipin faragha otiviziba na bagh ofa damu. Bulmakaun nguzim ko sipsipin nguzim 7plan aruebar uan amebam ko ikeghti, namba 8in dughiam, ia a misueghiva na bagh ofa damuam. ³¹ Guizbangira, ia nan gumazamizibara. Kamaghin amizi, asizir atiatam misogha dughoraghsuezir asizim, ia an tuzitam aman marki. Ia an tuziba isi afiabar aning.”

23

Israelia arazir aghuaribara damu

¹ Moses Ikiavira Itir Godin akam kamaghin anakuri, “Ni bizir otozitam baraghizi, a guizin akam puvati, ni bizir kam tintinibar a mikiman marki. Gumazitam arazir kuratam damighti,

osimtizim an ikiti, ni kotin aven akar ifavaribav kimiva an akurvaghan marki. ² Gumazir aviriba arazir kurabar amuti, ni men arazibar gin mangan marki. Eghti gumazir aviriba kotiamin mangiva, kotiam gifaramin migirigiabav kinti, ni men arazir kabar gin mangan marki. ³ Gumazitaba gumazir biziba puvatizim kotiam datighti, a uabin akurvaghsi ni inighti, ni gumazir biziba puvatizimin akurvaghsi ifavarir migirigiabav kiman marki.

⁴ “Eghti nin apanimin donki o bulmakau divazim ategh pura daruti, ni an ganigh, uam a inigh gumazir kam bagh mangi. ⁵ Ni gumazir ian aghuazimin donkin ganti, a bizir osimtiziba ater irighiv ikiti, ni gumazir kamin akuragh uam an donki ghufegh. Ni aneteghti a nguazimin irighiv ikian marki. ⁶ Gumazir biziba puvatizitam kotiamin mangiti, ia kotiamin aven a gifariva a dikabinan marki. ⁷ Ni migirigiar ifavaribar gumazim gasiva a isi kotiam darighan marki. Egh gumazir aghuarim arazir kuratam damighan koghti, ia isi kotiam datighiva, ni puram a misueghti an aremeghan marki. Guizbangira, gumazir arazir kurar kam gamim, an osimtizim ikivira ikiti ki a isi kotiam datighti, an ovengam. ⁸ Gumazitam ia apezeper kotiam gifarisiva dagiaba ia daningti, ia dagiar kaba inian marki. Guizbangira, arazir kam gumazir dapanibar damaziba apirizi me deravira nighnizir puvati. Egha arazir kam uaghan gumazir aghuarir osimtiziba puvatizar kotiam gasighasisi.

⁹ Kantrin igharazibar gumazamizir ia ko itiba ia pazi me damuan marki. Guizbangira, ia uari faragha uan kantri ategha Isipin kantrin ikegha, Kantrin Igharazibar Gumazamizibar navir averiabagh fogha gifa.”

Namba 7in azenim ko Sabatin dughiamin araziba

¹⁰ Ezi Moses Ikiavira Itir Godin akam isa Israelia migei, “Ia azenibar dagheba opariva, dagheba ini-amin dughiamin da asi pozibav kin, mangi 6plan azenibar otifigh. ¹¹ Eghti namba 7in azenimin ia nguazim ateghti an avughsi pura iki. Egh ia an otivir dagheba inian marki. Ni uaghan arazir kamra wainin azenim ko olivin azenim damu. Eghti biziba puvatizir gumazamizibara, azenir kabar dagheba iniam. Egh gumazir biziba puvatiziba, me dagher naba ateghtima, asizir atiaba dagher kabar ami da givagham.

¹² “Eghti wikba bar ni 6plan dughiaabar uan ingangaribar amu, egh namba 7in dughiam ni ingaran marki. Ni avughsi. Eghti arazir kamin nin donki, bulmakau, ko ingangarir gumazir an amebam nin dipenimin a batezim, ko Kantrin Igharazibar Gumazamizir ni ko itiba, me bar avughsi, egh deraghvira ua gavgavir igiam iniam.

¹³ “Ni deraghvira oreghiva nan akar ki ni ganingizibar gin mangi. Egh ia asebar ziaba diponan marki. Egh me ko mikiman marki. Bar marki.”

23:9: Ua Me Ini 22:21; Ofa Gami 19:33-34; Godin Araziba 24:17-18; 27:19 **23:10:** Ofa Gami 25:1-7 **23:12:** Ua Me Ini 20:9-11; 31:15; 34:21; 35:2; Ofa Gami 23:3; Godin Araziba 5:13-14

*Isar ekiar 3pla**(Ua Me Ini 34:18-26; Godin Araziba 16:1-17)*

¹⁴ Ezi Ikiavira Itir God ua kamaghin migei, “Ia azeniba vaghvagh dar dughiar 3plan na bagh isam damu nan ziam fam. ¹⁵ Ki Akar Gavgavimin ia mikemezi moghin, ia Yis Puvatizir Bretin Isam Damuamin Dughiam a damuva, uari akuvagh nan ziam fi. Egh dughiar ki Abipin iakinimin in-abazimin, ia 7plan dughia bar, yis puvatizir bretra ami. Ia fo, iakinir kamra ia Isipin kantri ataki. Egh ia na bagh izisi dafarir kinibar izan marki. Ia izi nan ziam fisi, na bagh ofan taba inigh izi.

¹⁶ “Egh uaghan ia Azenibar Dagher Igiaba Asiamin Dughiamin ia na bagh isam damu. Dughiar ia witin faragha aniba iniamim, isar ekiar kam otogham.

“Egh ia Averenibar Iki Dagher Abuananaba Asiamin Dughiam, ia na bagh isam damu. Ia iakinir iter oviziba anir dughiamin, ia dagher abuananaba asigh dar pozibav kinigh, egh isar kam damu. ¹⁷ Egh azeniba vaghvagh, dughiar 3plan kaba, ian gumazamiziba bar izi, egh ia nan ziam fisi, nan damazimin otogh, ki Ikiavira Itir Godin ian Ekiam. ¹⁸ Egh ia asizim isi na bagh ofa damuva, egh an ghuzim isi na daningisi, ia Bret Yis itim sara ofa damuan marki. Ia asizir ofa damuamimin oviba bar da tuegh. Egh ia oviba ateghti da iki mangi amimzaraghan otivan marki.

¹⁹ “Ia dagher faragha asiba, dar dagher bar

23:15: Ua Me Ini 12:14-20; Ofa Gami 23:6-8; Diboboniba 28:17-25
23:16: Ofa Gami 23:15-21; 23:39-43; Diboboniba 28:26-31
23:19: Ua Me Ini 34:26; Godin Araziba 14:21; 26:2

aghuibara, ia da inigh nan Dipenimin mangi ofan min, ki Ikiavira Itir God, ian God, da na daning.

“Egh ia memen nguzitam isi minem darugh, an amebamin oter eborim sara anevighan marki.”

God akar dikirizir maba Israelia ganidi

²⁰ Ezi Ikiavira Itir God ua kamaghin migei, “Ia oragh. Ki enselin mam amadaghti a tuavimin ia ko mangi ia geghuv, ian aku mangi kantrin ki ia bagha dikirizimin otogham. ²¹ Ia deragh an akam baragh, egh an gin mangi. Egh ia an akam batoghan kogham. Guizbangira, nan gavgavim a ko iti, eghti a gumazamizir an akaba batozibar arazir kuraba gin amangan kogham. ²² Ia an akamin gin mangigh, egh bizir ki mikemezibar amighti, ki ian apanibar apanimin min otogh me misogham. Eghti gumazir ia adogha ia batoziba, ki me adogh me batuegham. ²³ Eghti nan ensel ian faragh mangiva, ia inigh Amorian nguazimin aven mangi, egh Hitia, Peresia, Kenania, Hivia, ko Jebusia, men nguaziba bar dar aven mangam. Egh ki bar me kuavaremegham. ²⁴ Ia teviba pirigh men asebar ziaba fan marki. Egh ia men asebar ziaba fer araziba inian kogham. Egh ia men asebar marvir guaba da kunti da iriti, ia dagh asighasigh. Egh guarir akinir men ofa gamir dakoziar tuivav itiba, da a bighiva da misarirarikigh. ²⁵ Egh ia nan ziamra fi, kirara Ikiavira Itir God, ian God. Ia kamaghin damuti, ki bar deraghvira ia damuva, dagheba ko dipaba ia daningiva, ia dam arimariaba batuegham. ²⁶ Egh ki amiziba ateghti me deraghvira boriba batam. Egh ki amizir paba itibar, naviba apiran kogham.

Eghti me bar boriba batam. Ia zuamira ovengan kogham. Puvati. Ki ia ateghti, ia dughiar ruarimin nguazir kamın ikiam. ²⁷ Egh ki ian faragh mangi, egh atiatir ekiam ian apanibar atigh, me damuti me akong tintinibar nighnigh onganigham. Eghti ki me damighti me ian aregham. ²⁸ Egh ki gumazibagh ivir apariba amadaghti da ian faragh mangi Hivia, Kenania ko Hitia givi me batuegham. ²⁹ Ki azenir vamiran me batueghan kogham. Ki kamaghın damighti, nguazim pura ikiti asizir atiaba avirasemegh an iki, ia gasighasigham. ³⁰ Ki ian apaniba nimira nimira me batogh mangi, dughiar ia avirasemeghamim, ia nguazir kam bar a inigham. ³¹ Eghti ki ian mitaghniaba arighti ian nguazimin mitaghniam, Akaban Dipamin boroghın itir Ongarir Aghevimin ikegh mangi, Mediterenianın Ongarir Ekiamın tugham. Egh gumazamiziba puvatizir danganimın ikegh mangi, Yufretisin Fanemin tugham. Egh ki gavgavim ia danıngti nguazir kamın itir gumazamiziba, ia me gafiragham. Eghti ia kantrin kamın aven mangi, me batueghti me mangam. ³² Ia me ko akar dikirizir gavgavitam damuan marki, egh uaghan men aseba ko akar dikirizir gavgavitam damuan kogham. ³³ Egh ia me ateghti, me ian kantrin ikian marki. Puvatighti me ia damighti ia arazir kuram na damigham. Egh ia men asebar ziaba feghti, arazir kam azuazimin min ia misueghti ia iri bar gevegham.”

24

Ikiavira Itir God,

*Akar Dikirizir Gavgavim
Israelia ko a gami*

¹ Egha Ikiavira Itir God kamaghin Moses migei, “Ki kamaghsua, Ni, Aron, Nadap, Abihu, ko Israelian gumazir 70plan gumazir dapaniba, ia mighsiamin anang na bagh izi. Egh ia tong saghon ikiva, tevimning apirigh guam nguazimin anebiragh nan ziam fi. ² Eghti Moses uabira, Ikiavira Itir God bagh izi. Gumazir dapanir igharaziba nan boroghin izan marki. Eghti gumazamiziba Moses ko anangan kogham.”

³ Ezi Moses ghua Ikiavira Itir Godin migirigiaba ko arazir e gin mangi damuamiba, bar gumazamizibav mikeme. Ezi me oregha bar kamaghin migei, “Bizir Ikiavira Itir God damuasa e mikemeziba bar, e dar amuam.”

⁴ Egha Moses Ikiavira Itir Godin akaba akinafarir mamın bar a da osiri. Egha amimzaraghan a dikavigha ofa gamir dakozim mighsiamin apinimin a gami. Egha ofa gamir dakozir kamin boroghin, a 12plan dagiar ruariba ase, da Israelian 12plan anababar ababanim gami. ⁵ Egha a Israelian gumazir igiar maba amadazi, me ghua ofaba Ikiavira Itir God ganidi. Ezi ofan maba, da asizir me avimin tuazi bar isigha mighiriziba, ezi maba da bulmakaun apurir igiaba, gumazamiziba God ko navir vamiran ikiasava amir ofaba. ⁶ Ezi me a gamigha givazima, Moses bulmakaubar ghuziba inigha, ghuziba tuiragha maba isa itarir ekiabagh arisi. Egha ghuzir nar ikiavira itiba an ada isa ofa gamir dakozimin da kavamadi. ⁷ Egha an akinafarir Akar Dikirizir Gavgavim aven itim, inigha

gumazamiziba bagha a dıbori. Ezi me a baregha, me bar kamaghın mıgei, “Bizir İkiavıra Itir God e mikemeziba, e bar dar amuam.”

⁸ Egha Moses ghuzim inigha, gumazamizibagh isın a kavamadi. Egha kamaghın me mıgei, “Ghuzir kamra, İkiavıra Itir God, Akar Dikirizir Gavgavir kam, ia koma a gami, ezi ghuzir kam gavgavim a ganıdi. Ezi Akar Dikirizir Gavgavir kam, arazir God ia ganıngiziba, a dagh isın tu.”

⁹ Egha gın Moses, Aron, Nadap, Abihu, ko İsraelian gumazir dapanir 70pla, me mıghsiamın ghuavanadi. ¹⁰ Egha me İsraelian Godın gari. Ezi an dagarımningın apengan bluplan bizir ekiam ikia dagıar azuarımın mın gara, egha overiam taghtazi moghın angazangari. ¹¹ Guizbangira, me Godın gari, ezi a me gasıghasıghızir puvati. Ezi dughiar kam me danganir kamın ikia uari inigha apiagha dagheba ko dıpaba api.

Moses Sainain Mıghsiamın ghuavanabo

¹² Ezi gın İkiavıra Itir God kamaghın Moses mıgei, “Nı na bagh mıghsiamın anangıva, nan boroghın tugh. Kı Osirizir Arazir maba ko, Akar Gavgavıba isa dagıar akuamningın da osiri. Kı kamaghsua, nı Osirizir Arazir kaba gumazamizibagh eghan men sure damu, kamaghın kı dagıar akuar kamning nı danıngam.”

¹³ Ezi Moses uan ingangarir gumazim Josua ko uaning akırigha, Moses Godın mıghsiamın ghuavanadi. ¹⁴ Moses faragha İsraelian gumazir dapanıba kamaghın me mıgei, “İa kaghıra dapiagh

---

24:8: Matyu 26:28; Mak 14:24; Luk 22:20; 1 Korin 11:25; Hıbru 9:19-20; 10:29

iki, egh ga mizuum ikiti, ga uamategh izam. Aron ko Hur ia ko ikiam. Gumazitaba osimtiziba gumazir igharazibar ikiva, aning bagh mangiti, aning da akiram.”

¹⁵ Ezi Moses mikemegha givagha, Sainain Mighsiamin ghuavanadi. Ezi ghuariar ekiam mighsiam avara. ¹⁶⁻¹⁷ Ezi Ikiavira Itir Godin angazangarim mighsiamin izaghiri. Ezi Israelia Ikiavira Itir Godin angazangarir kamın garima, men damazimin avir ekiam mighsiam gisin isia iti. Ezi ghuariam 6plan dughiabar mighsiam avara. Ezi namba 7in dughiam, Ikiavira Itir God ghuariamın tongin ikia Mosesin dia. ¹⁸ Ezi Moses ghuariamın aven ghugha, mighsiamın bar pin ghuavanadi. Egha mighsiamın ikia ghua 40plan dughiaba ko dimagaribar tu.

25

Gumazamiziba God bagh Purirpenimin ingarsi bizibar aningam

(Ua Me Ini 35:4-9)

¹ Egha Ikiavira Itir God kamaghın Moses migei,
² “Ni Israelia mikemeghti, me biziba inigh ofan min na daning. Gumazamizir uan biziba na daningasa naviba dikaviba, me da ni daning.
³ Eghti ni bizir kaba me dama da inigh. Gol, silva, bras ko, ⁴ sipsipin arizibar ingarizir tretin bluplaba, pighagheviba, agheviba ko, inir ghurghurir aghuariba, ko inir me memen arizibar ingariziba ko, ⁵ sipsipin apurimin inir me penin aghevimin aghuiziba ko, ongarimin itir asizir ekiabar iniba

ko, akasin temeba ko, ⁶ lambagh arigha dagh aboir olivin borem ko, pauran mughuriar aghuim zuir me olivin borem sara verezir God ua bagha inabazir bizibagh ingem, ko pauran mughuriar aghuim gamiba. ⁷ Egh dagiar pizir aghuariba ko, dagiar aghuir ivezim bar pin kozir igharaziba inigh, da ofa gamir gumazibar dapanimin korotiar otevir azenan itimin kurkegh, egh an forivtarir inir an evarimin poroghav itim gituigh. ⁸ Egh ni gumazamizibav kemeghti, me na bagh Purirpenitamin ingarighti, ki men tongin ikiam. ⁹ Egh ia Purirpenir kamın ingarighti, bizir an azenan itiba ko aven ikiamiba bar nedazir ki ni daningamimin mirara ganam.”

Me Akar Dikirizir Gavgavimin Boksiamin ingaram

(Ua Me Ini 37:1-9)

¹⁰ Egha Ikiavira Itir God ua kamaghin migei, “Ni gumazamizibav kemeghti me akasin temer araribar Akar Dikirizir Gavgavimin Boksiamin ingarighti, an ruarim 110 sentimitan tughti, an arozim 66 sentimitan tughti, an tuirivim 66 sentimitan tugh. ¹¹ Eghti ia golin aghuarim isi an averiam ko azenimin poghiva a nokegh. Egh golin ruari tamın Boksiamin apinimin miriam bar an poghiva a ikiraruigh. ¹² Egh ia Boksiam darugh anetersi gol ringin 4plan ingarigh, egh a tuivamin suer 4plan boroghin gol ringin 4pla arigh, egh 4plan suebagh ikegh. Egh pumuning isi Boksiamin vongin aning ikegh, pumuning vongin aning ikegh. ¹³ Egh ia Boksiam atersi akasin iter otevir pumuning inigh, egh deragh aning akirigh.

Egh ia golrama aning poghiva aning nokegh. ¹⁴ Egh ia Boksiam atersi iter otevir kamning isi, tam vongin an ringning darugh, egh tam vongin an ringning darugh. ¹⁵ Eghti iter otevir kamning zurara ringbar iki kamaghira iki. Ia aning asian marki. ¹⁶ Eghti ki gin Akar Dikirizir Gavgavim itir dagiar akuamning isi ni danighti ni aning isi Boksiamin aven aning atigh.

¹⁷ “Egh ia Boksiamin asuam golin aghuarimin an ingarighti, an ruarim 110 sentimitan tughti, an arozim 66 sentimitan tugh. Danganir kam, kar gumazamizibar arazir kuraba gin amangamin danganim. ¹⁸ Egh ia golin taba inigh, haman dav suegh, egh enselin bar gavgavir pumuningin nedazimningin ingarigh. Eghti enselning Boksiamin asuam gisin tughiv iki, tav vongin ikiti, tav vongin ikiam. ¹⁹ Eghti tam Boksiamin asuamin agharir guvimin tughti, tam agharir kiriamin tugh. Ia golin tam inigh, egh enselin bar gavgavir kamningin nedazim ko Boksiamin asuam danganim kamran dar ingarigh. Eghti da bizir vamiran min otogham. ²⁰ Eghti enselin bar gavgavir pumuningin nedazim arazir kuraba gin amadir danganimin tughiv ikiam, eghti aningin guamning uaningin akuigh aviragh Boksiamin gan. Eghti aningin avizimning kuighirigh iki, Boksiamin asuam avaragham. ²¹ Eghti ki Akar Dikirizir Gavgavim itir dagiar akuar kamning ni danighti, ni aning isi Boksiamin aven aning atigh, egh Boksiamin asuam dukuagh. ²² Eghti ki danganim arazir kuraba gin amadir kamnin, enselin

bar gavgavimningin nedazimningin tongin Bok-siamin asuam gisin ni bativam. Egh ki uan Akar Gavgaviba ni daningam. Eghti ni nan Akar Gav-gaviba Israelia daningam.”

Me God daningamin bret arighamin dakozimin ingaram

(Ua Me Ini 37:10-16)

²³ Ezi Ikiavira Itir God kamaghin migei, “Ia akasin tememin dakozir tamin ingarigh, eghti an ruarim 88 sentimitan tughti, an arozim 44 sentimitan tugh, eghti an tuirivim 66 sentimitan tugh. ²⁴⁻²⁵ Egh ia dakozir kam golin aghuarimin an poghiva a nokegh, egh golin ruaritamın an miriamın poghiva bar a ikiraruigh. Ia golin ruarir kam damighti a tong figh anabogh, egh dakozimin apiniba bar da inigh, eghti an tuirivim 8 sentimitan tugh. Eghti ia golin ruarir kamın, an miriamın golin igharazitamın an adiarim damigh golin ruarir kam bar an poghiva a ikiraruigh. ²⁶⁻²⁷ Egh ia gol ringin 4plan ingarigh dakozimin mikebabar suebar boroghın da ikegh. Eghti 4plan gol ringin kaba dakozimin apinimin boroghira ikiam. Da akasin temer dakozim ateramningin suigham. ²⁸ Egh ia akasin iter otevir pumuning isi dakozim atersi deragh aning akirigh, egh gol-rama aningın poghiva aning nokegh. ²⁹ Egh ia, ofa damuamin wain fufughamin itarir ekiaba ko doziba, kapba, ko botolba, ia golin aghuimra bizir kabar ingarigh. ³⁰ Egh ia zurara bretin na daningamim, a isi dakozir kam datighti, a nan damazimin ikivira ikiam.”

*Me lamba afamin aghorimın ingaram
(Ua Me Ini 37:17-24)*

³¹ Ezi İkiavıra İtir God ua kamaghın mıgei, “İa golin aghuarım inigh lamın aghorımın ingarigh. Egh hamam golin kam mıssuegh egh lamın aghorım asamın mıngarımın ingarigh, egh lambar agharibar ingarighıva, dar afamin danganibar boroghın, akımarır tıghar onamıba ko onezıbar ingarigh. Egh bizıba bar dar arıghtı da bizır vamıran mın ikıam. ³² Eghtı lamba afamin aghorır kam 6plan agharıba ikı, eghtı 3pla vongın ikıti, 3pla vongın ikı. ³³ Eghtı lamba afamin aghorır kam, 6plan agharıba vaghvagh akımarır 3pla ikı, eghtı da lamın kabar apengam ikıam. Eghtı lamın agharıba bar kamaghıra ganam. Eghtı akımarıbar ganganıba amonın tememın akımarıbar mın ganam. ³⁴ Eghtı lamın aghorım uabı kamaghın ganam, ia akımarır 4pla ingarıghtı da amonın tememın akımarıbar mın, taba tıghar onamıbar mın gantı, taba onezıbar mın gan. ³⁵ Egh agharır pumuning uaningın akuızı naghın ia akımarır dafarır muzıarır kabar ingarigh. Egh agharır ıgharızıba uaghan kamaghıra dar amu. ³⁶ Egh ia hama inigh golin aghuir kam mıssuegh, egh bizır kabar amıghtı da bizır vamıran mın ikıam. ³⁷ Egh ia 7plan lambar ingarigh, da isı dar agharıbar arıkıgh. Egh deravıra da aseghtı, dar angazangarım sıragh deragh nan Purırpenımın averıam gısrıagh. ³⁸ Egh golin aghuarıba inigh, egh akamımın mın avımın suızır bizıtabar ingarigh egh uaghan itarıbar ingarigh. ³⁹ İa 35 kılögremın golin aghuarıba inigh, egh lamba afamin aghorım ko, lamba ko, an in-

gangarir bizir kaba, bar dar ingarigh. ⁴⁰ Egh ni deraghvira dar ganigh, egh nedazir ki mighsiar kamın nin akazimın gın mangıva, ia bizir kabar ingarigh.”

26

Me Godın Purirpenimın ingaram (Ua Me Ini 36:8-38)

¹ Egha Ikiavıra Itir God ua kamaghın mıgei, “İa na bagh Purirpenir tam 10plan inir ghurghurir aghubar an ingarigh. Nir kaba ia tretın bluplaba ko, pıghaghevıba ko, aghevıba inigh enselın bar gavgavıbar nedazıba isamıgh. ² Egh 10plan inir kabar ingarightı dar otevíba bar voroghıra mangı. Eghtı dar ruarıba 12 mitan tughtı, dar arozıba 2 mitan tugh. ³ Egh da arueghsi, ia 5plan inıba dar akuıgh ua da isamıgh. Egh 5plan mabar akuıgh ua kamaghıra da isamıgh. ⁴ Egh bluplan tretın rıghızır kuzır taba, inimning uaningın sasıghsi aningın mıriamningın da isamıgh. ⁵ Egh 50plan tretın irıghızır kuzıba, inir faragha itimın mıriam gituıgh, egh 50plan tretın irıghızır kuzıba namba 2ın inim kamaghıra da a gituıghtı, dar kuzıba voroghıra iki. ⁶ Egh ia 50plan golin akezıbar ingarightı, da inir ruarır kamningın kuzıba isafuragh da ikeghtı, aning Purirpenir vamıran otogham.

⁷ “Egh gın ia memen arızıbar inir 11plan ingarightı, da Purirpenim avamin inir ekiar vamıran otogh. ⁸ Eghtı inir kaba vaghvagh dar ruarıba 13 mitan tughtı, dar arozıba 2 mitan

tugh. Eghti dar ababanim voroghira mangi. ⁹ Egh da arueghsi me 5plan iniba uari isafuragh da isamighti, da inir ekiar vamiran otogham. Egh 6pla iniba isafuragh da isamighti da inir ekiar vamiran otogham. Egh namba 2in inir isamizir kam, an namba 6in inir otevir kam an otevim remegh Purirpenimin tiam avaragh. ¹⁰ Egh 50plan tretin irighizir kuziba, inir faragha itimin miriam gituigh, egh 50pla tretin irighizir kuziba inir namba 2in miriamin dagh ituigh. ¹¹ Egh 50plan brasin akezibar ingarigh, egh akeziba isi tretin irighizir kuzir kabar aghuigh, egh inir kamning uaning isafuraghti inir ekiar vamera ikiam. ¹² Eghti inir ruarir kam 1 mitan pura itimin, ia Purirpenimin girakirangin aneguraghti a magari nguazim girigh. ¹³ Eghti inir Purirpenim avamim, an ruarim, aven itir inimin ruarim gafiragh 50 sentimita vong ko vongin ikiam. Eghti inir nar pura ikiamim Purirpenir kam bar anevaragh magari nguazim girigh.

¹⁴ “Egh ia Purirpenim avisi sipsipin apuribar inir me penin aghevimin aghuizimin inimin ingarigh. Egh a gisin darighsi ongarimin asizir ekiamin inim inimin ingarigh.

¹⁵ “Egh ia akasin temebar Purirpenimin birir agharibar ingarigh. ¹⁶ Eghti birir agharibar ruarim 4 mitan tugh, eghti iter otevir agharibagh iniva ghueziba, 66 sentimitan tugh. ¹⁷ Egh ia iter akinir pumuning mingarimning akirigh, egh silvan boksiamning gisin aning asaragh. Egh ia Purirpenimin birir aghariba bar kamaghira dar ingarigh. ¹⁸ Egh ia sautin amadaghan Purirpenimin 20plan birir agharibar ingarigh. ¹⁹ Egh

ia silva inigh 40pla boksiar torir muziariba itibar ingarigh, egh birir aghariba dagh asam. Eghti boksiar pumuning birir agharir vamiran apebamın ikiam, egh birir agharimın povim gavgavim a danıngam. ²⁰⁻²¹ Egh ia kamaghıra uaghan notın amadaghan birir agharibar ingarigh. Egh 20pla birir agharibar ingarigh, egh birir agharibar poviba gavgavim dar anıngı, ia 40plan silvan boksiabar ingarigh. Egh silvan boksiar pumuning gısın birir aghariba vaghvagh da asi. ²² Egh 6plan birir aghariba Purirpenimın girakırangın aruem ghuaghiri naghın dar ingarigh, ²³ egh birir agharir pumuning Purirpenimın girakırangın itir mıkebamningın ingarigh. ²⁴ Eghti mıkebamningın itir birir agharimning vın uaningın akuigh mavanang bar pın otogh. Egh birir agharir kamning uaning inigh ghuanang ringın vamiran aven mangı voroghıra iki. Egh mıkebar igharazim kamaghıra a damu. ²⁵ Eghti girakırangın 8plan birir aghariba ikiam, eghti 16plan silvan boksiaba da birir agharibar povibar suigham, eghti boksiar pumuning, birir aghariba vaghvagh dar tuivam.

²⁶ “Egh ia akasın temer ruariba inigh, egh dar ighuvir ruaribar ingarigh. Egh notın itir birir aghariba bagh 5plan ighuvibar ingarigh. ²⁷ Egh sautın itir birir aghariba bagh 5plan ighuvibar ingarigh, egh aruem uaghiri naghın itir birir aghariba bagh 5plan ighuvibar ingarigh. ²⁸⁻²⁹ Egh ia ringbar ingarigh vaghvagh birir agharibar tongıra dar arıkiğh, egh gın ighuvir ruarir kaba isi ringbar aghu mangı, Purirpenimın mıkebar mamın ikegh mangı mamın tugh. Egh ia birir aghariba ko ringba ko ighuvir ruariba, golra bar

da nokegh. ³⁰ Egh ia gın Purirpenir kam asaraghti, a nedazir ki miğhsiamin nin akazimin mirara ganam.

³¹ “Egh ia inir aghuarir ekiatamin ingarigh, egh Purirpenimin aven aneguragh. Ia inir kam, tretin blupla ko, pighaghevim ko aghevır me sipsipin arızimin ingarizimin a isamigh. Egh ia deraghvira enselin bar gavgavibar nedazibar arigh da isamigh. ³² Egh ia akasin temeba inigh, inir ekiar kam gusi 4plan dipenir akinibar ingarigh. Egh dipenir akinir kaba golin dar poghıva da nokegh. Egh golin akeziba ingarigh nir kamın suighsi dipenir akinibar dar arıkih. Egh 4plan silvan boksiabar ingarigh, egh dipenir akinir kaba boksiabagh asegh. ³³ Egh inir kam inigh dipenir akinibar itir akezibar guighti, nir kam, a Purirpenim avarazir nir ekiar uaning sasuirazi naghın apengan iki. Egh dagıar akuar Akar Dikirizir Gavgavim itimningın Boksiam, inir kamın girakirangın aven anetigh. Eghti inir kam Purirpenimin aven, divazimin min Anogoroghezir Danganim ko, Bar Anogoroghezir Danganim abigh ikiam. ³⁴ Egh golin asuam inigh mangı danganir Bar Anogoroghezir Danganimin Boksiam dukuagh. Eghti Boksiamın asuar kam, kar arazir kuraba gın amangamin danganim. ³⁵ Egh ia bretba arıghamin dakozim isi notin amadaghan Purirpenimin aven inimin boroghın anetigh. Egh lamba afamin aghorim isi sautin amadaghan inimin boroghın anesaragh.

³⁶ “Egh ia Purirpenimin tiar akamin gusi, inir ghurghurir aghuitamin ingarigh, tiar akamin a

guraghti a tiar akamin min iki. Ia tretin sip-sipin arizibar ingarizir blupla ko, pighaghevim ko, aghevimin an kurkegh da isamigh. ³⁷ Egh akasin temeba inigh tiar akam bagh 5plan dipenir akinibar ingarigh, egh golin dar poghiva da nokegh. Egh 5plan brasin boksiar toriba itibar ingarigh egh dipenir akiniba dagh asam. Egh inir kam agusi golin akeziba isi dipenir akinibagh ikegh, egh inir kam guragh.”

27

Me asiziba bar isia mighirir ofa gamir dakozimin ingaram

(Ua Me Ini 38:1-7)

¹ Egha Ikiavira Itir God ua kamaghin migei, “Ia akasin temeba inigh, egh asiziba bar isia mighirir ofa gamir dakozimin ingarigh. Eghti an arozm ko an ruarimin ababanim, aning virara 2 mita, 20 sentimitan tugh. Eghti an tuirivimin ababanim 1 mita 30 sentimitan tugh. ² Temer akasin ofa gamir dakozimin ingarizimra, ia bulmakaun kombar min garir bizibar ingarighti, da ofa gamir dakozimin mikebabar vaghvagh dar iki, egh ofa gamir dakozim brasin an poghiva a nokegh. ³ Ofan dakozimin ofan ingangarim damusi ia bizir kabar ingar, savolin muziariba, itarir ekiaba, pokba, ko avim ateramin itariba, ko averenim iniamin itaribar ingarigh. Bizir kaba bar ia brasin dar ingarigh. ⁴⁻⁵ Egh ia bras uaia inigh abizimin min garir bizimin ingarigh. Egh ofa gamir dakozimin aven anetigh. Egh ia brasin ringin 4plan ingarigh. Egh da isi ofa gamir dakozimin abizimin mikebabar arikigh. Egh brasin ruaritam inigh ofa

gamir dakozimın averiamın tongıram anetıgh a ikıruıgh. Egh uaia brasın abızimın mıriaba isi, brasın ruarır kamın apengan aneguragh. Eghtı abızimın mın ganamın bizır kam, ofa gamır dakozimın averiamın tongıra daperagh. ⁶ Egh ia akasın iter otevir pumuning inıgh, egh aning akırıgh brasın aning poghıva aning nokegh. ⁷ Egh ia ofa gamır dakozim atersı akasın temer kamning isi ringın an mıriamningın itibar aghuıgh. ⁸ Ia temer ararıba inıgh ofa gamır dakozim boksiamın mın an ingarıgh, egh boksiamın dıkınımın ingaran markı. Ia aneteghtı an dıkınımın pura torım iki. Ia nedazır kı mıghsıamın nın akazımın mırrama an ingarıgh.”

*Me Godın Purırpenımın
dıvazım avınam
(Ua Me Ini 38:9-20)*

⁹ Ezi İkiavıra İtir God ua kamaghın mıgei, “İa inır ghurghurır aghuımın ingarıgh, Purırpenım avınsı dıvazır azenan itımın ingarıgh. İa inır ruarır kam sautın amadaghan itır dıvazım bagh an ingarıghtı, a 44 mitan tugh. ¹⁰ Egh ia inır kam gusi, 20plan dıpenır akınıba brasın dar ingarıgh, egh dıpenır akınır kaba isi 20plan brasın boksiabagh asegh. Egh inır kam guamın akezıba ko dıvazımın agharır ıghuvıba silvan dar ingarıgh. ¹¹ Egh kamaghıra notın amadaghan itır dıvazımın ingarıgh. ¹² Egh dıvazır aruem ghuaghırı naghın itım, ia inır ruarır tamın ingarıghtı, a 22 mitan tugh. Egh 10plan dıpenır akınıba ko, 10plan brasın boksiar dıpenır akınıba asamıbar ingarıgh. ¹³ Eghtı dıvazır aruem anadı naghın itım, an ababanım

22 mitan tugh. Eghti ðivazir kam tiar akam an ikiam. ¹⁴⁻¹⁵ Tiar akamın mıriamningın ia ðipenir akıniba asisi brasın boksiabar ingarigh. 3pla vongın ikiti 3pla vongın iki. Brasın boksiabagh asisi, ia ðipenir akınibar ingarigh. 3pla vongın da asegh, egh 3pla vongın da asegh. Egh tiar akamningın mıriamningın gusi nir pumuningın ingarigh. Aningın arozimning vırara 6 mita 60 sentimitan tugh. ¹⁶ Egh ðivazimın tiar akam bagh ia inir ghurghurir aghuaritam, tretın blupla ko, pıghaghevım, ko aghevır me sipsipın arızimın ingariziba isamıva an kurkeghti, a ðivazimın tiar akam avam. Eghti an arozim 9 mitan tugh. Egh ia 4plan ðipenir akıniba isi 4plan brasın boksiabagh asegh, egh inir kam isi ðipenir akınir kabar da guigh. ¹⁷ Ingangarım kamaghın mangam: ia silvan agharir ighuvır kabar ingarigh, ðivazir kamın ðipenir akınibar pueghti da bar uarir suikigh. Egh silvan akezibar ingarigh egh ðipenir akınibar arighti da silvan agharir ighuvibar suigham. Egh bras inigh ðipenir akıniba asamin boksiabar ingarigh. ¹⁸ Eghti ðivazir kam, an ruarım 44 mitan tughti an arozim 22 mitan tugh, eghti an tuirivım 2 mita 20 sentimitan tugh. Ia inir ghurghurir aghuarir tam inigh ðivazir kamın ingarigh. Egh ia bras taba inigh ðivazimın ðipenir akınibagh asamin boksiabar ingarigh. ¹⁹ Ia brasra inigh Purirpenimın ingangaribar amuamin bizibar ingarigh. Egh Purirpenim gavgavım a danıngamin afughafughamiba ko an ðivazim gavgavım a danıngamin afughafughamiba, uaghan brasın dar ingarigh.”

*Lamba deragh dar ganamin arazim
(Ofa Gami 24:1-4)*

²⁰ Egha Ikiavira Itir God kamaghin Moses migei, “Ni Israelian gumazamizibav kemeghti me olivin borer aghuariba inigh iziti, lamın kabagh isi iki mamaghira ikiam. ²¹ Eghti Aron uan otariba ko lamın kaba inigh, na bativamin Purirpenimin aven mangi. Egh Akar Dikirizir Gavgavimin Boksiam modozir inimin azenan dar arikigh. Egh dughiabar zurara me borem lambar arigh, eghti da danganir ki Ikiavira Itir God itimin, guaratizibar isi mangi mizarazibar otiv. Egh ia Israelia, uan borir gin otivamiba ko, arazir ki damuasa ia mikemezir kamın suiragh gavgavigh iki mamaghira iki.”

28

*Me ofa gamir gumaziba
kurkamin adiaribar ingaram
(Ua Me Ini 39:1-7)*

¹ Egha Ikiavira Itir God migiavira ikia kamaghin migei, “Moses ni uamategh mangigh egh dughiar kamın uan avebam Aron ko an otarir kaba, Nadap, Abihu, Eleasar, ko Itamar, men diaghti me izi. Egh ni Israelian tongin me amisevegh me damighti me nan ofa gamir gumazibar min iki nan ingangaribar amu. ² Egh Aron bagh, ofa gamir gumazimin korotiar aghuarimin ingarigh, egh an kurkeghti, an ganganim igharagh otogh, egh Israelian damazimin ziar ekiam ikiam. ³ Ki kamaghin ifonge, Aron, nan ofa gamir gumazimin otogh, nan ingangarim damuam. Kamaghin, ni gumazir ki korotiaba ko bizir igharazibar

ingaramin fofozim me ganingizibar diagh me mikemeghti, me Aron darugh nan ofa damuamin korotiamin ingarigh. ⁴ Egh me mikemeghti me forivtarir nir an evarimin poroghav itimin ingarigh, korotiar otevir azenan itimin ingarigh, korotiar ruarir azenan itimin ingarigh, korotiar ruarir aven itir me tretbar kurkezimin ingarigh, inir dapanir asuar ruarimin ingarigh, egh inir ruarir ivariam ikezimin ingarigh. Me Aron uan otariba ko me bagh, ofa gamir gumazibar korotiar aghuariba isamigh, eghti me ofa gamir gumazibar min nan ingangarim damuam. ⁵ Egh ingangarir gumaziba tretin blupla, ko pighaghevim, ko tretin aghevir me sipsipin arizimin ingarizim, ko gol tret, ko inir ghurghurir aghuariba inigh korotiar kabar ingar. ⁶ Egh me korotiar otevir azenan itimin ingarsi, tretin blupla, pighaghevim ko, tretin aghevir me sipsipin arizimin ingarizim ko, gol tret ko inir ghurghurir aghuir kam kurkazir aghuibar a isamigh. ⁷ Egh inir sazir pumuning korotiamin suighsi a gisin aning isamighti, aning dipizimning gisin anang mangi akirimin inir otevir vongin itimin suiragh. ⁸ Egh me gol tret, ko tretin blupla, pighaghevim, tretin aghevir me sipsipin arizibar ingarizim ko inir ghurghurir aghuarim inigh, egh inir ivariam gikamim adiarir aghuariba a darigh an ingarigh. Egh inir ivariam gikamim isi korotiar otevir azenan itir kam in miriamin porogh a isamigh, eghti bizir pumuning datirighin bizir vamiran min ikiam. ⁹ Egh dagiar pizir aghuarir pumuning inigh, egh Jekopin otarir 12plan ziaba aningin dar ghoriva da osirigh. ¹⁰ Ia kamaghin damu, otarir

ivariamın ziam faragh anetiğh mangı namba 12in otarımın tugh. Egh 6plan ziaba isi dagıar tam darıgh, egh 6pla isi dagıar ıgharazım datıgh. ¹¹ Ni ingangarır kam isi gumazır dagıaba aghoramin fofozım itım danıngıgh, eghtı a Jekopin otaribar ziaba isi dagıar kamningın dar ghoregh. Egh ia dagıamningın suıghsı golin kurkazır pumuningın ingarıgh. ¹² Egh dagıar kamning isi korotiar otevir azenan itımın dipızımningın itır inir sazımning gısın aning isamıgh, eghtı aning Israelın 12plan anababar ababanimın mın ikiam. Eghtı Aron uan dipızımningın men ziaba atertı, kı Ikiavıra Itır God dar gan uan gumazamiziba zurara me ginıghnıghvıra ikiam. ¹³⁻¹⁴ Ia dagıamningın suıghamin golin kurkazır kamningın ingarıgh. Egh golin aghuarım inıgh tretın mın ikarızıbagh irıghıva, egh da isi da nuavıgh golin benır pumuningın ingarıgh. Egh benır kamning inıgh dagıamning suıghamin golin kurkazır kamningın porogh.”

Ofa gamır gumazıbar dapanımın evarımın poghı forıvtarır inımın ingarıgh

(Ua Me Ini 29:8-21)

¹⁵ Egha Ikiavıra Itır God ua kamaghın mıgei, “Ia ofa gamır gumazıbar dapanımın evarım gıkısi forıvtarır inıtımın ingarıgh. Kar Godın ifongıam gifofoghamın bızım. Egh ia kamaghıra korotiar otevir azenımın itımın ingarızımın mırara, gol tret, ko tretın blupla, pıghaghevım, ko tretın aghevır me sipsipın arızıbar ingarızım ko inir ghurghurır aghuarım inıgh, egh forıvtarır inır

muziarir kam bar deragh an ingarigh, egh kamaghirama an kurkegh. ¹⁶ Ia forivtarir inir muziarir kamın ingarighi, an inimin ruarim 44 sentimitan tughti an arozim 22 sentimitan tugh. Egh deraghvira tongira a remeghti, a forivtarimın min otoghti, an otevirabar ababaniba voroghira mangi. ¹⁷⁻²¹ Egh ia 12plan dagiar ivezim bar pin koziba isi, dagiar kaba bar da vaghvagh Jekopin otaribar ziaba osirigh, eghti dagiaba vaghvagh an anababar abanimın min ikiam. Ia golin taba inigh dagiabar suizir golin kurkazibar ingarigh, egha dagiaba vaghvagh da afegh egh forivtarir inimin azenan da ikegh. Egh ia dagiar kaba isi, 4plan abiar ruaribar forivtarir inir kamın azenan da ikegh. Egh faragha itir abiamın dagiar me kamaghın diboriba, rubi, topas, ko ganet, da ikegh. Egh abiar an girara itimın dagiar emeral, sapaia, ko daimon ikegh. Egh abiar mikezimın, dagiar terkois, aget, ko ametisin dagiaba ikegh. Egh namba 4in abiamın, berilin dagiam ko, dagiar pizir aghuarim ko jasper dagiam ikegh.

²² “Egh ia golin aghuarim inigh egh tretin min ikarizibagh irigh da nuavigh egh benir pumuningin ingarigh, eghti aning forivtarir inir evarimın guraghav itimın suigham. ²³⁻²⁴ Egh gol ringin pumuningin ingarigh, egh aning isi evarimın ikiamın forivtarir inimin mikebar pin itimningin aning ikegh. Egh golin benimning isi, aningın otevimning, forivtarir inimin itir gol ringin kamning gikegh. ²⁵ Ia golin benir otevir igharazimning isi, dipizimningin itir dagiamningin suizir golin kurkazimning gikegh. Egh tuavir kamın forivtarir nir kam isi, korotiar

otevir azenan itim gikegh. ²⁶ Egh ia ua gol ringin pumuningin ingarigh, egh aning isi evarimin itir forivtarir inir otevimin mikebamningin vin aning ikegh. Ringin kamning datirighin korotiar otevir azenan itimin boroghin ikiam. ²⁷ Egh ia gol ringin pumuning uam aning in ingarigh, egh aning isi korotiar otevir ivariam in amadaghan itimin, azenan aning porogh aning isamigh. Egh aning ikeghti, aning in otevimning dipizimningin ikegha izighiri inir ruarir ivariam gikezim in tugh. Egh ivariam gikezir inir me deraghavira kurkezir kam an borogh in, gol ringning isamigh. ²⁸ Egh benir sazir blupla inigh, evarimin ikiam in forivtarir inimin ringning isi, korotiar otevir azenan itimin ringning gikegh, eghti evarimin itir forivtarir inim, korotiar otevir azenan itimin suiragh gavgavighti, evarimin ikiam in forivtarir inim ighuamangan kogham.

²⁹ “Egh Aron Anogoroghezir Danganir kam in aven mangamin dughiar kam in, a forivtarir inir Israelian ovavibar ziaba aven itim inigh uan evarimin borogh in uan evarim gikegh. Kar God in ifongiam gifogham in bizim. Eghti ki Ikiavira Itir God kamagh in ganigh, egh ki uan gumazamiziba zurara me ginighnigham. ³⁰ Egh dagiar God in ifongiam gifofogham in kamning isi, forivtarir inir an evarimin itim darugh, eghti aning an evarim gisirara ikiam. Eghti Aron Anogoroghezir Danganimin mangi, ki Ikiavira Itir God in damazimin tuiysi, a dagiar kamning inigh aning sara mangi. Egh Israelia God in ifongiam gifoghsi, Aron dagiar

---

28:30: Diboboniba 27:21; Godin Araziba 33:8; Esra 2:63; Nehemia 7:65

kamning uan forivtarir inim darugh, uan evarim gisirara aning ater Ikiavira Itir Godin damazimin tuivam.”

*Me ofa gamir gumaziba bagh
korotiar igharazitabar ingaram
(Ua Me Ini 39:22-31)*

³¹ Egha Ikiavira Itir God ua kamaghin migei, “Ia korotiar ruarir azenan itimin ingarighti a korotiar otevir azenan itimin apengan ikiam. Ia inir bluplan kinir, me sipsipin arizimin ingarizimin an ingarigh. ³² Egh ia korotiar kam torim a datigh, eghti ofa gamir gumazim uan dapanim aghuam. Egh inir avizir muziarir tam isi torir kam midorozir korotiam isamizi moghin a ighuigh a isamigh, eghti an torimin apiniba gavgavighti torim bigh ekevegh mangan kogham. ³³⁻³⁴ Egh ia tretin blupla ko pighaghevim ko tretin aghevir me sipsipin arizimin irighizim inigh, egh iter pomigranetin ovizibar min bizitaba isamigh. Egh ofa gamir gumazibar dapanimin korotiar ruarir azenan itimin vin bizir kaba isamigh egh golin ingarizir beloba vaghvagh pomigranetin ovizibar tizibar da isamighti, da ituighiv ikiam. ³⁵ Eghti Aron korotiar kam arugh ofa gamir gumazimin ingan garim damuam. Egh a, ki Ikiavira Itir God, nan damazimin boroghin Anogoroghezir Danganimin aven izegh egh uam azenan mangamin dughiam, gumazamiziba belobar ararem baragham. A kamaghin damighan kogh, egh aremegham.

³⁶ “Egh ia golin akuar aghuaritam inigh, medelin tam in ingarigh, egh akam kamaghin a gisin an osirigh, ‘Kar Ikiavira Itir Godin Gumazimra.’ ³⁷ Egh ia bluplan benim inigh gol

medelin kam nir dapanir asuar ruarimîn guam gitusi an ingarigh, eghti an ofa gamir gumazibar dapanir asuamîn guam gitoroghiv iki. ³⁸ Aron zurara inir dapanir asuar medel itir kam uan dapanim darigh. Eghti kamaghin ki Ikiavira Itir God, ki ofan Israelia na ganidiba ki da inisi ifuegham. Egh me ofa gamir arazitaba pueghti, Aron men arazir kurabar osimtizim ateram.

³⁹ “Egh ia tretin ghurghurir aghuariba inigh, egh korotiar ruarir aven itimîn ingarigh, egh tretbar kurkazimîn an ingarigh. Egh Aronin dapanim darighsi inir ghurghurir aghuarim inigh, egh inir dapanir asuar ruarimîn ingarigh. Egh inir ghurghurir aghuarim inigh inir ruarir ivariam gitim an ingarigh, egh kurkazir aghubar an ingarigh.

⁴⁰ “Egh ia Aronin otariba bagh korotiar ruarir aven itiba ko inir ruarir ivariamîn ikeziba ko inir dapanir asuar otevibar ingarigh. Eghti me deraghvira kurkeghti men ganganim igharagh otogh gumazamizibar damazibar ziar ekiaba ikiam. ⁴¹ Eghti Moses, ni korotiar kaba isi uan avebam Aron uan otariba ko me daghuam. Egh olivin boreme me gingegh, egh me amiseveghti me ofa gamir gumazibar otogh, egh nan ingangarim damuam. ⁴² Egh me bagh inir aghuarim inigh, egh me bagh trausiziar oteviba isamighti me korotiar ruarimîn apengan dar aghuighti, men mikarzir mogomebar iniba azenan otivan kogham. ⁴³ Eghti Aron uan otariba ko, me Anogoroghezir Danganimîn aven ofa gamir gumazimîn ingangarim damusi, ofa gamir dakozimîn boroghin mangiva, me trausiziar

kabar aghuigh, egh dughiar igharazibar me na bativamin Purirpenimîn aven mangîsi me kamaghîra damuam. Egh me kamaghîn damighan kogh me osimtîzim ikîti, ki me misueghtî me arimîghiregham. Eghtî Aron uan igiar borir gîn otivamiba ko, me zurazurara Akar Gavgavir kî damuasa me mikemezibar gîn mangam.”

29

Ofa gamir gumaziba mîsevir arazim (Ofa Gami 8:1-36)

¹ Egha Ikiavîra Itir God ua kamaghîn mîgei, “Kî datirîkin Aron uan otariba ko bizir nî me damuamim nî mikîmasa, nî me amiseveghtî me nan ofa gamir gumazibar otivsi, bizitam gasîghasîghizir puvatîzir bulmakaun apurir igiatam ko sipsipîn apurir tamning inigh. ² Egh witîn plauan bar derazitaba inigh, egh yis isî plaua darîghan marki. Egh plauan kaba inigh bretin ingarigh. Egh plauan taba ua da inigh olivîn borem sara da veregh bretin ingarigh. Egh plauan taba inigh bisketbar ingarigh olivîn borem dar aghuigh. ³ Egh bretin kam ko bisketba isî akiram daghuigh, egh nî ofa damuamin dughiamîn nî bulmakaun apurim ko sipsipîn apurir pumuning sara na daning.

⁴ “Egh nî Aron uan otariba ko me inigh na bativamin Purirpenimîn tiar akamîn izi, egh dipamîn me ruegh. ⁵ Nî me ruegh gîvagh, egh ofa gamir gumazimîn korotiar kaba isî Aron daghuigh: korotiar ruarir aven itim, korotiar ruarir azenan itim, korotiar otevir azenimîn itim, ko evarimîn

itir forivtarir inim, ko inir ruarir ivariam gitim, a gikegh. ⁶ Egh inir dapanir asuar ruarim an dapanim gighuigh. Egh gol medel isi an inir dapanir asuar ruarim a gitorogh. Medelin kam, akar kam an ikiam, ‘Kar Ikiavira Itir Godin Gumazimra.’ ⁷ Ni gumaziba amisevi me ofa gamir gumazibar otivir olivin borem, an dapanim gingiva anemisefegh.

⁸⁻⁹ “Egh ni Aron amisevegh givagh, egh an otariba inigh izi korotiar ruarir aven azuiba me daghuigh, egh inir ruariba men ivariabagh ikegh, egh inir dapanir asuar otevíba men dapanibagh ikegh. Egh ni kamaghin damigh Aron uan otariba ko me amiseveghti, me ofa gamir gumazibar otivigham. Eghti, gumazir kaba uan ovavir boriba ko zurara ofa gamir gumazibar ingangarim damu, bizir ki damuasa mikemezibar amu mamaghira ikiam.

¹⁰ “Egh ni bulmakaun ofa damuamim inigh na bativamin Purirpenimin tiar akamin iziti, Aron uan otariba ko dafariba isi an dapanim datigh. ¹¹ Eghti ni nan damazimin, na bativamin Purirpenimin tiar akamin boroghin bulmakaun kam misueghti an aremegh. ¹² Egh ni uan dafarir puzimin bulmakaun ghuzitaba inigh, egh ofa gamir dakozimin mikebabar itir bulmakaun kombar min garir biziba bar dar arikigh. Egh ghuzir nar itiba bar da inigh ofa gamir dakozimin mingarimin da ingegh. ¹³ Egh gin muriam avarazir oviba bar da inigh, egh beramin akuar aghuarim inigh ovizir pumuning ko ovir aningin itiba inigh, egh na bagh ofa gami moghin ofa gamir dakozimin bar da tuegh. ¹⁴ Egh bulmakaun tuzim ko inim ko an muriamin

aven itir buariba inigh mangi gumazamiziba pu-
vatizi naghin azenan da tuegh. Eghti bulmakaun
kam a ofa gamir gumazibar arazir kuraba gin
amangamin ofa.

15 “Egh ni sipsipin apurir kamningin tam ofa
bagh a inigh. Eghti Aron uan otariba ko dafariba
isi sipsipin kam in dapanim datigh. 16 Eghti ni sip-
sipin kam misueghti an aremeghti, ni an ghuzim
inigh ofa gamir dakozimin 4plan mariaba bar a
kavamangigh. 17 Egh ni sipsipin kam aghoragh-
suegh, an soroghafariba ko muriam ruegh, asizir
otevir kaba ko sipsipin dapanim sara bar ada isi
ofa gamir dakozim gisin dar arikigh. 18 Egh ofan
bar isia mighirim in ofa gamir dakozimin bar da
tueghti da mighirigh. Eghti ki Ikiavira Itir God,
ki avim bar isir ofan kam in mughuriar aghuarim
bar a gakuegham.

19 “Egh ni sipsipin namba 2 inighti, Aron uan
otariba ko uan dafariba isi an dapanim gisin
datigh. 20 Egh ni sipsipin kam misuegh, an
ghuzir muziarim inigh, Aron uan otariba ko, men
kuarir guvim in itir kuarir amiraziba, ko men da-
farir puzir amebar agharir guvim in itiba, ko da-
garir puzir amebar suer agharir guvim in itiba,
ghuzim dar aghuigh. Egh sipsipin ghuzir ikiavira
itim inigh mangi ofa gamir dakozimin, an 4plan
mariabar ghuzim kavamangigh. 21 Egh gin ni
ghuzir ofa gamir dakozimin mariamin itim ko,
oliv in borer ofa gamir gumazim amisevim aning
veregh, Aron ko an otariba ko men korotiaba
sara kavamangigh. Egh ni kamagh in damighti,

Aron uan otariba ko men korotiaba, da bar ki ua baghavira dagh inaba.

²² “Egh ni namba 2in sipsipin kam aghoregh, an oviba ko an puer ekiar ovim itim ko, ovir muriam avarazim, ko beramin akuar aghuarim, ko ovizimning ko aningin itir oviba, ko agharir guvimin itir buaragharim inigh, bar dar ofa damu. Kar ofa gamir gumaziba amisevir ofa. ²³ Ni uaghan mangi nan damazimin itir bretin yis puvatizibar itir akiramın itiba, ni bretba vaghvagh kamaghin bretba ini: bretin me olivin boremin tuezir tam ko, olivin boremin tuezir puvatizir tam, ko bisketin vamira. ²⁴ Egh dagher kaba isi Aron uan otariba ko men dafaribar arighti, me ofan kam suiragh a fi a damuti, a Godin damazimin ighuavamangam. ²⁵ Eghti ni gin dagher men dafarimin itiba inigh, egh ofan bar isia mighiribagh amir dakozimin ofaba tue naghin da tueghti avim bar dar isigh. Eghti ki Ikiavira Itir God, ki ofan mughuriar aghuarir kam bagh bar akuegham.

²⁶ “Egh ni sipsipin namba 2in kamın evarir tuzim uan dafarimin an suiragh a fi a damuti, a Godin damazimin ighuavamangi. Egh ni asizir kam anemi.

²⁷ “Aron ofa gamir gumazimin otivsi, ni sipsipin evarir tuzim uan dafarimin an suiragh a fegh a damuti a nan damazimin ighuavamangi. Egh Aronin otariba bagh sipsipin buarakirir agharir guvimin itim inigh uan dafarimin an suiragh a fegh a damuti a nan damazimin ighuavamangi. Arazir kamın, ni ofa gamir gumazibar ikisi me amisefegeh. Egh gin ia asizir tuzir kam isi ofa gamir

gumazibar aningighti, me aneremi. ²⁸ Egh dughi-aba Israelia zurara na ko navir vamira ikisi, asizir evarimin itim ko buaragharim inigh, ki Ikiavira Itir God na daning. Eghti ki ofa gamir gumazibar aningighti, me aneremam. Bizir ki damuasa mikemezir kam ikivira ikiam.

²⁹ “Eghti gin Aron aremeghti, me an ofa gamir gumazimin korotiar aghuarim isi an otaribar aningigh. Eghti Aronin ikizimin adarazi ofa gamir gumazibar otivsi, me korotiar kam arughti, me me amisiva boreme me gingam. ³⁰ Eghti Aronin ikizimin gumazitam an danganim inigh ofa gamir gumazibar dapanimin otivsi, egh a faragh korotiar kabar aghuigh na bativamin Purirpenimin aven mangiva Anogoroghezir Danganimin aven nan ingangarim damu mangi 7plan dughiabar tugham.

³¹ “Dughiar ni Aron ko an otariba misivamim, ni sipsipin tuzir ni ofa gamizim inigh, na baghavira itir Purirpenim avinizir divazimin aven a isiminem darugh anevikigh. ³² Eghti Aron ko an otariba, sipsipin tuzir kam ko bretin akiramin ikiavira itim inigh, egh na bativamin Purirpenimin tiar akamin aneremi. ³³ Me ofa gamir gumaziba amisivamin dughiamin, me uan arazir kuraba gin amangasa ofa gamua tuezir dagher kaba me dar ami. Dagher kaba na baghavira ikiava bar anogoroke. Kamaghin amizi, ofa gamir gumazibara dagher kabar amam, eghti gumazimizir kiniba bar puvatigham. ³⁴ Egh asizir tuzitaba ko bretin iki mangiti aminim tiraghamba, ia dar aman marki. Asizir tuzir kamagh amizim na baghavira ikia bar anogoroke, kamagh me avimin

a tuaghti a bar isi mighirigh puvatigh.

³⁵ “Egh ki ni mikemezi moghin, ni Aron uan otariba ko me amisivisi, ingangarir kam damu mangiti, namba 7in dughiam otogh. ³⁶ Dughiabar zurara ni arazir kuraba gin amangisi, bulmakaun vamiran ofan min ofa damu. Eghti ofan kam ofa gamir dakozim damighti a nan damazim bar zuegham. Egh olivin borem isi ofa gamir dakozimin a fugh, anemiseveghti a nan ofa gamir dakozimra ikiam. ³⁷ Egh ni kamaghin ofa gamir dakozim damu mangi namba 7in dughiamin tugh. Eghti ofa gamir dakozim, a bar nan bizim, egh bar anogoregham. Egh gumazitam o bititam ofa gamir dakozir kam seregham, a uaghan na baghvira ikiam.”

*Dughiaba vaghvagha ofa gamir arazim
(Diboboniba 28:1-8)*

³⁸ Egha Ikiavira Itir God ua kamaghin migei, “Ia dughiaba vaghvagh sipsipin nguzir azenir vamira itir pumuning inigh, egh ofa gamir dakozimin dar ofa damu. ³⁹ Ia mizarazimin sipsipin kamningin tam isi an ofa damu. Egh bar guaratizimin, ia tam in ofa damu. ⁴⁰ Egh ia witin ingarizir 1 kilogrem plauan aghuitam inigh, 1 lita olivin borem sara aning veregh, egh sipsipin faragha ofa gamir kam ko ofa damu. Egh uaghan 1 lita wainin dipam inigh, ofan min afugh. ⁴¹ Egh ia guaratizimin sipsipin igharazim inigh, an ofa damu. Egh ia mizarazimin amizir ofan mirara ofa damu, egh ia wit tuamin ofa ko, wainin dipamin ofa inigh, ofa damu. Eghti dagher ia ofan min avimin tuezi mighirizir kam, ki Ikiavira Itir God, ki ofan kam in

mughuriam baregh, egh a gifuegh navir aghuim an ikiam. ⁴² Eghti ofan bar isia mighirir kam, ian gin otivamin ovavir boriba zurara dughiabar na bativamin Purirpenimin tiar akamin ofa damu, eghti ki an ganam. Eghti ki uan gumazamiziba danganir kamın ia bativam. Ki danganir kamra ni ko mikimam. ⁴³ Eghti nan angazangarir ekiam ko gavgavim Purirpenimin otiv, egh danganir kam damighti, a nan danganimin min otogham. Eghti ki danganir kamın Israelian gumazamiziba bativam. ⁴⁴ Egh ki, na bativamin Purirpenim ko ofa gamir dakozim amiseveghti, aning nan bizimningin min ikiam. Eghti ki Aron uan otariba ko me amiseveghti, me ofa gamir gumazibar min nan ingangarim damuam. ⁴⁵ Eghti ki Israelia ian tongin iki, egh ian Godin ikiam. ⁴⁶ Eghti ia deraghvira fogham, kirara ki Ikiavira Itir God, ki ian God, egha kirara Isipin kantrin ia inigha ian akua ize. Ezi kamaghin ki ian tongin ikiam. Ki Ikiavira Itir God, egha ki uabi ki ian God.”

30

Me pauran mughuriar aghuim tuamin ofa gamir dakozimin ingaram

(Ua Me Ini 37:25-28)

¹ Egha Ikiavira Itir God ua kamaghin migei, “Ia akasin temem inigh ofa gamir dakozir tamın ingarigh. Dakozir kam, ia pauran aghuarim tuaghti a migharir mughuriar aghuim otivam. ² Eghti ofa gamir dakozimin ruarim 45 sentimitan tugh, eghti an arozim an ruarimin mirara mangi 45 sentimitan tugh, eghti an tuirivim 90 sentimitan

tugh. Egh temer akasin ofa gamir dakozimin ingarizimra, ia bulmakaun kombar min garir bizibar ingarighti, da ofa gamir dakozimin mikebaba vaghvagh dar iki. ³ Egh an 4plan miriaba, ko an siriam, ko an komba, ia golin aghuarimin dar puegh da nokegh. Egh golin ruarim isi ofa gamir dakozimin miriabar arighiva dagh ighuigh. ⁴ Egh gol ringin pumuningin ingarigh, tam isi vongin a ikegh, egh vongin tam ikegh. Ia ringin kamning isi golin ruarir an miriabar ikeghamimin apengan aning ikegh. Ringin kamning ofa gamir dakozim atersi tememning aning daghuam. ⁵ Ia akasin iter pumuning inigh ofa gamir dakozim atersi aning akirigh, egh golin aning nokegh. ⁶ Egh ofa gamir dakozir kam isi, inir ekiar Akar Dikirizir Gavgavimin Boksiam modozimin azenan anetigh. Boksir kam gisin arazir kuraba gin amadir danganim iti. Eghti danganir arazir kuraba gin amadir kamın, ki ia bativam.

⁷ “Egh zurara mizarazibar Aron iziva lamba akirmigh, egh dughiar kamra pauran mughuriar aghuim zuim ofa gamir dakozir kamın da tu, egh migharir mughuriar aghuim zuim damuti an otivam. ⁸ Egh a guaratizibar lamba akirmigh, egh pauran mughuriar aghuim zuimin ofa damu. Egh ofan kam, ki ikiavira Itir God, na bagh a damu, egh zurara gin izamin dughiabar kamaghira damu. ⁹ Ia pauran mughuriar aghuir igharazitabar ofan bar isia mighirim dakozir kamın da tuan marki, asiziba tuan marki, witba tuan marki, wain inian marki, bizir kaba ki ian anogoroke. ¹⁰ Egh azeniba

bar dughiar vamira,* Aron ofa gamir dakozir kam nan damazimin zueghsi, ingangarim damuam. Ingangarir kam kamakin: Asizir ian arazir kuraba gin amangasa ofa gamim, Aron an ghuzitam inigh, ofa gamir dakozir kamın kombar arikigh. Ia arazir kam zurara azenibar a damu. Ofa gamir dakozir bar zuezir kam, ki Ikiavira Itir God, kar nan bizimra.”

Purirpenim bagh dagiaba iniamin arazim

¹¹⁻¹² Egha gin Ikiavira Itir God kamaghın Moses migei, “Ni Israelian gumazibar ziaba akinafarimın da osiramın dughiam, gumaziba bar vaghvagh uan ikirimirim uam a inisi dagiar taba na daning. Puvatighti, arimariar ekiar kuram otogh, dughiar kamın me gasighasigham. ¹³ Eghti gumazir me ziaba iniziba, me bar 5 kınan silvan dagiaba isi ofan mın na daningam. ¹⁴ Egh me 20plan azenibar ikegha ghuavanadir gumazibar ziaba iniam, eghti me bar dagiar kaba na daningam. ¹⁵ Eghti dagiaba itir gumaziba aviribar aningan marki, eghti dagiaba puvatizir gumaziba dagiar muziaribar aningan marki. Me bar 5 kına na daning, egh me uan arazir kuraba gin amangamin ivezimin mın a givesegh, egh me aremeghan kogham. ¹⁶ Eghti ni dagiar kam isi na bativamin Purirpenimın ganamin ingarim damu. Eghti ki Ikiavira Itir God, dagiar kabar gan fogh suam, ‘Kar me uan arazir kuraba gin amangamin

---

* **30:10:** Azeniba bar dughiar vamira, kar Dughiar Ekiar Gumazamizibar Arazir Kuraba Gin Amadim. Ni Ofa Gami, sapta 16in gan. **30:13:** Ua Me Ini 38:25-26; Matyu 17:24

ivezim, kamaghin ki Israelian gumazamiziba bakinighnighan kogham.’”

Ofa gamir gumaziba uan soroghafariba ruer itarir ekiam

¹⁷⁻¹⁸ Egha Ikiavira Itir God ua kamaghin Moses migei, “Ia brasin taba inigh soroghafariba ruer itarir ekiam ko anefamin dakozimin ingarigh. Egh dakozim isi ofa gamir dakozim ko na bativamin Purirpenimin tizimin anetigh. Egh itarir ekiam dakozimin pin anefagh, egh dipam itarir ekiam gingegh. ¹⁹ Eghti Aron uan otariba ko, me uan soroghafariba ruam. ²⁰ Egh me na bativamin Purirpenimin aven mangisi, o ofaba isia mighiri naghin dakozimin ofa damusi, me uan soroghafariba rueghti ki me misueghti me aremeghan kogham. ²¹ Bar guizbangira, me uan soroghafariba ruegh, egh me aremeghan kogham. Me ko, men otarir gin otivamiba, me zurara bizir ki damuasa mikemezibar gin mangivira iki.”

Ofa gamir gumaziba misevir boremin ingarir arazim

²²⁻²³ Egha Ikiavira Itir God ua kamaghin Moses migei, “Ia bizir aghuarir mughuriar aghuim itiba, da inigh: Mean sanda, an osimtizim 6 kilogrem, ko sinamonin pauran mughuriar aghuim zuim, an osimtizim 3 kilogrem, ko abuar mughuriar aghuim zuim, an osimtizim 3 kilogrem. ²⁴⁻²⁵ Egh pauran me iter kasian inimn ingarizim, an osimtizim 6 kilogrem, a inigh. Egh 4 lita olivin boremin inigh, bizir kaba bar dagh ingegh. Egha

mati gumazir fofozir bar aghuim ikia deravira sandaba verezi moghin, ni deraghvira da vereghti sandan aghuim otogham. Borer kam, an ingangarim kamakin: me bizim o gumazim na bagh anemisivisi, borer kam isi a gingegh.

²⁶ “Egh ni borer aghuarir kam isi na bativamin Purirpenim gingegh, egh Akar Dikirizir Gavgavimin Boksiam gingegh, ²⁷ egh bretba arighamin dakozim ko an ingarir bizibagh ingegh, egh lamba afamin aghorim, ko an ingarir biziba sara, dagh ingegh, egh pauran mughuriar aghuim tuamin ofa gamir dakozim gingegh, ²⁸ egh asiziba da bar isia mighirir ofa gamir dakozim ko, an ingangarir bizibagh ingegh, egh soroghafariba ruamin itarir ekiam ko anefamin dakozim gingegh. ²⁹ Egh ni bizir kaba miseveghti da bar nan biziba, egh bar anogoregham. Eghti gumazitam o bizitam a seregham, egh a uaghan na baghvira ikiam.

³⁰ “Eghti gin Aron ko an otariba, me amisivisi, ia borer kam inigh muziaritam me gingegh. Eghti me nan ofa gamir gumazibar otogh nan ingangarim damuam. ³¹ Eghti ni kamaghin Israelian gumazamizibav kim, ‘Ia ko ian adarazir gin izamiba, ia olivin borer kam inigh na baghvira ikiamin biziba amisivam. ³² Egh ia gumazir kinibar ingan marki. Egh ia uaghan borer kamaghira garir tam uari bagh an ingaran marki. Kar Godin bizimra, ki ian anogoroke. ³³ Eghti gumazir borer kam isi pura gumazir kinitam gingeghamim, ko gumazir borer kamaghira garibar ingariba, gumazir kamaghin amir kaba, nan gumazamizibar ikizimin aven ikian kogham.’”

Migharir mughuriar aghuim zuimîn pauran ingaramin arazim

³⁴ Egha Ikiavîra Itir God ua Moses kamaghîn a mîgei, “Ta mîgharir mughuriar aghuim zuimîn pauran ingarsi, pauran mughuriar aghuim zuir igharagha garitaba inigh, eghtî pauran kabar osîmtîziba voroghîra mangî. Pauran kabanang: mean paura, ko pauran me zoghuabar mîn garir bizimîn ingarizim, ko galbanumîn akîmarimîn eborir gavgavimîn, ko pauran me iter balsamîn eborimîn ingarizim, bar da inigh, ³⁵ egh deraghvîra da vereghtî, mati gumazir fofozir aghuim itim, pauran mughuriar aghuimîn ingari. Egh amangsîzir muziaritam atîghtî, paura deravîram otogham. Egh a bar nan bizimra, kî ian anogoroke. ³⁶ Egh deraghvîra pauran kamîn taba mîrmîrightî, an averenimîn mîn guizîn pauran otogh. Eghtî a inigh na bativamin Purirpenimîn aven nan damazimîn mangî, Akar Dikirîzir Gavgavimîn Boksiamîn boroghîn anetîgh. Eghtî pauran mughuriar aghuim zuir kam, a nan bizimra, kî ian anogoroke. ³⁷ Eghtî ia paura kamaghîn gari tam uari bagh an ingaran markî. Kar kî Ikiavîra Itir God, nan bizimra, kî ian anogoroke. ³⁸ Eghtî gumazitam sandan mughuriar aghuim baraghsî ifueghîva, a kamaghîra garir bizitamîn ingarigh, egh a nan gumazamizibar ikîzimîn aven ikian kogham.”

*Ikiavira Itir God uan Purirpenimın bizibar ingarasa gumaziba amisefe
(Ua Me Ini 35:30-31)*

¹ Egha Ikiavira Itir God ua kamaghın Moses miğei, ² “Ikiavira Itir God Judan anabamın gumazim Besalel amisevegha gifa, a Urin otarim, egha a Hurin igiar borim. ³⁻⁴ Ki uan Duamın gavgavim a ganıngi. Egha ki gol, silva, ko brasın bizir aghuir igharazibar ingaramin fofozir aghuim ko ingangarir aghuibar amuamin niğhnizim a ganıngi. ⁵ Egha ki dagiar ivezim bar pın koziba aghoriva, temebar dirir guar aviribar aghor, egh Purirpenim asıngamin ingangarir aviribar fofozir aghuiba a ganıngi. ⁶ Egha ki uaghan Ahisamakın otarim Oholiap amisevegha gifa, me Danın anabamın adarasi, eghti a uaghan Besalel ko ingaram. Egha ki uaghan fofozir ekiam gumazir igharazibagh anıngi, eghti ki ni mikemezir biziba, me bar dar ingaram. ⁷ Egh me na bativamin Purirpenimın ingar, egh Akar Dikirizir Gavgavimın Boksiamın ingar, egh Boksiamın asuam, kar arazir kuraba gın amadir danganim, an ingar, egh Purirpenimın biziba bar dar ingaram. ⁸ Egh me bretba arıghamin dakozim ko an ingarir biziba bar dar ingar, egh lamba afamin aghorim ko lam ko an ingaramın biziba bar dar ingar. Me golin aghuarimra lamba afamin aghorir kamın ingarigh. Egh me uaghan pauran mughuriar aghuim tuamin ofa gamir dakozimın ingarigh. ⁹ Egh me asiziba bar isia miğhirir ofa gamir dakozim ko, ofan ingangarim gamir biziba bar dar ingar. Egh me soroghafariba ruer itarir ekiam

ko anefamin dakozimîn ingar. ¹⁰ Egh me Aron uan otariba ko, me bagh ofa gamir gumazibar korotiar aghuaribara isamighti me dar aghuigh, egh ofa gamir gumazimîn ingangarim damuam. ¹¹ Egh olivîn borer ki ua bagha misevezir bizibagh ingemîn ingar, egh pauran mughuriar aghuim zuim Anogoroghezir Danganim bagh an ingarigh. Eghti me ingarir bizir kaba, ki ni mikemez moghira me dar amu.”

*Sabatîn dughiam,
kar avughsamin dughiam*

¹²⁻¹³ Egha Ikiavira Itir God Israelia mikimasa kamaghîn Moses miġei, “Sabatîn dughiam, kar dughiar avughsamim. Kamaghîn ia zurara Sabatîn dughiamîn avughsi. Sabatîn dughiam, an ababanimîn mîn ki ia ganidi, a datirighîn ko ian adarazir dughiar ġin izamibar ababanimîn mîn ikiam. Ababanir kam ian akaghti ia fogh suam, ki Ikiavira Itir God, ki ia gamizi ia nan gumazamizibar mirara iti. ¹⁴ Ezi dughiar avughsamin kam, kar ki Ikiavira Itir God, nan dughiamra, kamaghîn ia an avughsi. Gumazitam dughiar kamîn ingangaritam damighti, ia a misueghti an aremegh. Gumazir kamaghîn ami, nan gumazamizibar ikizimîn aven ikian kogham. ¹⁵ Ia wighîn vamiran an 6plan dughiar ingangaribar amu, namba 7in dughiam, kar nan dughiamra, kar nan avughsazir dughiar ekiam. Egh gumazir dughiar kamîn ingangaribagh amiba, me bar me misueghti, me arimighiregh.

31:12-13: Esekiel 20:12; 20:20   **31:15:** Ua Me Ini 20:8-11; 23:12; 34:21; 35:2; Ofa Gami 23:3; Godin Araziba 5:12-14

16 Kar Akar Dikirizir Gavgavir ia gin mangasa akam akirizim, kamaghin, ia Israelia dughiar kamın avughsi ikivira iki mangiti ian gin izamin adarazi kamaghira damuam. 17 Ki Ikiavira Itir God, ki overiam ko nguazim 6plan dughiabar aningın ingari, egha dughiar namba 7in, ki ingangariba bar da ategha avughsi. Ezi dughiar kam, a na ko ia Israelian tizimın Akar Dikirizir Gavgavim gamima, an ababanımın mın oto.” 18 Egha Ikiavira Itir God, Moses ko Sainain Mighsiamın mikemegha givagha, egha God uabi dagiar akuar pumuning isa Moses ganingi. God uabi uan dafarir puzimın Akar Gavgaviba aningın da osiri.

Israelia akirim ragha God gasara, egha gin uamategha a bagha ize

32

(Sapta 32--34)

Gumazamiziba golin bulmakaun nguzimın ingari

(Godın Araziba 9:6-29)

1 Egha Moses dughiar ruarimın mighsiamın ikia zuamira izezir puvati. Ezi gumazamiziba uari akuvagha iza kamaghin Aron migei, “E fozir puvati, bizir tizimra Moses bato, gumazir kam Isipin kantrin e inigha en akua ize. Kamaghin amizi ni dikavigh, e bagh godın tabar ingarighti, da en faragh mangiva e inigh tuavimın mangam.”

² Ezi Aron me migei, “Ia uan amuiba ko, otariba ko guivibar kuaribar guizir golin ringba, da suegh da inigh na bagh izi.”

³ Egha Aron kamaghin mikemezi, gumazamiziba bar uan kuaribar golin ringba asigha da inigha a bagha izi. ⁴ Ezi a kuaribar guizir gol ringin kaba inigha, da tuezzi da isigha ameregha dipam ara. Ezi an a isa mozir me bulmakaun nguzimin nedazimin min nguazimin kuizimin, a fugha bulmakaun nguzimin ingari. Egha afuam inigha deraghavira anerkiri. Ezi gin gumazamiziba kamaghin migei, “Israelia, ia oragh. Kar en godba. Da Isipin kantrin e inigha, en akua azenan ize.”

⁵ Ezi Aron kamaghin ganigha ofa gamir dakozim bulmakaun boroghin an ingarigha ghaze, “E gurumzaraghan isar ekiam ko ighiam damu, egh Ikiavira Itir God ziar ekiam a daningam.” ⁶ Egha amimzaraghan bar mizaraghara, gumazamiziba dikavigha iza ofan asiziba tue da bar isia mighirir ofabagh ami. Egha me uaghan God ko navir vamiran ikiamin ofaba inigha iza ofa gami. Egha gin apiagha dagheba ko dipaba amegha, gin dikavigha ghua ighiar kurabagh ami.

⁷ Ezi Ikiavira Itir God kamaghin Moses migei, “Ni zuamira magari. Gumazamizir ni Isipin inigha izeziba, me arazir kurar aviribagh ami. ⁸ Me tuavir me gin mangamin ki me mikemezim, me zuamira anetegha, golin bulmakaun nguzimin ingarigha, an ziam fa an ofa gami. Egha me ghaze, ‘Israelia, ia oragh, kar en godba. Da Isipin kantrin e inigha, en akua ize.’”

⁹ Egha Ikiavira Itir God kamaghin Moses miġei, “Gumazamizir kaba, ki men ganigha me ġifo. Me gumazamizir akaba batoziba. ¹⁰ Ki me bagh navim isi bar men aningaghegham. Egh ki bar me gasighasigham. Eghti ni nan anogoroghan kogham, bar marki. Egh ġin ki ni ko nin boribar adarazir amighti, me ikizir gavgavir mamın otogham.”

¹¹ Ezi Moses, a uan Godin Ikiavira Itim, pamtem kamaghin a gakagħori, “O Ikiavira Itir God, ni manmagħin amua, navim isia nin aningagħarim nin gumazamiziba bagħa pamtem dikafi? Ni uabi gumazamizir kaba Isipin kantrin uan gavgavir ekiamin me inigha azenan ize. ¹² Egh ni kamaghin me damighti, Isipia ua suam, ‘God uan gumazamiziba paza me ġinighnisi. Egha a Isipin me inigha, danganir miġhsıabar me gasighasighasa me inigha iza bar me misoghezi me ariagħire.’ O Ikiavira Itir God, ni kamaghin damuan marki. Ni uan aningagħarir niġhnizim abıragħ, egh uan gumazamizibagħ asighasighan marki. ¹³ Ni uan ingangarir gumazir kabagħ inirigh, Abraham, Aisak, ko Jekop. Egh me koma amizir akar dikirizir kam ġinighnigh. Ni kamaghin akar dikirizim me ko a gamua ghaze, ‘Ki bar ġuizbangira miġei, ki overiamin mikovezibar min borir aviriba ia danıngam. Egh nguazir ki ia danıngasa akam akırigha ġıvazim, ki a isi ian ovavir boribar anıngam. Eghti me zurara nguazir kamın iki mamagħira ikiam.’”

¹⁴ Ezi Ikiavira Itir God, Mosesin azangsizim

baregha uan niġhnizim giragha, uan aningagharir ekiam ategha, uan gumamaziziba gasiġhasiġhizir puvati.

¹⁵ Egha Moses dagiar akuar God Akar Gavgav-iba osirizir kamning inigha, miġhsiam ategha iza-ghiri. God aningin vong ko vongin akaba osiri. ¹⁶ God uabi dagiar kamningin ingarigha, uan Akar Gavgaviba aningin dar aghora da osiri. ¹⁷ Ezi Josua Moses ko ikia orazi, gumamaziziba tintinibar dei. Ezi a kamaghin Moses miġei, “Ai Moses! Gumamaziziba itir danganimin aven, ki inogovir niġinim barasi!”

¹⁸ Ezi Moses ghaze, “Mamaghin puvati. Kar gumaziba inogovimin apaniba abinizir dimdiam puvati. Ezi apaniba me abirazir ararem puvati. Ki onger akar tiaribaram orasi.”

¹⁹ Ezi Moses me itir danganimin boroghira izegha, golin bulmakaun nguzim ko gumamazizibar garima, me ighiam gizi. Ezi a bar aningaghe. Egha dagiar an aterir kamning, isa miġhsiamin apemin aning akunizi, aning bar misaraghire. ²⁰ Egha Moses bulmakaun nguzir me ingarizir kam inigha avimin a tuazi a isi. Egha anebigha, a mirmirizi a pauran kinimin oto. Egha golin pauran kam dipam mikini. A tintinibar dipamin anekunigha givagha, Israelia abiraghbirazima me dipar kam api. ²¹ Egha an Aron miġei, “Gumamazizir kaba arazir manamra ni gamizi, ni me gamizima, me arazir bar kurar kam gami?”

²² Ezi Aron a ikaragha ghaze, “Gumazir ekiam, ni nan aningaghan marki. Gumamazizir kaba ni fomira me gifo. Me arazir kuram damuasa

bar kufi. ²³ Me kamaghin na miġia ghaze, ‘Gumazir kam Moses, gumazir Isipin e inigha en akua azenan izezim, e fozir puvati, bizir tizim a bato. Kamaghin ni e bagh godin tabar ingarighti da en faragh mangi en aku tuavimin mangam.’ ²⁴ Ezi ki men akam baregha, gumazamizibav ġia ghaze, ‘Ia te golin ringba iti, ia da asigh.’ Ezi me golin uari garighiziba inigh da na ganingi. Me da na ganingizi, ki da isa avim mikini. Ezi bulmakaun nguzir kam a purama oto!”

²⁵ Egha Moses fo, Aron gumazamizibar amamangati, me tintinibar arazir kurar igharagha garir aviribagh ami. Moses nighnisi, me kamaghin damuti men apaniba men ganigh, men ziam gasighasigh men ingariva akiti, me bar aghum-sigham. ²⁶ Egha a ghua me itir danganimin divazimin tiar akamin tugha kamaghin dia miġei, “Tina Ikiavira Itir Godin ġin mangisi na bagh izi.” Ezi Livain anabamin adarazi iza an boroghin tuifi.

²⁷ Ezi a kamaghin me miġei, “Ikiavira Itir God, Israelian God, a kamaghin miġei, ‘Ia bar uan midorozir sababa inigh danganir e itir kam bar an otevirar mangi, gumazamizir ian boroghin ikiava marvir guamin ġin zuiba, kar ian aveghbuaba, namakaba, ko ian boroghin itir darasi, ia bar me misueghti me arimighiregh.’” ²⁸ Ezi Livaiba Moses mikemezi moghirama ami. Egha dughiar kamra me 3,000 gumazamizibav soghezi me ariaghire.

²⁹ Egha Moses kamaghin Livaibav gei, “Ia datirighin uari uan boriba, ko aveghbuabav soghezi me ariaghire. Ezi arazir kamin, Ikiavira Itir God uan ingangarim damuasa ia misefe. Egha datirighin deragha ia gami.”

³⁰ Egha amimzaraghan Moses gumazamizibav gia ghaze, “Arazir kurar ia amizir kam, a bar ikufi. Ezi ki datirighin uamategh mighsiamin mavanang Ikiavira Itir God bativam, egh a ian arazir kuraba gin amangisi ki an azangsigh ganigham.”

³¹ Egha Moses mighsiamin ghuavanabogha kamaghin Ikiavira Itir God migei, “Ni nan apangkufigh nan azangsizim baragh. Gumazamizir kaba bar arazir kurar ekiam gami! Me marvir guar maba golin uari bagha dar ingarigha, dar ziaba fe.

³² Ezi ki datirighin nin azai, ni ifongegh men arazir kuraba gin amadagh. Egh ni aghuaghiva nan ziamra, akinafarir ni uan gumazamizibar ziaba osirizimin anengarigh.”

³³ Ezi Ikiavira Itir God kamaghin Moses migei, “Puvatigham. Ki gumazamizir arazir kuram gamizibara, men ziaba angaram. ³⁴ Aria, ni mangi, gumazamiziba inigh danganir ki ni mikemezir kamın mangi. Ni oragh. Nan ensel ia inigh ian faragh tuavimin mangam. Eghti gin ki izi ivezir kuram gumazamizir arazir kuram gamiziba, ki me ikaragham.”

³⁵ Guizbangira, gumazamiziba uari bagh bulmakaun nguzimin ingarasa bar Aron gakaghone. Kamagh amizi, Ikiavira Itir God gin men arazir kuram ikaragha arimariar kurar mam amadazi a me bagha ize.

33

Ikiavira Itir God Sainain Mighsiam ataghiraghasa Israelia migei

¹ Egha Ikiavira Itir God kamaghin Moses migei, “Ni ko ni Isipin inigha izezir gumazamiziba, ia danganir kam ategh, nguazir ki ia daningasa akam akirizimin mangi. Ki fomira kamaghin Abraham, Aisak, ko Jekop migia ghaze, ‘Ki nguazir kam, ian ovavir borir gin otivamibar aningasa mikeme.’ ² Ki enselin tam amadaghti, a nin faragh mangi, Kenania, Amoria, Hitia, Peresia, Hivia, ko Jebusia, me batuegham. ³ Eghti ia mavanang nguazir aghuir kam in ikiam, biziba an ikiava bar deraghaviram aghui. Ia gumazamizir akaba batoziba, kamaghin ki ia ko mangan kogham. Ki ia ko mangivigh tuavimin ia gasighasigham.”

⁴ Ezi gumazamiziba Akar Gavgavir kam baregha, men naviba bighizi me uan adiarir aghuibar kuritir puvati.

⁵ Ezi Ikiavira Itir God Israelia mikimasa kamaghin Moses migei, “Ia gumazamizir akaba batoziba. Ki ia ko dughiar otevimin mangivigh, bar ia gasighasigham. Ia orakigh, ia uan namnabagh arighizir adiarir aghuiba bar da surarikigh, eghti ki deraghvira nighnigh arazitam ia damusi nighnigham.” ⁶ Israelia Sainain Mighsiam itir dughiamin, me uarir kuritir adiarir aghuiba bar da suagharigha, Sainain Mighsiam ategha zuir dughiamin, me ua dar kuritir puvati.

God Moses ko bizibav gei

⁷ Egha dughia bar zurara Israelia ghua danganir manamin ikia uan purirpeniba asima, Moses purirpenir mam isa mong men saghon ghua anesara. Egha kamaghin dipenir kam dibori, “God

bativamin Purirpenim.” Eghti tina Ikiavira Itir Godin nighnizim gifoghfoghsi, a Purirpenir kamın mangam. ⁸ Moses God bativamin Purirpenimın aven mangamin dughiamın, gumazamiziba bar dikavigh uan purirpenibar tiar akabar tuivighav ikia garima, Moses an aven zui. ⁹ Moses aven ghugha givazi, ghuariar ruarir ekiam iza Purirpenimın tiar akamın tughav iti. Ezi Ikiavira Itir God ghuariar kamın aven ikia Moses ko migei. ¹⁰ Gumazamiziba uan purirpenibar tiar akabar tuivigh iki gantıma, ghuariar ruarir ekiar kam God bativamin Purirpenimın boroghın tughıv ikiam, eghti me dapaniba avigh, Godın ziam fam. ¹¹ Ikiavira Itir God Moses ko migeia, mati gumazim uan roroam ko migei. Moses uamategha danganir gumazamiziba itimın iziti, Josua Purirpenimın av-erara ikiam. Josua, a Mosesın ingangarir gumazir igiam, a Nunın otarim. A God bativamin Purirpenim ataghırazir puvati.

Moses Ikiavira Itir Godın guamın ganasa

¹² Moses kamaghın Ikiavira Itir God migei, “Guizbangira, ni gumazamizir kaba inigh nguazir kamın mangasa na mikeme. Egha ni gumazir nan gın mangı nan akurvaghamin tamın gun na mikemezir puvati. Ni ghaze, ‘Ki bar deragha ni gifogha, bar ni gifonge.’ ¹³ Kamaghın, ni guızın na gifongegh, uan nighniziba na mikemeghti, ki deravira ni gifoghıva arazir ni ifongezibar amuvira ikiam. Egh ni uaghan gumazamizir ni ua bagha inabazir kaba gın amangan marki.”

14 Ezi Ikiavira Itir God ghaze, “Ki ni ko mangi navir amirizim ni daningti, ni avughsam.”

15 Ezi Moses ua Ikiavira Itir God migia ghaze, “Ni uabi e ko mangan aghuaghiva, danganir kam ataghiraghsi e mikiman marki. 16 Ni e ko mangan koghti, gumazir igharaziba manmaghin fogh suam, ni na ko uan gumazamizibagh ifonge? Ni uabi e ko mangiti, gumazamizir igharaziba kamaghin fogh suam, e gumazamizir igharazibar tongin e bar ighara. Bar guizbangira, e bar nin gumazamizibara.”

17 Ezi Ikiavira Itir God kamaghin Moses migei, “Ki deragha ni gifogha bar ni gifonge. Kamaghin, ki ni mikemezi moghira damuam.”

18 Ezi Moses kamaghin Ikiavira Itir God migei, “Ki nin azangsi, ni uan guamin angazangarir ekiam nan akaghasa ki ifonge.”

19 Ezi Ikiavira Itir God kamaghin Mosesin akam ikaragha ghaze, “Ki nin guamin uan arazir aghuim akagham. Egh ki uan ziamin gun ni mikimti, ni fogham, nan ziam, Ikiavira Itir God. Ki gumazamizitabar kuarkuvighsi, ki men kuarkuvam. Ki gumazamizitabar apangkuvsi, ki men apangkuvam. 20 Guizbangira, gumazitam nan guamin ganighiva, an aremegham. Kamaghin, ni nan guamin ganighan kogham. 21 Ni gan! Dagiar ekiam mam nan boroghin iti. Ni dagiar ekiam kam gisin tugh. 22 Eghti nan guamin angazangarir ekiam nin boroghin iziti, ki ni isi dagiar torimin aven ni atigh, uan dafarimin ni avaragh, egh mangi ni

---

33:14: Godin Araziba 12:10; Aisaia 63:9

33:19: Rom 9:15

33:22: Aisaia 49:2; 51:16

gitagham. ²³ Egh ki gın ua uan dafarim inighti ni nan akırir kınımın ganam. Egh nan guamın ganighan kogham.”

34

*Moses namba 2in dughiamın
Akar Gavgaviba ini
(Godın Araziba 10:1-5)*

¹ Egha gın Ikiavıra Itir God kamaghın Moses miğei, “Ni dagıar akuar pumuning uam aning atughıva aning akırigh. Aning, dagıar ni faragha kunizi biaghirezimningin mın gan. Eghti ki akar faragha osiriziba uam aningın da osiram. ² Ni dagıar akuar kamning akırigh, gurumın bar mızaraghara Sainain Miğhsiamın anang bar an orazımın na batogh. ³ Eghti gumazitam ni ko izan marki. Ki gumazitam miğhsiar kamın danganir katamın an ganan aghua. Eghti sipsipba ko bulmakauba uaghan izi miğhsiam boroghın grazibar aman marki.”

⁴ Ezi Moses Ikiavıra Itir God a mikemezi moghın amua, a faragha inigha izezir dagıar akuamningın mirara garir dagıar akuamning atu. Egha bar mızaraghara uan dafarımın dagıar akuamning at-era Sainain Miğhsiamın ghuavanadi.

⁵ Ezi Ikiavıra Itir God ghuariamın ikia izaghıra Moses ko tughav ikia, egha uabi uan ziam dibora ghaze, ki Ikiavıra Itir God. ⁶ Egha a Mosesin boroghın ghua an guam gitavırigha kamaghın diagha ghaze, “Ki Ikiavıra Itir God, ki Ikiavıra

---

34:1: Ua Me Ini 31:18   **34:6:** Ua Me Ini 20:5-6; Diboboniba 14:18; Godın Araziba 5:9-10; 7:9-10

Itir God. Kirara, kuarkuvir arazim ko apangkuvir arazimın mınğarım. Egha zuamıra anıngazır puvati. Egha zurara gumazamizıbar apangkuva, zurara uan mıgırıgıabar gın ghua guızın arazıbagh ami. ⁷ Kı zurara uan gumazamızır avırıba bar men apangkuvıgh mangıvıra ikıtı, men igıav otarıba otıvıgh ikı kamaghıra ikıam. Egha kı men arazır kuraba ko arazır akaba batozıba ko, ıgharagha garır bizır kurar avırıba gın amadı. Egha kı garıma, arazır kurabagħ amır gumazamızıba, me osımtızım itıma, kı ıvezır kuram me ganıdı. Egh men borıbar borır gın otıvamıba kı ıvezır kuram me danıng, mangıtı men igıav otarıbar borıba otıvıgham.”

⁸ God mıkemegħa gıvazı, Moses zuamıra tevımning apırıgha dapanım avıragħa guam nguazım gatıgha Godın zıam fe. ⁹ Egha kamaghın mıgeı, “O Ekıam, kı nın azai, nı bar guızbangıra na gifuegh, egh nı e ko mangı. Guızbangıra, gumazamızır kaba akaba barazır puvati. Ezı nan ifongıam kamakın, nı en arazır kuraba ko ıgharagħa garır bizır kuraba gın amadagħ. Egh e damıghtı e nın gumazamızıbara ikıam.”

God uan gumazamizıba ko Akar Dıkrızır Gavgavım uam anekırı

(Ua Me Ini 23:14-19; Godın Arazıba 7:1-5; 16:1-17)

¹⁰ Ezı İkıavıra Itır God kamaghın Moses mıgeı, “Datırıghın kı Akar Dıkrızır Gavgavım ia İsraelıa ko uam anekırısa. Kı nın gumazamızıbar damazıbar dıgavır kuram gamır arazıbar amuam.

Arazir kaba, ki Kantrin Igharazibar Gumazamizibar damazibar faragha dagh amizir puvati. Kantrin igharazibar gumazamizir ia men tongin itiba, me arazir ki Ikiavira Itir God damuamin kabar gan, egh digavir kuram damuva akongiva atiatingam. ¹¹ Eghti ia nan Akar Gavgavir ki datirighin ia daningamiba bar, ia dar gin mangi. Eghti ki ian faragh mangi, egh Amoria, Kenania, Hitia, Peresia, Hivia ko, Jebusia batuegham. ¹² Egh ia deraghvira ganigh, kantrin ia mangamin kamın gumazamiziba, ia me ko bizitam bagh akar dikirizir gavgavitam akiran bar marki. Me azuazimin min me ia damigh, egh ia gekuighti, ia iregh, bar ikuvigham.

¹³ “Ia men asebar ziaba fer bizir kabagh asighasikigh. Ia ofa gamir dakoziba ko, dagiar guarir dighoriba itiba akunighti, da bar bighiri akuabagh iregh. Egh temer guarir aser amizim Aseran nedazim itiba bar da okeghti da iregh.

¹⁴ “Ki uabira, ki Ikiavira Itir God, ia nan ziamra fi. Egh aser ifavariba nan danganim inian ki bar aghua. Egh ia asebar ziaba fan marki.

¹⁵ “Egh ia kantrin kamın gumazamiziba ko bizitam bagh akar dikirizir gavgavitam akiran marki. Me tuavimin amizimin arazimin min amua, asebar ziaba fe. Egh ia me ko akam akirighti, me uari ko ikisi ia mikimam, eghti ia men asizir me asebar ofa gamizitabar amegham. ¹⁶ Eghti ameboghfeziaba uan otarir igiaba Israelin azenan itir amizir igiabar ikisi me ginamti, amizir kaba me inigh mangiti, me na ategh asebar ziaba

fam. Nan damazimın arazir kam mati gumazamiziba, uari isa tintinibar akuir arazim.

¹⁷ “Ia ainın mın garir bizitaba inigh asebar marvir guabar ingar, egh dar ziaba fan bar marki.

¹⁸ “Egh ia Yis Puvatızir Bretın Isam Damuamin Dughiam bakinighnighan marki. Abipın iakinim otozi ia Isipın kantri ataki. Ezi ki ia mikemezi moghın, ia zurara azeniba bar iakinir kamın, wighın vamıran yis puvatızir bret amam.

¹⁹ “Eghti ian otarir ivariaba, ko bulmakau ko sipsipba, dar nguzir apurir faragha otiviziba bar, kar ki ua bagha inabazir biziba. ²⁰ Egh ia donkin nguzir apurir faragha otozitam ua a inisi, ia sipipın nguzim isi ofa damu, eghti tuavir kamın ia donkin kam givezagh ua a inigham. Ia donkin kam givezan aghuagh, egh ia an gurim apırigh. Egh ia uan otarir ivariaba vaghvagh me givezagh ua me iniam.

“Ia nan ziam fısi izi, dafarir kinibar izan marki, ia bizitam suiragh izi.

²¹ “Egh wikba bar ia 6plan dughiabara ingangaribar amu, egh ia namba 7ın dughiamın ingangaritam damuan bar marki. Azenimın ingarir dughiam ko dagheba asir dughiam, ia Sabatın dughiamın virara aningın ingaran marki.

²² “Egh ia Azenibar Dagher Igiaba Asiamin Dughiamın Isar Ekiam ginighnigh. Ia witin

---

34:17: Ua Me Ini 20:4; Ofa Gami 19:4; Godın Araziba 5:8; 27:15

34:18: Ua Me Ini 12:14-20; Ofa Gami 23:6-8; Diboboniba 28:16-25

34:19: Ua Me Ini 13:2   **34:20:** Ua Me Ini 13:13   **34:21:** Ua Me Ini 20:9-10; 23:12; 31:15; 35:2; Ofa Gami 23:3; Godın Araziba 5:13-14

34:22: Ofa Gami 23:15-21; 23:39-43; Diboboniba 28:26-31

faragha aniba iniamin dughiam, isar ekiar kam damuam. Egh gin ia Ruarpenibar Iki Dagher Abuananaba Asiamin Dughiam, ia ua a bagh isam damu. Iakinir ia temer oviziba iniamim, isar ekiar kam otogham.

²³ “Egh ia azeniba vaghvagh dar dughiar 3plan, ian gumazamiziba bar izi, egh nan ziam fisi nan damazimin otogh, ki Ikiavira Itir Godin Gavgavim, Israelian God. ²⁴ Eghti gin ki gumazamizir datirighin ian nguazimin itiba batuegh, ian nguazimin mitaghniam damighti a mangi ekeveg-ham. Egh azeniba bar dar 3plan dughiabar, ia nan ziam fisi iziva nan damazimin otogh, eghti apaniba ian nguazim inisi ifueghan kogham.

²⁵ “Egh ia asizim isi na bagh an ofa damuva, an ghuzim isi na daningisi, yis itir bret sara ofa damuan marki. Egh ia God Israelia Gitazir Dughiam ginighnihsis asiziba isi ofa damuti, dar naba iki mangi amimzaraghan otivan marki.

²⁶ “Ia dagher faragha asiba, dar dagher bar aghuibara, ia da inigh nan Dipenimin mangi ofan min, ki Ikiavira Itir God, ian God, da na daning.

“Egh ia memen nguzitam isi minem darugh, an amebamin oter eborim sara anevighan marki.”

²⁷ Egha Ikiavira Itir God kamaghin Moses migei, “Guizbangira, ki ni ko Israelia ia bagha Akar Dikirizir Gavgavim gami, ezi akar ki migeiba ghua akar kamra inifi. Kamaghin amizi, ni akar kaba akinafarir tamn da osirigh.” ²⁸ Ezi Moses 40plan dughiabar Ikiavira Itir God ko mighsiamin ikia, egha daghetam ko dipatam bar anemezir puvati.

Ezi Ikiavira Itir God Akar Dikirizir Gavgavimin akaba, dagiar akuar Moses inigha ghuzimningin ada osiri. Akar kaba, da 10plan Akar Gavgaviba.

Moses mighsiam ategha ghuaghiri

²⁹ Ezi Moses mighsiam ategha ua izir dughiamin, a dagiar akuar 10plan Akar Gavgaviba itimning inigha izi. A Ikiavira Itir God ko mikemezi, an guam bar angazangarir ekiam iti. Ezi a kamaghin fozir puvati, an guam kamaghin gari. ³⁰ Ezi Aron gumazamiziba ko Mosesin guamin angazangarimin ganigha, atiatigha, an boroghin mangan aghua. ³¹ Ezi Moses men diazi, Aron ko Israelian gumazir dapaniba a bagha zuima a me migei. ³² Ezi gin Israelian gumazamiziba bar a bagha zuima, an Akar Gavgavir Ikiavira Itir God Sainai mighsiamin a ganingiziba, bar dar gun me migei. ³³ Egha a me mikemegha givagha, inim inigha bar uan guam avara. ³⁴ Moses Ikiavira Itir God ko mikimasa Purirpenimin aven zuir dughiam, a inim adeghe iki mangi uam azenan izam. An azenan izava Ikiavira Itir God a mikemezi biziba bar dar gun gumazamizibav gei. ³⁵ Ezi gumazamiziba an guamin garima an angazangarim iti. Moses me mikemegh givagh, ua uan guam avaragham. Egh a ua mangi Ikiavira Itir God ko mikimamin dughiam a ua inim adeggham.

**Me Ikiavira Itir Godin
Purirpenimin ingari**

35

(Sapta 35--40)

Avughsamin Dughiamin Akar Gavgaviba

¹ Egha Moses Israelian gumazamiziba bar men diazi me izezi a kamaghin me migei, “Ikiavira Itir God kamagh migia ghaze, ia nan Akar Gavgavir kabar gin mangi. ² Ia ingangariba bar adar amu mangi 6plan dughiamran tugh. Egh namba 7in dughiam ia avughsi. Ki Ikiavira Itir God, kar nan dughiar ki avughsim. Gumazim o amizitam dughiar kamın ingangaritam damighti, ia a misueghti an aremegh. ³ Ia uan dipenibar aven avim arighsi, o ia uaghan ingangarir muziarir kamagh garibar amusi, Sabatin dughiamin dar amuan marki.”

Gumazamiziba biziba God daningasa Moses me migei

(Ua Me Ini 25:1-9)

⁴ Egha gin Moses kamaghin Israelia bar me migei, “Ikiavira Itir God Akar Gavgavim ia ganiga ghaze: ⁵ ia datirighin bizitaba isi ofan min Ikiavira Itir God daningam. Gumazamizir uan navimin aven biziba bar a daningasa nighniziba, me bizir kaba a daning: gol, silva, bras ko, ⁶ sipsipin arizibar ingarizir tretin bluplaba, pighagheviba, agheviba ko, inir ghurghurir aghuariba, ko inir me memen arizibar ingariziba ko, ⁷ sipsipin apurimin inir me penin aghevimin aghuiziba ko, ongarimin itir asizir ekiabar iniba ko, akasin temeba ko, ⁸ lambagh arigha dagh aboir olivin borem ko, pauran mughurir aghuim zuir me olivin borem sara verezir God ua bagha inabazir

---

35:2: Ua Me Ini 20:8-11; 23:12; 31:15; 34:21; Ofa Gami 23:3; Godin Araziba 5:12-14

bizibagh ingem, ko pauran mughuriar aghuim gamiba. ⁹ Egh dagiar pizir aghuariba ko dagiar aghuir ivezim bar pin kozir igharaziba inigh, da ofa gamir gumazibar dapanimın korotiar otevir azenan itimın kurkegh, egh an forivtarir inir an evarimın poroghav itim gituigh. Bizir kaba, me bar da inigh izi.”

Moses Godın Purirpenimın ingaramin biziba bagha me migei

(Ua Me Ini 29:32-43)

¹⁰ Egha Moses ua kamaghın migei, “Ian tongın gumaziba bar bizir kabar ingaramin fofoziba iti, me bar izi bizir Ikiavıra Itir God ia mikemezibar ingar. ¹¹ Me Purirpenimın ingarighıva, egh anevamin biziba, ko akeziba, ko birir aghariba, ko agharir ighuvir gavgavim Purirpenim danıngamiba ko, dipenir akiniba ko, boksıar me birir aghariba asamiba, me bar dar ingar. ¹² Egh me Akar Dikirızir Gavgavimın Boksiamın ingarigh, egh temer aneteramimningın ingarigh, egh gol inigh an asuamin ingarigh, kar arazir kuraba gın amangamin danganım, ko Bar Anogoroghezir Danganım modir nir ekiamın ingarigh. ¹³ Egh ia bretba arızir dakozim ko an ingangarım gamir bizibar ingarigh, egh dakozim ateramin tememning akırigh, egh Godın damazımın darıghamin bretba tuagh. ¹⁴ Egh me lambar afamin aghorım, ko lamba, ko an ingangarım gamir biziba sara ingar. Egh me lamba ko angazangarım anıngamin olivın borem sara ingarigh. ¹⁵ Egh me pauran mughuriar aghuim tuamin ofa gamir dakozim ko anetersi

itemningin ingarigh. Egh biziba misiv ingiamin olivin borem ko pauran mughuriar aghuimin ingarigh. Egh me Purirpenimin tiar akamin guamin inir ekiamin ingarigh. ¹⁶ Egh me asiziba da bar isia mighirir ofa gamir dakozimin ingarigh, egh a bagh brasin ingarizir abizimin min garir bizimin ko an ingarir bizibar ingarigh. Egh me ofa gamir dakozim ateramin itemningin ingarigh. Egh me soroghafariba ruamin itarir ekiatam ko anefamin dakozimin ingarigh. ¹⁷ Egh me Purirpenimin divazim avinsi inibar ingariva, egh divazimin dipenir akiniba, ko boksiar akiniba asamiba, bar dar ingarigh. Egh me divazimin tiar akamin guamin ini tamın ingarigh. ¹⁸ Egh me Purirpenim ko an divazim gavgavim aning daningamin beniba ko afughafughamiba, dar ingarigh. ¹⁹ Aron a ofa gamir gumazim, a uan otariba ko, me bagh korotiar aghuaribara isamighti me dar aghuigh, egh ofa gamir gumazimin ingangarim damuam. Kar, me daghuigh Anogoroghezir Danganimin aven mangamin korotiaba.”

Gumazamiziba biziba inigha Ikiavira Itir God bagha zui

²⁰ Ezi Israelian gumazamiziba Moses ategha zui. ²¹ Ezi an akaba men aviribar navibagh ami da dikavima, me a mikemezi moghin damuasa ifonge. Ezi gumazamiziba bizir guar aviriba inigha izi: me God bativamin Purirpenimin ingaramin biziba ko, an ziam famin biziba ko, ofa gamir gumazibar korotiar aghuaribar ingaramin biziba, me bar da isa ofabar min Ikiavira Itir God

ganidi. ²² Ezi gumazamizir kamaghin damuasa ifongeziba, uarir kuritir bizir igharagha garir kaba inigha izi. Bizir aghuir kabanang: kuarimin ringba, dafarimin ringba, firimin ikezir ringba, ko golin aghuir dirir igharagha gariba itiba. Gumazamiziba bizir kaba isa, dar suiragha da fegha dagh amizi, da Godin damazimin ighuavamadir ofabar min da isa Ikiavira Itir God ganidi.

²³ Ezi gumazamizir maba, me bizir kaba ikiava, me vaghvagha da inigha izi, tretin bluplaba, ko pighagheviba, agheviba ko, inir ghurghurir aghuariba, ko inir me memen arizimin ingarizim ko, sipsipin apurimin inir me penin aghevimin aghuizim ko, ongarimin itir asizir ekiabar iniba.

²⁴ Ezi gumazamizir silva ko bras itiba, me ofan min da isa Ikiavira Itir God bagha izi. Ezi gumazir akasin temeba itiba me Purirpenim ko bizir igharazibar ingarasa da inigha izi.

²⁵ Ezi amizir tretbagh irigha foziba, me sipsipin ariziba isa tretin bluplaba, ko tretin pighagheviba, ko tretin aghevibagh irisi. Egha me inir ghurghurir aghuibar ingarasa tretin ghurghuribagh irigha, dar ingari. Egha me tretin kaba inigha izi.

²⁶ Egha me uaghan memen arizimin tretin ingaran fofozim ko ifongiam ikia, egha dar ingari.

²⁷ Ezi gumazir dapaniba dagiar pizir aghuiba ko dagiar aghuir ivezim bar pin kozir igharaziba inigha izi. Me da isi ofa gamir gumazibar dapanimin korotiar otevir azenimin itim ko, forivtarir nir an evarimin itim darigham.

²⁸ Egha me, olivin borer me lambagh inge da isir borem, ko biziba misiv dagh ingamin borem, ko pau-

ran mughuriar aghuim, dar ingarasa, egha paوران igharagha gariba ko olivin boreba da inigha izi. ²⁹ Ezi Israelian gumazamiziba bar biziba Ikiavira Itir God daningasa uan ifongiamin gin ghua me da inigha an ingangarim damuasa, a Moses mikemezi moghin da inigha izi.

Ikiavira Itir God gumazir ingangarim damuamiba misefi

(Ua Me Ini 31:1-11)

³⁰ Ezi Moses Israelia migei, “Ikiavira Itir God Judan anabamin gumazim Besalel amisevegha gifa, a Urin otarim, egha a Hurin igiar borim.

³¹ Egha Ikiavira Itir God uabi uan Duamin gav-gavim a ganingizi, a fofozir aghuim ko ingangarir aghuibar amuamin nighnizim iti. ³² Egha a gol, silva, ko brasin bizir aghuir igharazibar ingaramin fofozir aghuim ko nighnizir aghuim a ganingi. ³³ Egha a dagiar ivezir bar pin koz-iba aghoriva temebar dirir guar aviriba aghor, egh Purirpenim asingamin ingangarir aviribar fofozir aghuiba a ganingi. ³⁴ Egha Ikiavira

Itir God fofozir aghuarim isa Besalel ko Oholiap ganingi. Oholiap, a Ahisamakin otarim, a Danin anabamin gumazir mam. Aning ingangarim damuamin gumazir igharaziba sure damuamin fofozim iti. ³⁵ Ikiavira Itir God gumazir kamning ingangarir guar aviribar amuamin fofozir aghuim aning ganingi, ezi aning dagiabar nedaziba aghora egha dirir aviriba aghora, egha inir ghurghurir aghuiba isava tretin blupla ko, tretin pighaghevim ko, tretin agheviri me sipsipin arizimin ingarizim nuavigha, dar kurke. Egha

aning bizir me damuasa nighnizir kabar fofozim ikia egha bizir kaba bar dar ingari.”

36

¹ Egha Moses ghua kamaghin miġia ghaze, “Ikiavira Itir God Besalel ko Oholiap ko fofozim itir gumazir igharazibar dei. Gumazir kaba, Ikiavira Itir God ingangaribar amuamin fofozim me ganingi. Ikiavira Itir God mikemezi moghin, me Godin Purirpenim ko an bizibar ingaram.”

Gumamaziziba bizir aviriba inigha izi

² Ezi ġin Moses Besalel ko, Oholiap, ko gumazir Ikiavira Itir God fofozir aghuim aningiziba bar men dia. Ezi gumazir ingangarim damuasa bar ifongeziba, me izima Moses ingangarim damuasa me miġei. ³ Egha Israelia Godin Purirpenimin ingarasa akuvazir biziba, Moses bar da isa gumazir kabagh aningi. Egha Israelian gumamaziziba zurara mizarazibar uan ifongiabar ġin ghua ofan min biziba God daningasa da isa izavira iti. ⁴ Ezi Purirpenimin ingarir gumaziba bizir kabar gari, da avirasemezi, me uan ingangariba ategha izi.

⁵ Egha me kamaghin Moses miġei, “Gumamaziziba bizir bar aviriba inigha izi. Ikiavira Itir God e mikemezi bizir e ingangarim damu anegivamiba, da bar iti. Eghti bizir avirim pura ikiam.”

⁶ Ezi Moses akam amadazi a bar gumamaziziba bagha me itir danganibar ghua ghaze, “Ia gumamaziziba, Godin Purirpenimin ingarsi ua bizitaba inigh izan marki.” Ezi me akar kam baregha, ua bizitaba inigha izir puvati.

⁷ Ezi bizir gumazamiziba inigha Purirpenimin ingarasa izegha givaziba, da bar ingangarir kaba agivaghti, dar naba pura ikiam.

*Me Godin Purirpenimin ingari
(Ua Me Ini 26:1-37)*

⁸ Egha ingangarir gumazir fofozim itiba Godin Purirpenimin ingari. Egha me 10plan inir ghurghurir aghuaribar an ingari. Nir kaba me tretin bluplaba ko, pighagheviba ko, agheviba inigha enselin bar gavgavibar nedaziba inir kabar da isami. ⁹ Egha me 10plan inir kabar ingarizi, dar oteviba bar voroghira ghue. Ezi dar ruariba 12 mitan tuzi, dar aroziba 2 mitan tu. ¹⁰ Egha da arueghasa me 5plan iniba da uarir akuigha uam ada isami, egha 5plan mabar akuigha ua kamaghira da isami. ¹¹ Egha aning isafuraghasa, me bluplan tretin irighizir kuzir kabar inimningin miriamningin da isami. ¹² Egha me 50plan tretin irighizir kuziba inir faragha itimin miriam gitui, egha 50plan tretin irighizir kuziba namba 2in inim kamaghira a gituzi da voroghira ghue. ¹³ Egha me 50plan golin akezibar ingarigha, inir ruarir kamningin kuziba isafuragha aning ikezi, aning Purirpenir vamiram oto.

¹⁴ Me memen arizibar 11pla inibar ingarizi, da Purirpenim avamin nir ekiar vamiram oto. ¹⁵ Ezi inir kaba vaghvagha dar ruariba 13 mitan tu. Ezi dar aroziba 2 mitan tu. Ezi dar ababanim voroghira ghu. ¹⁶ Egha da arueghasa me 5plan iniba uari isafuragha da isamizi, da inir ekiar vamiran oto. Egha 6plan iniba uarir isafuragha da isamizi, da inir ekiar vamiran oto. ¹⁷ Egha me

50plan tretin irighizir kuziba inigha inir faragha itimin miriam gituigha, 50pla tretin irighizir kuziba inigha inir namba 2in miriam gitui. ¹⁸ Egha 50plan brasin akezir ingariziba, da tretin irighizir kuzibar aghuam. Eghti inir kamning uaning isafuraghti inir ekiar vamira ikiam. ¹⁹ Egha me Purirpenim avasa, sipsipin apuribar inir me penin aghevimin aghuizimin inimin ingari. Egha a gisin darighasa ongarimin itir asizir ekiamin inim inimin ingari. ²⁰ Egha me akasin temebar Purirpenimin birir agharibar ingari. ²¹ Ezi birir agharibar ruarim 4 mitan tuzi, iter otevir agharibagh iniva ghueziba, 66 sentimitan tu. ²²⁻²⁴ Egha me iter akinir pumuningin mingarimning akirigha, silvan boksiamning gisin aning asara. Egha me Purirpenimin birir aghariba bar kamaghira dar ingari. Egha me sautin amadaghan Purirpenimin 20plan birir agharibar ingari. Egha me silva inigha 40plan boksiar torir muziariba itibar ingarigha, egha birir aghariba dagh ase. Ezi boksiar pumuning birir agharir vamiran apebamın ti, egha birir agharimin povim gavgavim a ganidi. ²⁵⁻²⁶ Egha me kamaghira uaghan notin amadaghan birir agharibar ingarigha, 20pla birir agharibar ingari, egha me birir agharibar poviba gavgavim dar aningasa, 40plan silvan boksiabar ingari. Egh silvan boksiar pumuning gisin birir aghariba vaghvagh da ase. ²⁷ Egha me 6plan birir aghariba Purirpenimin girakirangin aruem ghuaghiri naghin dar ingari. ²⁸ Egha me birir agharir pumuning Purirpenimin girakirangin

itir mīkebamningin aningin ingari. ²⁹ Me mīkebamningin itir birir agharimning vin uaningin akuigha ghuavanaga bar pin oto. Egha birir agharir kamning uaning inigha uanaga ringin vamiran aven ghua voroghira iti. Egha mīkebar ighirazim me kamaghiram a gami. ³⁰ Ezi girakirangin 8plan birir aghariba itima, 16plan silvan boksiaba da birir agharibar povibar suisi, ezi boksiar pumuning, birir aghariba vaghvagher dar tuifi.

³¹⁻³² Egha me akasin temer ruariba inigha, dar ighuvir ruaribar ingari. Egha notin itir birir aghariba bagha 5plan ighuvibar ingari. Egha sautin itir birir aghariba bagha 5plan ighuvibar ingarigha, aruem uaghiri naghin itir birir aghariba bagha 5plan ighuvibar ingari. ³³⁻³⁴ Egha me ringbar ingarigha vaghvagher birir agharibar tongira da arigha, egha gin ighuvir ruarir kaba isa ringbagh aghua ghua, Purirpenimin mīkebar mamın ikegha ghua mamın tu. Egha me birir aghariba ko ringba ko ighuvir ruariba, golra bar da noke.

³⁵ Egha me inir ghurghurir ruarir ekiar mamın ingarigha, Purirpenimin aven anegura. Me inir kam, tretin blupla ko, pighaghevim ko, aghevir me sipsipin arizimin ingarizimin a isami. Egha me deravira enselin bar gavgavibar nedaziba an kurka da isami. ³⁶ Egha me akasin temeba inigha, inir ekiar kam guasa 4plan dipenir akinibar ingari. Egha me dipenir akinir kaba golin da noke. Egha golin akezibar ingarigha nir kamın suighasa dipenir akinibar da ariki. Egha me 4plan silvan boksiabar ingarigha, egha dipenir akinir kaba

asasa dar ingari. ³⁷ Egha me Purirpenimîn tiar akamîn min ikiasa, inir ghurghurir aghuarimîn ingari. Me tretin sipsipin arizibar ingarizir blupla ko, pighaghevim ko, aghevimîn an kurkegha da isami. ³⁸ Egha me 5plan dipenir akinibar ingarigha, inim guasa akeziba dagh itui. Egha me gol inigha dar dapanibagh aghui, egha dipenir akinibagh inivamin ighuviba saram aghui. Egha me 5plan brasin boksiar toriba itibar ingarigha dipenir akiniba asasa dar ingari.

37

Me Akar Dikirizir Gavgavimîn Boksiamîn ingari (Ua Me Ini 25:10-22)

¹ Ezi Besalel ingangarir gumaziba ko me akasin temer arariba isa, Akar Dikirizir Gavgavimîn Boksiamîn ingari, ezi an ruarim 110 sentimitan tu, ezi an arozim 66 sentimitan tu, ezi an tuirivim 66 sentimitan tu. ² Egha me golin aghuarim isa Boksiamîn averiam ko azenimîn poghava a noke. Egha golin ruarir mamîn an apinimîn azenan bar an pogha a ikiagharui. ³ Egha me Boksiam darugh aneterasa gol ringin 4plan ingarigha, a tuvamin suer 4plan boroghin gol ringin 4pla ariki, egha 4plan suebagh ike, pumuning isa Boksiamîn vongin aning ikegha pumuning vongin aning ike. ⁴ Egha me Boksiam aterasa akasin iter otevir pumuning inigha, deragha aning akirigha, golrama aning pogha aning noke. ⁵ Egha me Boksiam aterasa iter otevir kamning isava, mam vongin an ringning garugha, mam vongin an ringning garu. ⁶ Egha me Boksiamîn asuam golin aghuarimîn an ingari. An ruarim 110 sentimitan tu, ezi an arozim

66 sentimitan tu. Danganir kam, kar gumazamiz-ibar arazir kuraba g'in amadir danganim. ⁷ Egha me golin maba inigha haman dav misuegha enselin bar gavgavir pumuningin nedazimningin ingari. Ezi enselning Boksiamin asuam gisin tughav ikia, mav vongin iti, mav vongin iti. ⁸ Ezi mam agharir guvimin tughav itima mam agharir kiriamin tughav iti. Me golin mam inigha, enselin bar gavgavir kamningin nedazimning ko Boksiamin asuamin danganir kamran dar ingarizi, da bizir vamiran min iti. ⁹ Ezi enselin bar gavgavir pumuningin nedazim arazir kuraba g'in amadir danganimin tughav iti, ezi aningin guamning uaningin akuigha aviragha Boksiamin gari, ezi aningin avizimning kuiaghirigha ikia, Boksiamin asuam avara.

Me bret bagha dakozimin ingari

(Ua Me Ini 25:23-30)

¹⁰ Egha me akasin tememin dakozir mammin ingari, ezi an ruarim 88 sentimitan tu, ezi an arozim 44 sentimitan tuzi, an tuirivim 66 sentimitan tu. ¹¹⁻¹² Egha me dakozir kam golin aghuarimin an puegha a noke, egha golin ruarir mammin an miriamin pogha bar a ikiagharui. Egha me golin ruarir kam gamizi a mong figha anabogha, dakozimin apiniba bar da inigha, an tuirivim 8 sentimitan tu. Ezi me golin ruarir kammin, an miriamin golin igharazir mammin adiarim gamigha an puegha golin ruarir kam bar a ikiaghariki. ¹³⁻¹⁴ Egha me gol ringin 4plan ingarigha dakozimin mikebabar suebar boroghin da ike. Ezi 4plan gol ringin kaba dakozimin apinimin boroghira iti. Da akasin temer dakozim

ateramningin suigham. ¹⁵ Egha me akasin iter otevir pumuning isa dakozim aterasa deragha aning akirigha, golrama aningın pogha aning noke. ¹⁶ Egha me dakozim gisin dafasa itarir ekiaba golin aghuimra dar ingari. Kar ofa damu wain fufughamin itarir ekiaba ko, doziba, kapba ko, botolba.

Me lamba afamin aghorimin ingari
(Ua Me Ini 25:31-40)

¹⁷ Egha me golin aghuarim inigha lamın aghorimin ingari. Egha haman golin kam misuegha lamın aghorim asamin danganimın ingarigha, lambar aghariba ingarigha dar afamin danganibar boroghın, akımarir tıghar onamiba ko onezibar ingari. Egha biziba bar dar ingarizi da bizir vamıran mın iti. ¹⁸ Ezi lamba afamin aghorir kam, 6plan aghariba iti, egha 3pla vongın itima, 3pla vongın iti. ¹⁹ Ezi lamba afamin aghorir kam, 6plan aghariba vaghvagha akımarir 3pla iti, egha da lamın kabar apengan iti. Ezi lamın aghariba bar kamaghıra gari. Ezi akımaribar ganganiba amonın tememın akımaribar mın gari. ²⁰ Ezi lamın aghorim uabi kamaghın gari, me akımarir 4plan ingarizi, da amonın tememın akımaribar mın, dar maba tıghar onezibar mın gari, ezi maba onezibar mın gari. ²¹ Egh agharir pumuning uaningın akuizi naghın, me akımarir dafarir muziarir kabar ingari. Egha agharir igharaziba uaghan kamaghıra dagh ami. ²² Me hama inigha golin aghuir kam misuegha, bizir kabagh amizı da bizir vamıran mın iti. ²³ Me golin aghuariba inigha, 7plan lambar ingarigha,

akamimîn mîn garir avimîn suizir bizir mabar ingarigha, egha uaghan itaribar ingari. ²⁴ Me 35 kilogremîn golin aghuariba inigha, lamba afamin aghorim ko lamba ko an ingangarir biziba bar dar ingari.

Me pauran mughuriar aghuim tuamin ofa gamir dakozimîn ingari

(Ua Me Ini 30:1-5)

²⁵ Egha me akasîn temem inigha pauran mughuriar aghuim tuamin ofa gamir dakozimîn ingari. Ezi ofa gamir dakozir kamîn ruarim 45 sentimitan tuzi, an arozim an ruarim mîrara ghua 45 sentimitan tu, ezi an tuirivim 90 sentimitan tu. Temer akasîn ofa gamir dakozimîn ingarizimra, me bulmakaun kombar mîn garir bizibar ingarizi, da ofa gamir dakozimîn mîkebabar vaghvagha dar iti. ²⁶ Egha me an 4plan mîriaba ko an siriam ko an komba golin aghuarimîn dar puegha da noke, egha golin ruarim isa ofa gamir dakozimîn mîriabagh atigha a ikiagharui. ²⁷ Egha me gol ringîn pumuningîn ingarigha, mam isa vongîn a ikegha, vongîn mam ike. Me ringîn kamning golin ruarir me an mîriabar ikezimîn apengan aning ike. Ringîn kamning me ofa gamir dakozim atersi tememning aning daghuam. ²⁸ Me akasîn iter pumuning inigha ofa gamir dakozim aterasa aning akirigha, golin aning noke.

Me borem ko pauran mughuriar aghuim zuimîn ingari

(Ua Me Ini 30:22-38)

²⁹ Egha me pauran mughuriar aghuim ko olivin borem deravira da verezi, borer mughuriar aghuim oto, mati sanda. Olivin borer kam, an ingangarim kamakin: me bizim o gumazim Ikiavira Itir God bagh anemisivisi, borer kam a gingam. Me uaghan pauran mughuriar aghuim zuir mabar ingari, mati gumazir fofozir aghuim itim deravira da verezi, sandan aghuim oto.

38

Me asiziba bar isia mighirir ofa gamir dakozimin ingari

(Ua Me Ini 27:1-8)

¹ Egha Besalel ko ingangarir gumazir igharaziba, akasin temeba inigha, asiziba bar isia mighirir ofa gamir dakozimin ingari. Ezi an arozm ko an ruarimin ababanim virara 2 mita 20 sentimitan tu. Ezi an tuirivimin ababanim 1 mita 30 sentimitan tu. ² Egha temer akasin ofa gamir dakozimin ingarizimra, me bulmakaun kombar min garir bizibar ingarizi, da ofa gamir dakozimin mikebabar vaghvagha dar iti, egha ofa gamir dakozim me brasin an pogha a noke. ³ Ofan dakozimin ofan ingangarim damuasa me bizir kabar ingari, savolin muziariba, itarir ekiaba, pokba ko, itarir avim ateramin ko averenim ini-amin itarim ko avim ateramin itariba, ko averenim iniamin itaribar ingari. Bizir kaba bar me brasin dar ingari. ⁴⁻⁵ Egha me bras uايا inigha abizimin min garir bizim ingari. Egha ofa gamir dakozimin aven aneti. Egha me brasin ringin 4plan ingari. Egha da isa ofa gamir dakozimin,

abizimîn mîkebabar da arîki. Kar ringîn tememning arugh boksiam ateramiba. Egha brasîn ruarim inigha ofa gamir dakozimîn averiamîn tongîram anetîgha a ikiagharui. Egh uaia brasîn abizimîn mîriaba isa brasîn ruarir kamîn apengan anegura. Ezi abizimîn mîn garir bizir kam, ofa gamir dakozimîn averiamîn tongîram apera. ⁶Egha me akasîn iter otevir pumuning inigha, aning akirigha brasîn aning puegha aning noke. ⁷Me ofa gamir dakozim aterasa akasîn temer kamning isa ringîn an mîriamningîn itibagh aghui. Me temer arariba inigha ofa gamir dakozim boksiamîn mîn an ingari, egha boksiamîn dîkinimîn ingarizir puvati. Me anetaghizîma an dîkinim pura torim iti.

*Me soroghafariba ruer
itarir ekiamîn ingari
(Ua Me Ini 30:18)*

⁸ Ezi amiziba zurara God bativamin Purirpenimîn tiar akamîn boroghîn Godîn ingangarim gami, egha merara uan brasba isa Besalel ganîngi. Brasîn kaba, da ganganir me uan guabar garibar mîn gari. Ezi ingangarir gumaziba brasîn kaba inigha, egha soroghafariba ruer itarir ekiamîn ingari, egha itarir kam afasa dakozimîn ingari.

*Me Godîn Purirpenimîn divazim azui
(Ua Me Ini 27:9-19)*

⁹ Egha me inir ghurghurir aghuimîn ingarigha, Purirpenim avînasa divazir azenan itimîn ingari. Me inir ruarir kam sautin amadaghan itir divazim bagha an ingarizî a 44 mitan tu. ¹⁰ Egha me

inir kam guasa 20plan dipenir akiniba brasin dar ingarigha, egha dipenir akinir kaba 20plan brasin boksiabagh asasa dar ingari. Egha inir kam guamin akeziba ko divazimin agharir ighuviba silvan dar ingari. ¹¹ Egha kamaghira notin amadaghan itir divazimin ingari. ¹² Ezi divazir aruem ghuaghiri naghin itim, me inir ruarir mam in ingarizi, a 22 mitan tu. Egha 10plan dipenir akiniba ko, 10plan brasin boksiar dipenir akiniba asamibar ingari. Egha inir kam guamin akeziba ko divazimin agharir ighuviba silvan dar ingari. ¹³ Ezi divazir aruem anadi naghin itim, an ababanim 22 mitan tu. Ezi divazir kam tiar akam an iti. ¹⁴⁻¹⁵ Tiar akamin miriamningin me dipenir akiniba asasa brasin boksiabar ingarizi, 3pla vongin itima, 3pla vongin ti. Egha tiar akamningin miriamningin guasa nir pumuningin ingari. Aningin arozimningin virara 6 mita 60 sentimitan tu. ¹⁶ Me divaziba bar dar guasa inir ghurghurir bar aghuaribar ingari.

¹⁷ Me bras inigha, dipenir akiniba asamin boksiabar ingari. Egha me silva inigha dipenir akinibar dapanibar puegha da noke. Egha me silvan ighuvibar ingari. Egha me silvan akezibar dipenir akiniba ko silvan agharir ighuvibar suighasa dar ingari. ¹⁸ Egha divazimin tiar akam bagha, me inir ghurghurir aghuarim ko tretin blupla ko, pighaghevim, ko aghevur me sipsipin arizimin ingariziba isamigha inir kam in kurke. Ezi inir kam in arozim 9 mitan tu. Ezi an tuirivim 2 mita 20 sentimitan tu, egha a divazimin iniba ko voroghira ghu. ¹⁹ Me inir kaba guasa dipenir akinir 4pla ko, da asamin

brasın boksiar 4plan ingari. Ezi akeziba ko, dipenir akınibar dapaniba, ko agharir ighuvir dipenir akınir uarir akuighamba, me bar silvara dar ingari. ²⁰ Egha me Purirpenim gavgavim a danıngamin afughafughamiba ko an dıvazim gavgavim a danıngamin afughafughamiba, me brasın dar ingari.

Me Purirpenimın ingarasa gol ko biziba isi

²¹ Egha me Ikiavira Itir Godın Purirpenimın ingarasa inıgha izezir gol, silva, ko bras menge. Purirpenir kam, me Akar Dikirizir Gavgavim itir dagıar akuamning a darıgham. Moses uabi Livain adaraziv kemezi me biziba bar da mega da osirigha fo, bizir manabara iti. Ezi ofa gamir gumazim Aron, an otarim Itamar ingangarir kamın faragha zui.

²² Besalel a Urin otarim, ezi Uri a Hurın otarim, me Judan anabamın gumaziba. Ezi Besalel, Ikiavira Itir God Moses mikemezi moghın biziba bar dar ingari. ²³ Ezi Oholiap, an Ahisamakın otarim, egha Danın anabamın mav. An akaba dagıabar da osira da aghori fofozim fomıra iti, egha a bizir igharaziba uaghan dar ingara fo. Egha a tretın blupla, pıghaghevım ko, aghevır me sipsipın arızimın ingarızim, ko inir ghurghurir aghuariba, an a da isa dar kurka fo.

²⁴ Ezi me, golin gumazamiziba Godın damazimın fegha ighuavamadır ofan mın Godın Purirpenimın ingarasa inıgha izeziba medi, ezi dar osımtızim ghua 998 kilogremın tu. ²⁵⁻²⁶ Ezi me silva medima, an osımtızim ghua 3,430 kilogremın

tu. Gumazir ziaba akınafarımın itiba silvan kaba amadazıma da ize. Ezi gumazir 20plan azenibar tugha ghuavanadiba, me vaghvagha 5 kina silvan dagiaba ariki, ezi gumazir kaba bar men dibobonim 603,550. ²⁷ Ezi me 3,400 kilogrem silva inigha, Godın Purirpenimın birir aghariba gavgavim dar aningasa boksiabar ingari. Egha me Bar Anogoroghezir Danganım avamin inim guasa, dipenir akınibagh asamin boksiabar ingari. Ezi boksiar kaba da bar moghıra 100pla. Ezi boksiaba vaghvagha dar osımtızim 34 kilogremın tu. ²⁸ Ezi silvan nar ikiavıra itibar osımtızim 30 kilogremın tu. Ezi me da isa akeziba ko agharir ighuvibar ingarava, egha da isa birir aghariba uarir akuighasa dar ingari. Egha me uaghan dipenir akınibar dapaniba, silvan da ave. ²⁹ Ezi brasın me ofan mın Ikiavıra Itir God ganingizimın osımtızim a 2,425 kilogremın tu. ³⁰ Ezi me brasın kam inigha God bativamin Purirpenimın tiar akamın akınibagh asamin boksiabar ingari. Egha brasın ofa gamir dakozim ko, an abizimın mın garir bizim ko, bizir ofan ingangarım damuamiba, me bar brasın dar ingari. ³¹ Me uaghan boksiar igharazibar ingari, kar divazımın tiar akamın dipenir akıniba asamin boksiaba ko, divazir bar Purirpenim gighuizimın dipenir akınibagh asamin boksiaba. Egha me uaghan, Purirpenim gavgavim a danıngamin afughafughamiba ko divazir a gighuizim gavgavim a danıngamin afughafughamiba, bar dar ingari.

39

Me ofa gamir gumazibar korotiabar ingari

(Ua Me Ini 18:1-14)

¹ Egha me tretin blupla ko, pighaghevim ko aghevir me sipsipin arizibar ingariziba inigha, ofa gamir gumazibar korotiar aghuibar ingarigha dar kurke, eghti me Anogoroghezir Danganimin mangi ingangaribar amusi dar aghuam. Egha Ikiavira Itir God Moses mikemezi moghira, me Aron darugh ofa damuamin korotiamin ingari.

²⁻³ Egha me korotiar otevimin ingarasa, haman gol misoghezi, an akinafarimin min evari, ezi me a inigha aneghorezi a gol tretin min oto. Ezi me inir ghurghurir aghuarim inigha, gol tret ko, tretin blupla, pighaghevim ko, tretin aghevir me sipsipin arizimin ingarizim, me inir kam kurkazir aghuibar a isami. ⁴ Egha me inir sazir pumuning korotiamin suighasa a gisin aning isami, eghti aning dipizimning gisin anang mangi akirimin inir otevir vongin itimin suigham. ⁵ Ezi me gol tret, ko tretin blupla, pighaghevim, ko tretin aghevir me sipsipin arizibar ingarizim ko inir ghurghurir aghuarim inigha, egha inir ivariam gikamim adiarir aghuariba a garigha an ingari. Egh inir ivariam gikamim isa korotiar otevir azenan itir kamın miriamın porogha a isami, ezi bizir pumuning datirighin bizir vamiran min iti. Egha me Ikiavira Itir God Moses mikemezi moghin, tretin kaba inigha inir kam isami.

⁶ Egha me dagiar pizir aghuarir pumuning inigh, Jekopin otarir 12plan ziaba aningın dar

ghora da osiri. Egha me gol inigha dagiamningin suighasa, golin kurkazir pumuningin ingari. ⁷ Egha me dagiar kamning isa, korotiar otevir azenan itim, an dipizimningin itir inir sazimning dukuagha aning isami, ezi aning Israelin 12plan anababar ababanimin min iti. Me God Moses mikemezi moghira dagh ami.

*Me ofa gamir gumazibar dapanim bagha, forivtarir nir an evarimin poroghav itim, an ingari
(Ua Me Ini 28:15-30)*

⁸ Egha me ofa gamir gumazibar dapanimin evarim gikiasa forivtarir inimin ingari. Egha me kamaghira korotiar otevir azenimin itimin ingarizimin mirara, gol tret, ko tretin blupla, ko pighaghevim, ko tretin agheviri me sipsipin arizibar ingarizim ko inir ghurghurir aghuarim inigha, forivtarir inir muziarir kam bar deragha an ingarigha kamaghirama an kurke. ⁹ Me forivtarir inir muziarir kam in ingarizi, an ruarim 44 sentimitan tuzi an arozim 22 sentimitan tu. Egha deravira tongira a remezi, a forivtarimin min oto, ezi an otevir ababaniba voroghira ghu, da bar 22 sentimitan tu. ¹⁰⁻¹⁴ Egha me dagiar ivezim bar pin koziba isa, 12plan dagiar kaba bar da vaghvagha Jekopin otaribar ziaba aghora da osiri, ezi dagiaba vaghvagha 12plan anababar ababanimin min iti. Me golin maba inigha dagiabar suizir golin kurkazibar ingari, egha dagiaba vaghvagha da afegha egha forivtarir inimin azenan da ike. Me 4plan abiar ruaribagh atigha forivtarir inir kam gike. Egha faragha itir abiamin, dagiar me kamaghin diboriba, rubi, topas, ko ganet, da ike. Egha

abiar an girara itimın, dagıar emeral, sapaia, ko daimon ike. Egha abiar mıkezimın, dagıar terkois, aget, ko ametis ike. Egha namba 4ın abiamın, dagıar beril ko, dagıar pızir aghuarım ko jaspan dagıam ike.

¹⁵ Egha me golın aghuarım inigha tretın mın ikarızıbagh irigha da nuavigha benır pumuningın ingarızı, aning forıvtarır inır evarımın guraghav itimın suigham. ¹⁶⁻¹⁷ Egha me dagıamningın suighasa golın kurukazır pumuning, ko gol ringın pumuningın ingarigha, ringın kamning isa evarımın itir forıvtarır inimın mıkebar pın itimningın aning gike. Egha me golın benimning isa, aningın otevimning, forıvtarır inimın itir gol ringın kamning gike. ¹⁸ Egha me golın benır otevir ıgharazımning isa dıpızımningın itir dagıamningın suızır golın kurkazımning gike. Egha tuavır kamın forıvtarır inır kam, korotiar otevir azenan itim a gike.

¹⁹ Egha me ua gol ringın pumuningın ingarigha, aning isa evarımın itir forıvtarır inimın mıkebar vın itimningın aning gike. Ringın kamning datırıghın korotiar otevir azenan itimın boroghın iti. ²⁰ Egha me gol ringın pumuning uam aningın ingarigha, aning isa korotiar otevir azenan itimın dıpızımningın vın korotiar otevimın aning isamı. Aning datırıghın, inır ruarır me deravıra kurkezimın pın, inimning uaningın akuızır danganımın boroghın iti. ²¹ Egha me benır sazır blupla inigha, evarımın itir forıvtarır inimın ringning isa korotiar otevir azenan itimın ringning gike, ezi evarımın itir forıvtarır inim, korotiar otevir azenımın itimın suiragha gavgafi, ezi forıvtarır

inim suaghirir puvati. Me Ikiavira Itir God Moses mikemezi moghirama ami.

*Me ofa gamir gumazibar
korotiar igharazibar ingari
(Ua Me Ini 28:31-43)*

²² Egha me korotiar ruarir azenan itimın ingarizi, a korotiar otevir azenan itimın apengan iti. Me inir bluplan kinim, sipsipın arızimın ingarizimın an ingari. ²³ Egha me korotiar kam torim a gati, eghti ofa gamir gumazim uan dapanim aghuam. Me inir avızir muziarir mam isa torir kam midorozir korotiam isamizi moghin a ighuigha a isami, eghti an torimın apıniba gav-gavighti torim bigh ekevegh mangan kogham. ²⁴⁻²⁶ Me tretin blupla ko pıghaghevım ko tretin aghevır me sipsipın arızimın irıghızım inıgha, iter pomıgranetin ovızıbar mın bizıba isami. Egha ofa gamir gumazıbar dapanımın korotiar ruarır azenan itimın vın bizır kaba isami. Egha golin aghuımın ingarızır beloba vaghvagh pomıgranetin ovızıbar tızıbar da isamızı, da ituıghavıti. Eghti ofa gamir gumazıbar dapanımın korotiar kam arugh ofa gamir gumazımın ingangarım damuam. Me Ikiavira Itir God Moses mikemezi moghiram ami.

²⁷⁻²⁹ Egha me Aron ko an otariba bagha inir ghurghurir aghuariba inıgha korotiar ruarır aven azuıba isami. Egha Aronın dapanım darıghasa inır ghurghurır aghuarım inıgha, dapanır asuar ruarımın ingari. Egha Aronın otariba bagha inır ghurghurır aghuarıba dapanır asuar otevirar ingari. Egha me inır ghurghurır

aghuarim inigha, me bagha trausiziar oteviba isami. Egha inir ghurghurir aghuarim inigha, inir ghurghurir aghuarir ruarir ivariam gitimin ingarigha, egha tretin sipsipin arizibar irighizir blupla ko, pighaghevim ko, aghevim isa kurkazir aghuibar an da isami. Me Ikiavira Itir God Moses mikemezi moghira, me biziba bar dar ingari.

³⁰ Egha me Ikiavira Itir God ua bagha misevir ofa gamir gumazibar dapanim bagha, golin akuar aghuarir mam inigha medelin mam in ingari. Egha me akam kamaghin a gisin an osiri, "Kar Ikiavira Itir Godin Gumazimra." ³¹ Egha me bluplan benim inigha, gol medelin kam inir dapanir asuar ruarimin an guam gituasa an ingari. Eghti an ofa gamir gumazibar dapanimin dapanir asuamin guam gitoroghiv iki. Me Ikiavira Itir God Moses mikemezi moghirama ami.

Ingangariba bar gifa
(Ua Me Ini 35:10-19)

³² Egha me dughiar kam in God bativamin Purirpenimin ingangariba, bar da gifa. Egha Israelia Ikiavira Itir God Moses mikemezi moghira, me biziba bar dar ingari. ³³ Egha me bizir kaba bar da inigha Moses bagha zui: Purirpenir kam ko, an biziba bar, an akeziba, divazir aghariba, agharir ighuviba, dipenir akiniba ko, boksiar divazir aghariba ko akinibagh asamiba, ³⁴ ko Purirpenim avamin avaver ekiar me sipsipin apuribar nir me aghevimin aghuizim, ko avaver ekiar me ongarimin itir asizir ekiabar inibar ingarizim, ko Bar Anogoroghezir Danganim modir inir ekiam, ³⁵ ko Akar Dikirizir

Gavgavimîn Boksiam, ko an asuam, kar arazir kuraba gîn amadir danganim, ko boksiar kam aterasa iter pumuning, ³⁶ ko bretba arizir dakozim, ko an ingangarim gamir biziba, ko Godin damazimîn arizir bretba, ³⁷ ko golin aghuarimîn ingarizir lambar afamin aghorim, ko an lamîn me danganibar afeziba, ko an ingangarim gamir biziba, ko angazangarim aningamin olivin borem, ³⁸ ko golin ingarizir ofa gamir dakozim, ko biziba misiv ingiamin olivin borem, ko pauran mughuriar aghuim, ko Purirpenimîn tiar akamîn guamin inir ekiam, ³⁹ ko brasin ingarizir ofa gamir dakozim, ko dakozir kam bagh brasin ingarizir abizimîn min garir bizim, ko ofa gamir dakozim ateramin itemning, ko ofa gamir dakozimîn ingarir biziba, ko soroghafaribar ruer itarir ekiam, ko anefamin dakozim, me bar da inigha izi. ⁴⁰ Egha uaghan, me Purirpenimîn divazim avinasa iniba, ko divazimîn dipenir akiniba, ko boksiar akiniba asamiba, ko divazimîn tiar akamîn guamin inim, ko gavgavim divazim daningamin beniba ko afughafughamiba, me God bativamin Purirpenimîn aven ingangarim damuasa bizir kaba bar da inigha izi. ⁴¹ Aron, a ofa gamir gumazim, a uan otariba ko, me bagh korotiar aghuaribara isamigha da inigha izi. Eghti me gîn dar aghuigh, egh ofa gamir gumazimîn ingangarim damuam. Kar, me daghuigh Anogoroghezir Danganimîn aven mangamin korotiaba. ⁴² Ezi Israelia Ikiavira Itir God ingarasa Moses mikemezir biziba, me

bar dar ingari. ⁴³ Ezi Moses deraghavira bizir me ingarizibar gari, egha a fo, Ikiavira Itir God, mikemezi moghira me biziba bar dar ingari. Egha a dar ganigha givagha, deraghvira me damuasa, kamaghin migei, "Ikiavira Itir God, bar deraghvira ia damu."

40

Me Purirpenim asaragha, egha God baghavira a ginaba

¹ Egha Ikiavira Itir God Moses migia ghaze, ² "Ni orakigh. Ia iakinir namba 1 an dughiar namba 1, ia na bativamin Purirpenim asaragh. ³ Egh ia nan Akar Dikirizir Gavgavimin Boksiaar dagiar akuar pumuning aven itir kam inigh, Purirpenimin aven anetigh, egh boksiam mongsi inir ekiam aguragh. ⁴ Egh bretba arizir dakozim inigh aven mangi anetigh, an biziba a gisin dar arikigh. Egh lambar afamin aghorim inigh izi anesaragh, egh lamba isi an agharibar arikigh. ⁵ Egh golin ofa gamir dakozir me pauran mughuriar aghuim tumamim, a isi Akar Dikirizir Gavgavimin Boksiaar dagiar akuar pumuning aven itir kam in, boroghin anetigh. Eghti inir ekiaar Boksiam modim aning abighti an azenan iki. Egh Purirpenimin tiar akamin itir inir ekiam aguragh. ⁶ Egh ia asiziba bar isia mighirir ofa gamir dakozim isi, na bativamin Purirpenimin tiar akar azenan itimin anetigh. ⁷ Egh na bativamin Purirpenim ko ofa gamir dakozir kam in tongira, soroghafariba ruer itarir ekiam atigh, egh dipam a datigh. ⁸ Egh ia divazimin min inir ekiam aguraghti a Purirpenim

bar a gighuigham. Egh ðivazimîn tiar akamîn inir ekiam aguragh.

⁹ “Egh gîn ia biziba misiv ingiamin olivin borem inigh, egh Purirpenim ko an aven itir biziba bar dagh ingegh. Egh ia dagh ingeghti, da bar nan bizibar mîn iki, bar na baghvira ikiam. ¹⁰ Egh ia borem isi, asiziba bar isia mighirir ofa gamir dakozim ko an ingarir biziba bar dagh ingeghti, ofa gamir dakozim na baghvira iki, bar anogoregham. ¹¹ Egh kamaghira soroghafariba ruer itarir ekiam ko anefamin dakozim damigh, eghti bizir kaba uaghan na baghvira ikiam.

¹² “Egh gîn ni Aron uan otariba ko me inigh izi, na bativamin Purirpenimîn tiar akamîn me ruegh.

¹³ “Egh ofa gamir gumazibar korotiar aghuariba Aron daghuigh, egh biziba misiv dagh ingiamin borem isi a gingegh anemiseveghti, a ofa gamir gumazimîn mîn nan ingangarim damuam. ¹⁴ Egh ni an otariba inigh roghira izi, ofa gamir gumazibar korotiar ruarir aven itiba inigh, me daghuigh. ¹⁵ Egh ni men afeziam amisevezi moghin, ni borem me gingi egh me amiseveghti me na bagh ofa gamir ingangarim damu. Ni borem me gingegh me amiseveghti, gîn me uari uan adarazi ko ofa gamir ingangarim damu mamaghira ikiam.”

¹⁶ Ezi Moses Ikiavira Itir God a mikemezi moghira a biziba bar dagh ami. ¹⁷ Dughiar me Isip ataghizimîn gîn, azenir an gîn zuimîn, iakinir faragha zuim, an dughiar namba 1in, dughiar kamra me Godin Purirpenim asara. ¹⁸ Dughiar kamîn Moses Purirpenimîn asara. A boksiaba isa, nguazimîn da arigha, ðivazir

aghariba isa boksiabagh ase, egha divazimın agharir ighuviba da ikia, egha inir ekiam guasa dipenir akıniba asi. ¹⁹Egha Ikiavıra Itir God Moses mikemezi moghıra, me nir ekiam Purirpenimın agharim gisın anetigha, Purirpenim aver sipsipın apuriba ko ongarimın asızir ekiabar inir igharazir pumuning uam anevara. ²⁰Egha me dagiar akuar God uan Akar Gavgaviba osirizimning inigha, Akar Dikirızir Gavgavimın Boksiamın aning ati. Egha me aneteramin temer pumuning inigha Boksiamın ringbagh arugha, Boksiamın asuam isa Boksiam dukua. Ezi Boksiaar asuar kam, kar arazir kuraba gın amadir danganım. ²¹Egha me Ikiavıra Itir God Moses mikemezi moghıra, Boksiam Purirpenim gatigha, inim agurazi a Boksiam modo.

²²Egha me bretba arızir dakozim isa, God bativamin Purirpenimın, notın amadaghan Anogoroghezir Danganımın aven anefa. ²³Egha Ikiavıra Itir God Moses mikemezi moghıra, me bret inigha Ikiavıra Itir Godın damazimın dakozim gisın deraghavıram aneti. ²⁴Egha lambar afamin aghorim inigha, God bativamin Purirpenimın, sautın amadaghan, bretba arızir dakozimın vongın anesara. ²⁵Egha Ikiavıra Itir God Moses mikemezi moghıra, me lamba isa dar agharibagh ariki. Egha Ikiavıra Itir Godın damazimın dagh aboi. ²⁶Egha me golin ingarızir ofa gamir dakozim isa God bativamin Purirpenimın aven, Akar Dikirızir Gavgavimın Boksiamın boroghın nir ekiamın azenan anefa. Ezi inir ekiam aning abigha guraghav ikia Boksiam modo. ²⁷Egha Ikiavıra Itir God Moses

mikemezi moghira, me ofa gamir dakozir kamin pauran mughuriar aghuim tuezima, migharir mughuriar aghuim zuim otifi. ²⁸ Egha me inir ekiam Purirpenimin tiar akamin anegura.

²⁹ Egha Ikiavira Itir God Moses mikemezi moghira, me gin asiziba bar isia mighirir ofa gamir dakozim isa, God bativamin Purirpenimin tiar akamin boroghin azenan aneti. Egha ofa gamir dakozir kamin, Moses dughiar kamra ofan min asiziba tue da bar isia mighiri. Egha uaghan witin plaua inigha ofan min da tue.

³⁰ Egha me soroghafariba ruer itarir ekiam isa, ofa gamir dakozir asiziba tue da bar isia mighirim ko, God bativamin Purirpenimin tiar akamin tizimin anefagha, dipam a ginge. ³¹ Ezi Moses, Aron ko an otariba, me uan soroghafariba dipar kamin da rue.

³² Guizbangira, me God bativamin Purirpenimin aven mangasa, o me ofa gamir dakozimin mangisi, me zurara faragha uan soroghafariba rue. Me amir araziba, Ikiavira Itir God Moses mikemezi moghira, me dagh ami.

³³ Egha me inir ekiaba isa, Purirpenim ko asiziba bar isia mighirir ofa gamir dakozim avinigha a gighuigha, divazimin tiar akamin inim agura. Egha Moses gumaziba ko, me bizir kaba bar dagh ami, ezi Purirpenimin ingangariba bar gifa.

Ghuariam Godin Purirpenim gisin iti

³⁴ Egha ingangariba bar givazi, ghuariam maghira iza God bativamin Purirpenim avarazi, Ikiavira Itir Godin angazangarir ekiam

Purirpenim bar a gizifa. ³⁵ Bar guizbangira, Ikiavira Itir Godin ghuariam bar Purirpenim avarazima an angazangarim a gizivazima, kamaghin Moses God bativamin Purirpenimin aven mangan ibura.

³⁶ Israelian tuavir daroriba, me kamaghin ami: ghuariar ekier kam Godin Purirpenim ategh pin sivaghsivagh mangiti, me an ganigh, egh dikavigh biziba inigh an gin mangam. ³⁷ Egh me ganam, ghuariam Godin Purirpenim gisin ikivira ikiti, me danganir kam ateghan kogham. Puvatigham, me ikivira iki mangi ghuariam sivaghsivagh mangiti, me mangam. ³⁸ Guizbangira, Israelian tuavimin daroribar, ghuariar Ikiavira Itir God aven itim, an aruebar Purirpenim gisin iti. Ezi me aruebar ghuariamın gari, egha dimagaribar me garima, an avimin min isia ghuariamın aven iti. Ghuariar kam kamaghira ikia me ko ghua Ikiavira Itir God me daningamin kantrin oto.

**Godin Eghaghanim: Akar Gavgavir Dikirizir
Ghurim ko Igiam**

**The Holy Bible in the Aruamu language of Madang
Province, Papua New Guinea, 2020 Edition**

**Buk Baibel long tokples Aruamu long Madang Provins
long Niugini long 2020**

copyright © 2020 Pioneer Bible Translators

Language: Aruamu

Translation by: Pioneer Bible Translators

Contributor: The Seed Company

GOD'S STORY in the Aruamu Language of Papua New Guinea

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-06-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

8f6beb37-6783-55d5-91ed-8321cc3f5eea